

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КОМИСИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ, ВЕРИФИКАЦИЈУ
И КОНТРОЛУ ТАЧНОСТИ
И АЖУРИРАЊА БИРАЧКОГ СПИСКА
30 Број: 06-25/26
8. април 2026. године
Београд

ЗАПИСНИК
ЧЕТВРТЕ СЕДНИЦЕ КОМИСИЈЕ ЗА РЕВИЗИЈУ, ВЕРИФИКАЦИЈУ И
КОНТРОЛУ ТАЧНОСТИ И АЖУРИРАЊА БИРАЧКОГ СПИСКА, ОДРЖАНЕ
27. И 31. МАРТА И 3. АПРИЛА 2026. ГОДИНЕ

Седница је почела у 11.07 часова, у седишту Комисије.

Седницу је на основу члана 17. ст. 3. Пословника Комисије, сазвао председник Комисије Вујо Илић, који је и председавао седници.

Седници је председавао Вујо Илић, председник Комисије, а присуствовали су чланови Комисије: Срђан Смиљанић, Младен Младеновић, Владимир Пудар, Небојша Спасојевић, Огњен Рашуо, Ана Гођевац и Емилија Орестијевић, као и: Владимир Димитријевић, заменик присутног члана Срђана Смиљанића, Зоран Милитаров, заменик присутног члана Младена Младеновића, Никола Радоњић, заменик присутног члана Владимира Пудара, Марко Димић, заменик присутног члана Ане Гођевац, Бела Буташ, заменик одсутног члана Горана Вујичића, Здравко Јанковић, заменик присутног члана Огњена Рашуа, Дејан Стевановић, заменик присутног члана Небојше Спасојевића, и Владимир Ерцег, заменик председника Вуја Илића.

Седници нису присуствовали члан Комисије Горан Вујичић, као ни Зоран Диздаревић, заменик присутног члана Бојане Вранеш и Иво Чоловић, заменик присутног члана Емилије Орестијевић.

Седници су присуствовали Јован Кнежевић, в.д. помоћника министра у Министарству државне управе и локалне самоуправе, као и Јован Стојић, представник Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података од личности.

Председник Комисије је на самом почетку обавестио присутне да је у оквирима екстерне комуникације упућено неколико дописа секретара Комисије општини Савски венац, МУП-у и МДУЛС-у. У оквирима интерне комуникације учињени су напори да се пронађу адекватна информатичка техничка решења за потпунију комуникацију међу члановима Комисије. Председник Комисије је иницирао отпочињање рада Комисије у формираним радним групама. Подсетио је на активности које су чланови и заменици чланова Комисије имали у протеклој седмици, а тичу се посета у десет локалних самоуправа где се одржавају локални избори 29.марта. Подвукао је потребу да се сакупе све службене белешке сачињене поводом ових посета. Такође је истакао да се у будуће мора више обратити пажња да се, приликом излагања у јавност

појединих чланова Комисије са информацијама које су прикупљене у поступку ревизије, о томе благовремено упознају сви чланови Комисије. Исто тако је предложио да се питање око излагања у јавност са појединачним информацијама размотри на радној групи Комисије за јавност рада, а да не буде предмет разматрања на овој седници. Објаснио је да је све ово у циљу да се обезбеди поштовање Пословника Комисије, али и ефикасност њеног рада.

На предлог председавајућег, Комисија је једногласно, са 10 гласова „за“, утврдила следећи

Дневни ред:

- усвајање Записника Друге седнице Комисије
- 1. Доношење одлуке о присуству стручних лица седницама Комисије;
- 2. Разматрање и одлучивање о предлозима за ангажовање стручних лица за потребе Комисије и за потребе пружања стручне помоћи у раду члановима Комисије;
- 3. Усвајање упитника за надлежне органе и иницирање успостављања техничких услова за поступак ревизије Јединственог бирачког списка;
- 4. Размена информација о току поступка ревизије Јединственог бирачког списка и
- 5. Доношење Акта о поступку ревизије јединственог бирачког списка.

На предлог председавајућег Комисија је једногласно, са 10 гласова „за“, усвојила записник са Друге седнице Комисије.

Пре преласка на дискусију по тачкама дневног реда, на предлог председника Комисије, сви чланови Комисије су се сагласили да се води обједињена расправа о свим тачкама дневног реда по њиховом редоследу, и да се након извршених интервенција у неким од одлука које треба да се усвоје, када се исцрпи расправа, пређе на одлучивање по тачкама дневног реда.

Прва тачка дневног реда: Доношење одлуке о присуству стручних лица седницама комисије.

У дискусији су учествовали: Срђан Смиљанић, Огњен Рашуо, Ана Гођевац, Небојша Спасојевић, Владимир Ерцег и Вујо Илић.

Након исцрпне дискусије председник Комисије је сумирао изнете предлоге и ставове, те је закључио да треба разликовати ситуације присуствовања стручних лица ангажованих од стране Комисије односно њених чланова, и то присуствовања на седницама Комисије и присуствовања и учествовања у раду на састанцима радних група Комисије. Подвукао је да је потребно додатно усаглашавање текста одлуке, те да ће се о истом обавестити сви чланови и заменици чланова Комисије путем мејла.

Друга тачка дневног реда: Разматрање и одлучивање о предлозима за ангажовање стручних лица за потребе Комисије и за потребе пружања стручне помоћи у раду члановима Комисије

Председник Комисије је констатовао да је поднео предлог за ангажовање Миодрага Страка за стручну помоћ члановима Комисије.

Дискусије по овој тачки дневног реда није било.

Трећа тачка дневног реда: Усвајање упитника за надлежне органе и иницирање успостављања техничких услова за поступак ревизије јединственог бирачког списка.

У дискусији су учествовали: Вујо Илић, Ана Гођевац, Огњен Рашуо, Небојша Спасојевић, Зоран Милитаров, Владимир Ерцег и Здравко Јанковић.

Поред Упитника који се шаљу МУП-у и КИРС-у, председник Комисије се посебно осврнуо на садржину дописа који се упућује МДУЛС-у у виду упитника, апострофирајући четири нивоа увида у податке из Јединственог бирачког списка у које тренутно не може да се изврши увид, односно са тренутним техничким информатичким решењем може да се изврши ограничени увид. У вези са овим посебно је истакао потешкоће и ограничења која се појављују у претрази података по јединственом матичном броју грађана и регистарском броју личне карте, у увиду у седмичне измене у локалним изводима из јединственог бирачког списка историјски синтетизоване, у приступу подацима из ЈБС са било које локације уз двофакторску аутентикацију, у приступу ширем обиму података о бирачима који имају чланови РИК-а, као и у увиду који имају референти општинске или градске управе, односно службеници МДУЛС у вези са администрацијом захтева у функционалности апликације ЈБС-а.

Након дискусије председник Комисије је сумирао све поменуто и поцртао да је потребно да се и ова питања делегирају радним групама Комисије, ради детаљније разраде решења.

Четврта тачка дневног реда: Размена информација о току поступка ревизије ЈБС

По овој тачки дневног реда дискутовало се о правилнику о чувању и заштити података о личности, увиду у изборни материјал након окончаног изборног процеса, те о спроведеним посетама локалним самоуправама где се одржавају локални избори 29. марта и потреби сакупљања десет службених белешки о тим посетама, као и о предлозима за посебне извештаје Комисије о пакету ванредних мера и резултатима спроведених поступака са одговарајућим препорукама државним органима за побољшање стања у бирачким списковима.

У дискусији су учествовали: Јован Стојић, Зоран Милитаров, Вујо Илић, Огњен Рашуо, Дејан Стевановић, Владимир Ерцег, Марко Димић и Срђан Смиљанић.

Пета тачка дневног реда: Доношење акта о поступку ревизије јединственог бирачког списка.

Председник Комисије је у уводу за расправу по овој тачки напоменуо да је тренутни нацрт акта свима подељен у уторак (пре три дана) и подсетио све на прву седницу Комисије на којој је дат оквир поступка ревизије јединственог бирачког списак, и на основу тог оквира је даљом елаборацијом направљен План рада Комисије, који је усвојен на крају прве седнице. Сада се, како је истакао, прави трећи корак, усмерава се пажња на елементе тог оквира и на нешто што је разрађено у Плану рада Комисије. Пре преласка на сугестије и предлоге чланова и заменике чланова Комисије око детаља Акта о поступку ревизије и прецизнијих формулација, Владимир Ерцег је изложио понуђени нацрт овог акта у grubim цртама и општим принципима. Изнео је структуру методологије процеса ревизије изложене у уводном делу, где се у одељку 1. одређују циљеви ревизије, у одељку 2. принципи рада и детаљи о четири основна методолошка приступа, у одељку 3. две методолошке области ревизије, њихови излази, поступци и методи учешћа радних група, а у одељку 4. детаљније је разрађено како функционише сарадња између радних група.

У даљој дискусији су учествовали: Огњен Рашуо, Зоран Милитаров, Здравко Јанковић и Дејан Стевановић.

Седница је прекинута у 14.25 часова, а наставак заказан за уторак 31. март у 11.00 часова.

Наставак седнице – 31. март 2026. године

У седишту Комисије, са почетком у 11.08 часова, настављена је Четврта седница Комисије.

Наставку седнице је председавао Вујо Илић, председник Комисије, а присуствовали су чланови Комисије: Срђан Смиљанић, Младен Младеновић, Бојана Вранеш, Горан Вујичић и Небојша Спасојевић, Огњен Рашуо, Ана Гођевац и Емилија Орестијевић, као и: Владимир Димитријевић, заменик присутног члана Срђана Смиљанића, Зоран Милитаров, заменик присутног члана Младена Младеновића, Никола Радоњић, заменик присутног члана Владимира Пудара, Зоран Диздаревић, заменик присутног члана Бојане Вранеш, Марко Димић, заменик присутног члана Ане Гођевац, Бела Буташ, заменик присутног члана Горана Вујичића, и Владимир Ерцег, заменик председника Вуја Илића.

Наставку седнице нису присуствовали: члан Комисије Владимир Пудар, као ни Дејан Стевановић, заменик присутног члана Небојше Спасојевића, Здравко Јанковић, заменик присутног члана Огњена Рашуа и Иво Чоловић, заменик присутног члана Емилије Орестијевић.

Седници су присуствовали Јован Кнежевић, в.д. помоћника министра у Министарству државне управе и локалне самоуправе, Јелена Ковачевић, представник Министарства државне управе и локалне самоуправе, као и Јован Стојић, представник Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података од личности.

У уводном обраћању председник Комисије је подсетио на дописе које је Комисија упутила надлежним институцијама и органима локалних самоуправа као и о њиховом тренутном статусу. Истовремено је најавио и почетак рада радних група Комисије, те замолио председнике радних група да најаве теме за предстојеће састанке ове седмице.

У наставку дискусије у уводу, своја лична запажања о догађајима на дан локалних избора у Књажевцу 29. марта 2026. године, је изнео Марко Димић, заменик члана Комисије Ане Гођевац, која је такође присуствовала истим догађајима.

Председник и чланови и заменици чланова Комисије Небојша Спасојевић, Ана Гођевац, Огњен Рашуо, Срђан Смиљанић, Зоран Милитаров и Владимир Ерцег, као и представник МДУЛС Јован Кнежевић су у дискусији изнели своја виђења о тренутним могућностима успостављања техничких услова за спровођење поступка ревизије бирачког списка, као и вођења јединственог бирачког списка као трансакционе базе, која може да се ажурира уз помоћ трансакционог система еЗУП.

Након дискусије у уводу, прешло се на рад по дневном реду седнице, у вези са додатним појашњењима око измена које су унете у нацрте одлука Комисије о присуству стручних лица седницама Комисије, о ангажовању стручних лица за потребе Комисије и за потребе пружања стручне помоћи у раду члановима Комисије, те усвајању упитника за надлежне државне органе. Истовремено се, у склопу иницирања успостављања техничких услова за поступак ревизије Јединственог бирачког списка, дискутовало и о захтевима према јединицама локалних самоуправа за омогућавање непосредног увида у изводе из бирачког списка са бирачких места, ради упоређивања података.

Поводом обезбеђивања техничких услова за рад Комисије, наглашено је да је у процесу израде систем за вођење електронске седнице Комисије, да ће убрзо бити стављен у функцију, као и безбедно окружење за депоновање нарочито осетљивих података прибављених у спровођењу ревизије бирачког списка. Такође, сваки члан и заменик члана Комисије ће имати свој додељени лични емејл, службени са доменом парламент.рс, ради уједначавања интернет доступних адреса кроз службу Народне скупштине.

Председник Комисије се посебно осврнуо на измене које су направљене у изради Правилника о начину чувања и заштити података о личности, до којих Комисија буде дошла у интеракцији са државним органима у поступку ревизије, уз сугестије које је на ове измене дао представник Повереника за заштиту података о личности.

По закључењу расправе на ову тему, прешло се на дискусију поводом пете тачке дневног реда – Акт о поступку ревизије. На текст предлога су дати коментари и сугестије, у смислу којих ће се извршити измене и утврдити коначни предлог до следећег наставка ове седнице.

Седница је прекинута у 13.55 часова, а наставак заказан за петак 3. април у 11.00 часова.

Наставак седнице – 3. април 2026. године

У седишту Комисије, са почетком у 11.17 часова, настављена је Четврта седница Комисије.

Наставку седнице је председавао Вујо Илић, председник Комисије, а присуствовали су чланови Комисије: Срђан Смиљанић, Владимир Пудар, Небојша Спасојевић, Огњен Рашуо, Ана Гођевац, Емилија Орестијевић, као и: Владимир Димитријевић, заменик присутног члана Срђана Смиљанића, Зоран Милитаров, заменик одсутног члана Младена Младеновића, Зоран Диздаревић, заменик одсутног члана Бојане Вранеш, Марко Димић, заменик присутног члана Ане Гођевац, Дејан Стевановић, заменик присутног члана Небојше Спасојевића, Здравко Јанковић, заменик присутног члана Огњена Рашуа и Владимир Ерцег, заменик председника Вуја Илића.

Наставку седнице нису присуствовали: чланови Комисије: Младен Младеновић, Бојана Вранеш и Горан Вујичић, као и Никола Радоњић, заменик присутног члана Владимира Пудара, Бела Буташ, заменик одсутног члана Горана Вујичића и Иво Чоловић, заменик присутног члана Емилије Орестијевић.

Седници су присуствовали и Јелена Ковачевић, представник Министарства државне управе и локалне самоуправе, као и Јован Стојић, представник Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података од личности.

У уводном делу председник Комисије је констатовао да је присутно девет чланова или заменика чланова, односно да постоји кворум за рад. Изнео је неколико информација о комуникацији Комисије односно чланова са државним органима, о прослеђеним дописима односно одговорима на исте. Обавестио је да су у овој недељи одржани састанци радних група Комисије, за јавност рада, примедбе грађана и теренске контроле, као и за правна и процесна питања, те је замолио представнике из ових радних група да укратко информишу остале.

Емилија Орестијевић је као председник радне групе за јавност рада известила Комисију да су се на састанку разматрале три теме – постављање формулара за приговоре на веб презентацију Комисије, организација око размене и обједињавања службених белешки о посетама локалним самоуправама пред локалне изборе и договор у вези са првим медијским активностима у смислу саопштења или конференција.

Владимир Ерцег је као представник из радне групе за правна и процесна питања известио Комисију да је састанак, који је одржан непосредно пре овог наставка седнице Комисије, протекао у дебати око дефинисања сета података у вези са вођењем бирачког списка, који су неопходни да се у будућем периоду обезбеде Комисији, као и око начина на који би се Комисији омогућио приступ тим подацима. Истакнута је и потреба да се организују састанци са представницима државних органа, на највишем нивоу, како би се договорило око испуњавања захтева Комисије по овим питањима.

Након извештавања са одржаних радних група Комисије, прешло се на дискусију поводом интервенција извршених у последњој верзији предлога Акта о поступку ревизије. Пошто су се усагласили сви предлози око различитих формулација, те пошто се исцрпила расправа по свим тачкама дневног реда, после паузе, прешло се на гласање.

Гласање се обавило по свакој тачки дневног реда појединачно, и то посебно по свакој групацији чланова Комисије – парламентарна већина,

парламентарна опозиција и удружења. Председник Комисије је ставио на гласање предлоге одлука по редоследу тачака дневног реда.

Одлука о присуству стручних лица седницама Комисије донета је са девет гласова „за“, при чему је испуњен услов из члана 26. став 2. Пословника Комисије.

Одлука о ангажовању лица за стручну помоћ чланова Комисије (за Миодрага Страка) донета је са девет гласова „за“, при чему је испуњен услов из члана 26. став 2. Пословника Комисије.

Констатовано је да су усаглашени текстови упитника о процесима и капацитетима за надлежне органе уз пратећа писма за Министарство унутрашњих послова и за Комесаријат за избеглице и расељена лица, као и захтева за омогућавање непосредног увида у изводе из бирачког списка са бирачких места, који ће бити послати општинским, односно градским управама и локалним изборним комисијама. Такође је назначено да ће се о Правилнику о начину чувања и заштити података о личности одлучивати на следећој седници.

Одлука о усвајању Акта о поступку ревизије јединственог бирачког списка донета је са девет гласова „за“, при чему је испуњен услов из члана 26. став 2. Пословника Комисије.

Након окончаног разматрања и одлучивања по свим тачкама дневног реда, председник Комисије је закључио Четврту седницу Комисије.

Седница је завршена у 12.30 часова.

Саставни део овог записника чини препис тонског снимка Четврте седнице Комисије.

СЕКРЕТАР

Драгана Одовић

ПРЕДСЕДНИК

Вујо Илић

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КОМИСИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ, ВЕРИФИКАЦИЈУ
И КОНТРОЛУ ТАЧНОСТИ
И АЖУРИРАЊЕ БИРАЧКОГ СПИСКА
30 Број: 06 -25/26
27. март 2026. године
Београд

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
(нередиговане и неауторизоване)

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
ЧЕТВРТЕ СЕДНИЦЕ КОМИСИЈЕ ЗА РЕВИЗИЈУ, ВЕРИФИКАЦИЈЕ И КОНТРОЛУ
ТАЧНОСТИ И АЖУРИРАЊА БИРАЧКОГ СПИСКА,
ОДРЖАНЕ 27. МАРТА 2026. ГОДИНЕ

(Седница је почела у 11.07 часова. председава Вујо Илић, председник Комисије.)

ПРЕДСЕДНИК: Добар дан свима.

Добродошли на Четврту седницу Комисије.

Обавештен сам да имамо присутних десет чланова или заменика, тако да имамо кворум за одлучивање.

Са нама су и представници МДУЛС-а и Повереника.

Секретар Комисије је одсутна, ту је заменик секретара.

Пре него што почнемо са радом данас, имам да вас информишем око неколико ствари.

Доста ствари има и надам се да нећете замерити, мало ће можда дуже трајати ово информисање, али је моја обавеза као председника да вас информишем.

С једне стране, имамо неколико комуникација које су екстерног типа. Могу да вас обавестим да је послат прелиминарни упитник МДУЛС-а после краја претходне седнице, као и захтев за подацима МДУЛС везаним за локалне изборе такође у четвртак прошле недеље.

У вези овог захтева за подацима МДУЛС наведено је да је рок осам радних дана за достављање тих података.

Такође, у уторак је послата ургенција Канцеларији за ИТ и електронску управу јер је прошло већ доста времена од када је први пут послат допис, тако да, колико ја знам, нисмо примили никакав одговор на то, али ћемо наставити да иницирамо можда неки други облик комуникације са њима.

Такође, примили смо одговор Министарства државне управе и локалне самоуправе на допис чланице Гођевац у вези бирачког списка у општини Књажевац. Тај допис вам је прослеђен.

Секретар Комисије је такође послала два дописа, један Министарству унутрашњих послова, други општини Савски венац, члана Огњена Рашуа.

Секретарка је, такође, послала допис општини Савски венац у вези бирача на Савском венцу чланице Вранеш.

То је оно што смо имали као комуникацију спољне у вези рада Комисије од нашег претходног састанка.

Што се тиче неких интерних комуникација, могу да вас обавестим да сам ове недеље иницирао као председник Комисије радне групе. Радне групе су, као што знате, формиране - Радна група за правне и процесне анализе, чији је председавајући Младен Младеновић; за јавност рада, примедбе грађана и теренску контролу којом председава Емилија Орестијевић и за анализу података и информатичке анализе којом ће председавати Дејан Стевановић.

Ја бих рекао да је следећа недеља време када морамо да почнемо да радимо у радним групама. То је можда било време већ и за ову недељу, али због ових посета локалним самоуправама мислим да није било могућности да се састају радне групе мимо тога и рекао бих да, што се тиче даљег рада, ја ћу као председник координисати тим радним групама. Мој предлог је био председавајућем да се састанци радних група одржавају истог дана у различито време, пре заказаних седница Комисија, тако да би чланови радних група могли да координишу своје налазе и да о томе обавесте Комисију, а да ће унутар ове тачке дневног реда, коју сам ја назвао – Размена информација о поступку ревизије, то ће бити време на свакој седници да председавајући радних група могу да информишу Комисију о свом раду.

Такође, могу да вас обавестим да сам упутио једно питање секретару Комисије везано за техничке услове нашег рада у овом простору.

Имам три информације које су важне. Једна је да нас је ИТ служба Народне скупштине обавестила да је могуће да сви чланови и заменици чланова добију имејл налог на серверу Народне скупштине који би се завршавао са @parlament.rs. То је једна ствар. Ако је потребно, може се одобрити логовање на ове рачунаре које користимо са електронским сертификатом који се већ користи за приступ апликацији МДУЛС. То је било питање да ли на неки начин може да се персонализује коришћење ових рачунара, с обзиром на то да у овом тренутном техничком решењу било који члан може да користи било који рачунар. С обзиром на податке који се могу налазити на том рачунару мислим да то није најбоље решење. Дакле, постоји техничка могућност.

Трећа ствар коју сам поставио као питање да ли је могуће, рачунари могу бити у посебној заштићеној рачунарској мрежи којом ће се омогућити безбедно окружење за руковање осетљивим подацима, што значи да ће моћи да се обезбеди простор где ће моћи да се деле осетљиви подаци и подаци о личности унутар овог заштићеног система.

Ако немате ништа против, ја бих ово питање сада делегирао заправо Радној групи за анализу података и за информатичке анализе, да они наставе комуникацију са ИТ службом, јер мислим да ће они најбоље моћи да се разумеју и да видимо који су рокови за ово, када би ово могло да се у ради и ако немате ништа против, да нам се отвори та могућност.

Има још других ствари које ћу делегирати радним групама које се тичу ИТ решења. ИТ решења службе за примедбе грађана би такође требало ускоро да буде активно, али ја мислим да је најбоље да, уместо да ја као председник комуницирам са ИТ службом, то може да ради радна група и да нас о томе обавести.

Још једна ствар. Дакле, ове недеље смо били у посетама локалним самоуправама. Обишли смо свих десет општина и градова у којима се одржавају локални избори у недељу и верујем да је било корисно. Такви су макар моји утисци лични, а чуо сам и од других чланова да је било корисна и продуктивна посета овим локалним самоуправама.

Добили сте једну белешку чланице Ане Гођевац. Знате да би требало да се направи белешка о свим овим посетама и предлажем да се то уради у најскоријем року да бисмо могли да некако и сажмемо све те налазе у пракси. У пракси смо такође остављали неке упитнике запосленима у локалним самоуправама, тако да можда треба да сачекамо и те упитнике, али у сваком случају то је такође тема и за радну групу и за обједињавање ових налаза.

Још једна практична ствар о којој сам комуницирао и са секретаром Народне скупштине и са секретаром Комисије јесте питање путних трошкова у нашим тренутним посетама и будућим. Договор јесте да, као што знате по важећим документима које имамо, рефундирају се путни трошкови. Поставило се питање да ли могу да се рефундирају трошкови смештаја уколико је то неопходно. Нека позиција која је заузета јесте да се уколико се питање смештаја најави на Комисији или на радној групи, уколико су сви обавештени, иако је то најефикаснији начин да се користе та средства, на пример, уколико треба да се обилази више локалних самоуправа у току једног дана, верујем да би било боље решење да се то уради у току једног дана, него да се рефундирају трошкови два путовања и у том смислу мислим да је то рационално трошење наших ресурса који, као што знате, су ограничени. Имамо посебну одговорност према грађанима да одговорно користимо средства која су нам на располагању. Као што знате, све што се троши на ове посете локалним самоуправама, троши се из средстава која су предвиђена за теренске контроле. Дакле, треба пажљиво да приступамо томе и од случаја до случаја ћемо процењивати да ли су таква трошења средстава оправдана.

2/1 ВС 11.15 – 11.25

Још једва ствар коју сам хтео да кажем која је питање интерне комуникације, јесте питање размене телефона свих чланова и заменика чланова комисије, као што знате након нашег избора на ова места. Са службом Народне скупштине поделили своје контакт информације, укључујући и бројеве телефона, ви то нисте урадили са другим члановима комисије, тако да бих тражио прећутну сагласност да се ти контакти поделе, а уколико имате нешто против тога или уколико желите да буде подељен други број телефона, молим вас да у току данас обавестите комисију на мејл који користите, ако не, онда молим секретара, заменика секретара да у понедељак подели све телефоне за које имамо сагласност. То је технички део о којем сам желео да вас информишем, а пре неколико седница сам био можда критикован што сам отварао суштинске теме, у овом уводном делу, и сада бих хтео да кажем једноставно неколико речи и да лоцирам једну тему, која није на дневном реду данас, али мислим да је неопходно да се о њој говори питање саопштавање јавности налази информација до којих су чланови дошли у раду комисије.

Као што знате од када смо добили приступ Јединственом бирачком списку, што је били пре око две недеље, чланови комисије су добили увиди у бирачки списак у податке из бирачког списка и ту се сада питање информисања јавности, односно саопштавања јавности, отворило као практично питање, ја сам на прошлој нашој седници изнео став да смо у овом периоду нашег рада под веома великим притиском, да још увек траје конституисање овог тела, после месец и по дана, ми смо заправо пред крајем конституисања које треба да се затвори после, крајем другог месеца са доношењем акта о поступку, и рок је за то 1. Април, да и даље радимо на остваривању материјалних услова и техничких услова и окружењу и приступу подацима, што је велика ствар што као комисија сада покушавамо да урадимо и што ће бити тема дискусије данас и да паралелно по плану ревизија тече на неколико колосека, која се тиче прелиминарних упитника, ванредних поступака за локалне изборе и за приступ ЈБС, кроз индивидуалну анализу свих чланова и ја верујем да у таквим околностима ми немамо ни времена ни простора ни могућности да се бавимо активностима које не спадају у ових пет ствари које се сада дешавају и да морамо да нађемо баланс измешу тога.

Оно што се дешава у последње две недеље јесте да имамо више случајева да се налази информација до којих су чланови дошли у раду комисије, саопштавају јавности, на такава начин да је претходним путем информисана комисија путем имејла на начин у моје лично име, није довољно да бих заправо знао о чему се ради и то отвара питање приступа као чланова и колегијалног тела, поступку ревизије.

Ако могу да дам само своју интерпретацију и да покушам да лоцирам проблем који имамо и за који треба да нађемо решење, јесте да сада ја могу да идентификујем два приступа ревизији, најмање два који нису комплементарни. Један приступ ревизији је дугорочнији где се инсистира на деловању комисије као колегијалног тела које треба да кроз неколико месеци или годину дана доведе бирачки списак у такво стање да у њега може да се поврати поверење. Истраживачи јавног мњења који су међу нама, нису сада, знају да већина грађана нема поверење или има ниско поверење у бирачки списак и то је предмет нашег рада.

2/2

Дакле, и на који начин ова комисија као тело може да поврати поверење у бирачки списак, заснованог на чињеницама и на анализама и на предлозима које ћемо имати као колегијално тело. То је један приступ раду у овој комисији и мислим да је други приступ који се јавља сада у последњих неколико недеља краткорочнији, где се чланови комисије, као појединци, износе неке информације којима заправо може да се додатно наруши већ ниско поверење грађана у бирачки списак. Кажем да ове две ствари нису комплементарне јер заиста нису, тако мислим и једна подрива другу. Мислим да могу на потпуно легитиман начин да разумем позицију чланова који немају поверења у то да ће комисија можда моћи да изгура цео овај посао и да се осећа одговорност према оним грађанима који имају поверење у неке чланове појединчано, да их обавештавају о проблемима у бирачком списку. Могу да разумем али то не доприноси овом другом приступу. На исти такав начин могу да разумем и да се осећа потреба да се не цензуришу чланови комисије, а по Пословнику смо оставили могућност да се комуницира са грађаним апојединачно, на основу налаза који су подељени и које комисија имала увид. Ја мислим да се то не

дешава на такав начин, а мој предлог у вези тога, пошто као председник имам неколико задатака, једно је да се старамо о примени овог пословника, а мислим да је ово тема на који се пословник примењује, такође је моја обавеза да се старамо о ефикасности рада комисије. У складу са нашом претходном расправом са треће седнице, схватио сам да не би било продуктивно да се сада на овој седници отвара ова тема. Мој предлог је да се унутар, међучлановима који су изабрани на предлог власти и цивилног друштва, изврше консултације о овој теми и да се покуша да се заузме неки став унутар групација око тога на који начин и да ли уопште може да се интерпретира овај пословника да се иде ка неком консензусу и ка компромису на који начин ћемо радити, да се затим делегира радној групи за јавност рада, којом ће се председавати Ема, следеће недеље и да се почетком следеће недеље Радна група за јавност која има паритетно три члана, али такође којом сви чланови могу да присуствују, ја бих вас позвао да присуствујете уколико је ова тема која вам је важна, где ћемо моћи у нешто другачијем формату да продискутујемо о овој теми и на начин где ћемо моћи да говоримо директније и отворени о раду, о проблемима у раду и да пробамо да нађемо решење.

Затим бих желео да нас Радна група јавности рада, изложи комисији, да ли постоји неко решење ако не постоји и ако не постоји мислим да можемо да размишљамо о томе шта би биле последице наставка оваквог некомплементарног приступа ревизији бирачког списка. То је мој предлог, да се ова тема не отвара на овој седници, већ да се отвори на седници радне групе почетком следеће недеље.

Замолио бих вас да ми кажете да ли сте сагласни са овим предлогом под један, и под два, уколико желите да се осврнете на ово питање у општим цртама, као што сам рекао, не бих желео да се ова седница посвети овом питању а могла би врло лако, јер захтева пуно времена. Дао бих реч члановима комисије и заменицима.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Хвала. Председниче, хтео бих на почетку, на првом месту да изразим жаљење што није испоштован ваш апел са последње седнице, где сте ви о овоме и причали, наине ми смо били суочени током не само прошле недеље него и

2/3

претходног времена, генерално и пре прошле седнице са иступима којима у јавности и неким налазима како сте ви рекли, и налазима и информацијама које су дошле у рад комисије и у томе јесте проблем. Ово није тема питање времена и простора и или да ли неко може да се бави на овај начин и просто ово делегирам само у смислу те радне групе, ово је питање директног флагрантног кршења пословника. Значи, пословника и закона, прочитајте у закону како се обезбеђује рад и јавност комисије и прочитајте у пословнику како може да се износе информације, не путем обавештења комисије у вајбер групама или имејлу, него до тих налаза информација комисија треба да дође, да разматра, да расправља и о томе онда може да се обавештава јавност. Да не причам о томе да би можда овакав начин изношења информација био можда претешко, нека и злоупотреба положаја јер ово су информација које су изношени лични ставови, а ми смо овде у функцији службених лица и комисије као колективног тела, па у том смислу, поштујући ову ваш предлог, имао сам доста тога да кажем на ову тему, нећу,

Прихватићемо ваш позив да се састанемо у формату у ком сте рекли и да нађемо неко решење, само вас молим да о овоме донесемо неку одлуку пре него што наставимо са радом Комисије пошто очигледно да се налазимо на једној тачки где морамо нешто да одлучимо како би овај рад био квалитетнији.

Ми ћемо да данас да расправљамо о Акту о ревизији. Знате, Акт о ревизији тамо у тачки 2.19 чини ми се да каже – налаз и закључак чија је природа испитана на свестран и свеобухватан начин, па да видимо какав је то налаз који се саопштава.

Ето, толико. Бићемо присутни у понедељак.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам на овом изношењу става и на сагласности са овим предлогом.

Небојша, јавили сте се за реч.

Изволите.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Ја сам начелно сагласан са вашим предлогом, да се ово питање ипак размотри у једној другачијој атмосфери од оне коју ми имамо на овим седницама Комисије.

Свакако, слажем се и са ставовима да би требало да заиста стриктно поштујемо прописе, не само закон, него и оне који смо сами донели.

Позвао бих све чланове и заменике чланова Комисије да приликом свих тих наступа, обраћања, било чега, имају у виду једну дозу колегијалности која би према свима нама требало да постоји јер врло често смо изложени сами након објаве одређених врста информација питањима од стране наших познаника, пријатеља, чланова политичких странака или чега год, о чему се ту ради а ми заправо немамо никакву информацију детаљнију.

Ако бисмо и ишли даље, да је потребно то једно обавештавање Комисије, односно чланова Комисије о неким налазима или о било чему, да барем онда имамо и те јасне налазе у смислу презентовања чињенице на којима се ти налази заснивају, а не само пуко обавештавање о постојању одређеног проблема, недостатка или било чега што је у раду уочено.

Значи, ето тај чисто аспект колегијалности јер верујем да смо се сви, барем у претходних десетак дана, сусрели са масом питања на која нисмо имали одговор, а с друге стране, то ствара једну представу о нама као неозбиљном телу које заправо не дели информације.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, Небојша, на изношењу става и на сагласности.

Да ли се још неко јавља за реч? (Да.)

Ана, изволите.

АНА ГОЂЕВАЦ: И ми се слажемо исто да се то решава на радној групи на којој ћемо ми свакако учествовати.

Оно што је битно и што бих ја хтела да кажем овде је да морамо да задржимо и дозу јавности нашег рада, да грађани од нас то очекују. Сви грађани очекују.

Слажем се да би по питању налаза Комисије требали да се договоримо када ти налази постоје или не.

По питању налаза чланова исто тако треба да направимо ту разлику и истовремено хоћу да истакнем оно што је најбитније, а са чиме сам ја очекивала да ћемо почети овај разговор је питање приступа подацима.

Ја сам послала један имејл и све сам обавестила да ћу баш о том мејлу да обавестим јавност да је чињеница да сви службеници по локалним самоуправама имају много већи приступ информација него ми, иако смо овде били обавештени потпуно супротно. Значи, буквално смо доведени у ситуацију да нам је изречено нешто што је апсолутно нетачно.

Мислим да је то права тема са којом треба да започнемо овај састанак.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам, Ана, и на изношењу става и на сагласности са овим предлогом.

Само да одговорим на овај други део вашег излагања, а то је да тему приступа подацима имамо данас. Она је у оквиру 3. тачке дневног реда и апсолутно постоји време када ћемо посветити пажњу том питању.

Да ли се још неко јавља за реч? (Да.)

Изволите, Срђане.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Хтео сам само нешто по питању смештаја.

Рекао сам да се више нећу јављати и нећу што се тиче ове теме.

Дакле, ако будемо одлучивали на Комисији да ли постоји потреба, и о томе смо причали, сада причам у улози секретара Скупштине који исплаћује те путне трошкове, дакле, морамо да се руководимо и да водимо рачуна и о уредби Владиној која то регулише. Дакле, зна се тачно када неко стиче право на смештај. Ако могу активности да се обаве у току једног радног дана, па макар било од 08.00 до 15.00 часова, то не подразумева право на смештај.

Причали смо да није спорна ова ситуација, али да у будуће водимо рачуна и о томе.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам.

Проследићемо за случај да чланови или заменици чланова нису упознати са уредбом, ја ћу замолити секретара Скупштине да проследи уредбу и да се детаљније информишемо о њој. Наравно, ускладићемо се и радићемо у складу са њом.

Ако нема других јављања, само бих замолио заменика секретара, уколико постоје још неке информације које нису дошле до мене, а треба да се поделе, изволите.

ТАТЈАНА ТОДОРОВИЋ: Хвала, председниче.

У принципу, имате све информације, али хтела бих чланове само да обавестим да су израђене легитимације и чекамо печат Комисије како би их испечатали и биће вам издате. То ће бити у најкраћем року.

Неколико вас није доставило фотографије за легитимације, па ако можете то да учините.

Што се тиче путних трошкова, члановима који нису потписали за овај пут, пошто је био први пут па нисте ни били упознати, налоге, сада су их управо потписали колико сам у току. Следећи пут би можда било добро да на седници на којој одлучимо да се путује ту и ту, да одмах попуните налоге да бисмо избегли кашњење. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам пуно.

Изволите, Ана.

АНА ГОЂЕВАЦ: Врло техничка ствар. Ја не знам да ли су остали чланови примили, ја нисам примила одговор МДУЛС-а. Могуће је да је нешто до мог мејла.

ПРЕДСЕДНИК: Извињавам се, који одговор МДУЛС-а?

АНА ГОЂЕВАЦ: За Књажевац. Ви сте рекли да је стигао одговор МДУЛС-а.

ПРЕДСЕДНИК: То је онај који је стигао прошле недеље. Није ништа стигло после тога, али пошто је то било после Треће седнице, чисто сам хтео да се реферише.

Хвала вам.

Ако се нико други не јавља за реч, ја бих предложио да пређемо на радни део седнице.

Дакле, на радном делу седнице имамо усвајање записника Друге седнице и пет тачака.

Дневни ред

- Усвајање Записника Друге седнице Комисије

1. Доношење одлуке о присуству стручних лица седницама Комисије;
2. Разматрање и одлучивање о предлозима за ангажовање стручних лица за потребе Комисије и за потребе пружања стручне помоћи у раду члановима Комисије;
3. Усвајање упитника за надлежне органе и иницирање успостављања техничких услова за поступак ревизије Јединственог бирачког списка;
4. Размена информација о току поступка ревизије Јединственог бирачког списка и
5. Доношење Акта о поступку ревизије јединственог бирачког списка.

Позивам вас да се изјасните о дневном реду који вам је достављен.

Достављен је у редовној процедури.

Молим све који су за дневни ред да гласају.

Констатујем да је десет гласало за.

Дневни ред је усвојен.

Сада вас молим да се изјасните за усвајање записника Друге седнице Комисије.

Није било примедби.

Записник је сачињен благовремено и достављен је свим члановима.

Стављам на гласање записник Друге седнице.

Десет чланова и заменика је гласало за.

Констатујем да је Записник Друге седнице усвојен.

Као што знате, препис тонског снимка је интегрални део, односно додатак записника.

Као што сте могли да видите на сајту Комисије, за Прву седницу је већ објављен, тако да ће ова пракса да се настави.

Што се тиче организације рада за данас, ја бих предложио да се обједини расправа из неколико разлога о свим тачкама дневног реда. Дакле, да расправа иде по редоследу тачака, али да због тога што ће можда морати да се врше интервенције у неким од одлука које треба да се усвоје, да не бисмо одлагали ток расправе и да не бисмо правили непотребне паузе, предлажем да се обједини расправа и да онда одлучивање дође када се исцрпи расправа.

Да ли имате нешто против тога? (Не.)

Претпостављам да сте сви сагласни са тим.

Отварам 1. тачку дневног реда - ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ О ПРИСУСТВУ СТРУЧНИХ ЛИЦА СЕДНИЦАМА КОМИСИЈЕ.

4/1 ВС 11.35 – 11.45

У среду сте примили нацрт одлуке којим би се уредило присуство стручних лица седници комисије и већини докумената сам све послао ја, тако да ако могу да представим о чему се ради и шта је суштина овог нацрта. Предлог овог нацрта је да стручна лица могу да присуствују седницама комисије, радне групе по позиву комисије, односно радне групе на образложени предлог члана комисије, и законска основа је у овом предлогу члан 22њ Закона о ЈБС, став 3. Који каже – да у раду комисије без права одлучивања по позиву комисије могу учествовати и стручна лица из области са знања из области рада комисије. Ми смо желели да се ослонимо на ову тачку Закона о ЈБС, и такође члан 18. Пословника став 6, који каже да на седници комисије могу да учествују и лица из одређених области, ради добијања података од значаја за рад комисије, не правећи разлику између стручних лица по ставу 1. и ставу 4. Члана 11. Пословника, и то је предлог. Сви сте примили нацрт и мислим да нема потреба да детаљно сада пролазимо кроз све делове и позвао бих вас да се изјасните и изнесете другачија решења ако мислите да су потребна и да дате осврта на то ако може да се регулише присуство стручних лица комисија и седницама радне групе.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Мислим да у овој одлуци, као и у Пословнику, морамо да направимо дистинкцију између две групе стручних лица, један група су стручна лица која су за потребе комисије, а друга група коју смо ми Пословником увели, а није била предвиђена законом су стручна лица за потребе члана комисије. Обзиром да полазећи од сврхе учешћа тих, мислим да сврха учешћа тих лица није иста, мислим да стручна лица која се ангажују за потребе комисије, су она лица која својим експертизом и знањем треба да помогну комисији у неким областима у којим ми не можемо да дођемо до неког закључка сами или да нам бар помогну у томе да добијемо неке закључке на бољи и квалитетнији начина. У том смислу та лица би могла да учествују у раду комисије и то не видим као спорну ствар, ми би по неком питању позвали унапред утврђен дневни ред, на тај дневни ред, и по позиву комисије то лице које смо ангажовали, да нас саветује, да нам достави неки акт или на било који начин помогне у раду и наравно да то лице без права одлучивања може да учествује у раду.

Стручна лица која се ангажују за потребе нас као чланове, не треба да учествују у раду комисије и није спорно да та лица присуствују седницама комисија и седницама радних група, али без учешћа и одлучивања лица као која би била што ми у Скупштини кажемо као консултанти наши који би пружали сваку подршку, техничку и сваку другу, ван седнице комисије, а њихово само присуство на седници није спорно. У том смислу би ова одлука требало да се пренормира.

ОГЊЕН РАШУО: Слажем се са овим предлогом и мислим да би на тај начин требало да се уреди присуство стручних лица.

АНА ГОЂЕВАЦ: Само да разјаснимо, на пример, наше стручно лице врло практично је ИТ и заиста нам је потребан и за разумевања и неке ствари које овде говоримо, а оно што би наше предлог био да присуствује седници комисије, да нас може да консултује, у изузетним случајевима да добије реч, уколико ми нисмо довољно јасни по неким питањима ко и Он. Постоји једно друго питање, а питање је присутна подацима, ми и даље мислим да би он на неки начин требао да има приступ подацима,

4/2 ВС

зато што ће их добијати, потписаће ову изјаву, да би могао да нам ефективно помаже и да ради посао због кога смо га и ангажовали и да је неопходно да добије приступ и то је оно што би био наш предлог.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Рецимо, да смо на трагу неког заједничког решења и мени је јасно да то лице не би, говорим о личним саветницима, стручним лицима, како год их будемо назвали, не би требало да имају право учешћа у расправи на било који начин, али ако су на дневном реду питања за која су неопходна нека посебана стручна знања која ми не поседујемо, онда мислим да би њихово присуство и та консултантска делатност на нас лично били сасвим прихватљиво решење, значи, без неког учешћа, али да мени уколико ми није јасно нешто, пружи одговорајућу помоћ, свакако да.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Небојша, ајде овако да пробамо, ја сада гледам правно, мислим можда ћемо се ту разумети. Ако дамо некоме право учешћа у дискусији, онда то право, само да дођем до овога, Ана је рекла да се понекад јави за реч, није проблем реч, ти људи ће да стоје, него учешће у раду и то вам је заменик, јер он као заменик члана, нема право одлучивања у присуству члана и то је буквално, изједначавамо га са замеником члана и у том смислу, заменик члана дискутује и може да учествује у расправи, и зато инсистирам на томе да то лице може да пружи подршку нама као члановима и заменицима, са стране.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Можда се нисмо разумели, мој став је да може присуствује седници, не да учествује у раду.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Али Ана је рекла да се јави некада за реч и мени је тај део споран, јер га изједначавамо са замеником члана.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: У неким разговорима испоставило се да се може указати потреба да неко од стручних лица, да је од интереса комисије, које присуствује ту у својству тог асистента, буде позван да објасни комисији, само из области у којој он има перспективу, не да он има право да се јавља за реч, него по позиву члана из групе која га је довела да пита комисију, да ли је ок, да се он обрати, да објасни неко питање ако је реч о техничком питању од значаја комисије и у том смислу не знам да ли тако може да се регулише, јер би то значило да се ја консултујем са тим човеком па да ја преносим комисији што је он мени рекао. Ово би само олакшало те ствари и не би имао право да учествује у раду комисије и да се јавља за реч, да добије реч, ето уколико се комисија сложи на предлог члана да се та особа обрати.

То би било у изузетним случајевима и случајевима када је неко ИТ особа.

ОГЊЕН РАШУО: Свакако ће реч, ако буде, право да говори, даваће му председник, тако уколико се покаже да нема потребе за тим, председник ће одлучивати у сваком случају, да ли то лице може да говори или не може да говори.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Схватио сам, можда и погрешно, нека се укључе и колеге, да стручна лица које ангажује комисија и вероватно ћемо морати, на неки начин да буду озбиљнији критеријуми, да су то она стручна лица која нама треба да помогну, као људима који би требало да буду експерти у овој области и тако смо дошли у ову комисију, ово је експерт за бирачки списак, може да се отвори ту широка тема, али би требало да могу да помогну нама.

5/1 ГД 11.45 – 11.55

Сумњам да неко ко је дошао као мој консултант, мислим да не би требало да, рецимо, уз дужно поштовање, Вују саветовао о било чему. Можда сам ја ангажовао лице, на пример, из ИТ-а које мени помаже због неких ствари које ја лично не разумем. Зато смо поделили то као да је право сваког од нас да ангажује људе. Можда ја не причам енглески, па сам довео преводиоца за енглески, на пример. Разумете? То је моје право било као члана.

Једино ограничење је било, чини ми се, висока стручна спрема, друштвене науке итд. и никакав други услов није био потребан за та лица.

Ја се и даље држим тога да би ти људи... Ако смо сви колегијални, нећемо имати ништа против да питамо или да се у том смислу добаци итд. али да нормирамо да он учествује у раду, мислим да то није у реду.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала свима на овој дискусији.

Мислим да смо се приближили неком решењу.

Само једна потреба за разјашњавањем.

Дакле, стручна лица ангажована по ставу 1. који пружају помоћ целој Комисији би се по позиву присуствовали седницама и имали би право да учествују у раду, односно имали би право да се јаве за реч и да дискутују о теми дневног реда.

Предлог је да се раздвоји улога стручних лица по ставу 4. од стручних лица по ставу 1, односно да комуникација стручних лица који су ангажовани као помоћ члановима буде само са члановима Комисије, односно да не могу да се јаве за реч, нити да буду позвани да учествују у дискусији, већ да могу да присуствују седницама и пружају стручну помоћ члановима Комисије.

Претпостављам да је у том случају у реду да се то не ради на позив Комисије, већ да они имају право да присуствују без икакве најаве и одобравања.

Да ли има потребе да поновим, Срђане?

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Ја се извињавам.

ПРЕДСЕДНИК: Само овај последњи део. Покушао сам рекапитулирам све да би имали сагласност око чега смо се договорили.

Дакле, стручна лица ангажована по ставу 4. имају право да присуствују, немају право да учествују у раду Комисије на седницама. Не мора да се тражи позив Комисије. Дакле, могу да присуствују.

Само остаје питање шта је са радним групама. Дакле, да ли на радним групама стручна помоћ ангажована по ставу 4. може да учествује у дискусији? Какав је ваш став по том питању?

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Мислим да у Пословнику, када су у питању радне групе, није спорно да они учествују у раду радних група.

ПРЕДСЕДНИК: У реду.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Било је спорно питање на седницама Комисије. Што се радних група тиче, тамо мислим да стоји баш да учествују, односно пружају...

ПРЕДСЕДНИК: Дакле, питање које је пред нама јесте да ли је та позиција стручних лица ангажованих по ставу 4. иста на седницама Комисије и на седницама радних група или треба другачије да се нормира?

5/2 ГД

СРЂАН СМИЉАНИЋ: У једном тренутку имам утисак да је потребно да све до детаља нормирамо и да је можда боље због нашег рада. У неком тренутку имам осећај да улазимо у пренормирање неких ствари.

Мислим да нико од колега нема никакав проблем да та лица учествују на тај начин да сугеришу нешто итд. и да нико од вас неће имати ништа против да мени, ево, сутра неко суфлира или да Ани суфлира или вама итд. и да то пресликамо поготово на рад радне групе као такве која је мање... Али учествовање у раду у формалном смислу подразумева неке друге ствари, неку одговорност за реч итд.

Ако би се пресликавао тај неки начин рада у радној групи, онда би требало да се дискутује, на пример, и са стручним лицима. Ето где може, на пример, да буде проблем.

ПРЕДСЕДНИК: Небојша, изволите.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Само ово што смо причали, члан 16. став 6. каже – у раду радне групе могу учествовати, између осталог, стручна лица које је ангажовала Комисија за потребе рада Комисије, односно чланова Комисије и не прави разлику између те две врсте.

Ја се слажем апсолутно да нема места учествовању у раду на седницама Комисије. То је сасвим јасно.

ПРЕДСЕДНИК: Добро. Дакле, решење јесте предложено да се другачије нормира присуство на седницама, односно учешће на седницама радних група.

Питам ово јер бисмо онда припремили нови нацрт и да бисмо могли да одлучујемо о њему на овој седници. Због тога сам мало инсистирао да се разјасне све појединости.

Дакле, припремићемо нови нацрт ове одлуке. Поделићемо са вама путем имејла да можете да погледате још једном и онда, када будемо прешли на одлучивање, имаћете прилику да још једном погледате тај нацрт.

Ана, ви сте питали у вези приступа подацима. Јесте тема, али предлажем да се тиме бавимо када пређемо на тачку 4. и на питање Нацрта правилника који смо припремили, јер смо ту мислили да је боље да се адресира питање приступа подацима, него у овој одлуци где се бавимо присуству седницама.

Ако немате ништа против, предлажем да пређемо на следећу тачку дневног реда.

Друга тачка дневног реда - РАЗМАТРАЊЕ И ОДЛУЧИВАЊЕ О ПРЕДЛОЗИМА ЗА АНГАЖОВАЊЕ СТРУЧНИХ ЛИЦА ЗА ПОТРЕБЕ КОМИСИЈЕ И ЗА ПОТРЕБЕ ПРУЖАЊА СТРУЧНЕ ПОМОЋИ У РАДУ ЧЛАНОВИМА КОМИСИЈЕ.

Добили сте мој предлог за ангажовање Миодрага Страка за стручну помоћ члановима Комисије.

Доставио сам биографију и копију дипломе Машинског факултета.

Колико знам, није било других предлога, тако да је ово једини предлог за разматрање.

Претпостављам да је у реду, као и прошли пут, уколико неко жели да се јави за реч да прокоментарише, али као и за претходна стручна лица, ово није нешто о чему Комисија одлучује.

Ако неко има нешто каже, изволите, ако не, онда бих прешао на следећу тачку дневног реда.

5/3 ГД

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Следећи пут CV на српском само да буде.

ПРЕДСЕДНИК: Коментар је био да следећи пут може CV на српском језику.

Извињавам се, у праву сте потпуно.

ТАТАЈНА ТОДОРОВИЋ: CV нам и не треба, срећа.

ПРЕДСЕДНИК: И не треба CV, то је више као додатна информација.

У праву сте. Хвала на тој интервенцији.

Ако немате ништа против, прелазимо на следећу тачку дневног реда.

Трећа тачка дневног реда - УСВАЈАЊЕ УПИТНИКА ЗА НАДЛЕЖНЕ ОРГАНЕ И ИНИЦИРАЊЕ УСПОСТАВЉАЊА ТЕХНИЧКИХ УСЛОВА ЗА ПОСТУПАК РЕВИЗИЈЕ ЈЕДИНСТВЕНОГ БИРАЧКОГ СПИСКА.

Код ове тачке бих хтео да отворимо две теме. Дакле, једно је питање упитника о процесима и капацитетима за Министарство унутрашњих послова и за Комесеријат за избеглице и расељена лица. Ви сте ове упитнике, прву верзију, добили још у току Треће седнице. Дакле, нешто пошто смо вам доставили упитник МДУЛС, онда смо вам доставили и упитнике за МУП и за КИРС.

Пратећи ваше сугестије везане за упитник за МДУЛС, и упитници и дописи су измењени у складу са њима. Дакле, верзија коју сте примили у среду је ажурирана.

Такође, предлог писма за КИРС се донекле разликује јер детаљније образлаже надлежности Комисије. Дакле, не можемо да очекујемо да сви органи, да све институције имају подједнако знање о томе шта је садржај Закона о бирачком списку, као и о надлежностима Комисије. То је основна разлика.

Такође, за ову тачку сам припремио један груб нацрт дописа за МДУЛС где желим да иницирамо као Комисија испитивање могућности ширег увида у бирачки списак за потребе ревизије поред онога који нам је као члановима и заменицима чланова омогућен на модулима у седишту Комисије.

6/1 ВС

11.55 – 12.05

Дакле, то су две ствари о којима можемо да расправљамо на овој тачки. Прва ствар коју бих желео да вас питам, јесте да ли потребано да се детаљно пролази кроз упитнике, за МУП и за МДУЛС. Подсећам да сте текст упитника добили и пратећи допис и електронском поштом у среду и имали сте прилике да видите прву верзију. Да ли неко има коментар, да ли желите да поставимо ове документе на монитор?

АНА ГОЂЕВАЦ: Што се тиче самих упитник, у реду су нам.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала. Сада не могу да се сетим да ли треба да се изјашњавамо о њима или да констатујемо само да ћемо упутити ове упитнике МУП и КИРС, као што смо и МДУЛС, ако сте сви сагласни.

ОГЊЕН РАШУО: Уколико се упитник шаље у име комисије, требало би да се изјаснимо, а уколико појединачно, не.

ПРЕДСЕДНИК: Добро, извињавам се, обједињена је расправа. Хвала и на подсетинку, када будемо пролазили у делу за одлучивање, можемо кроз све.

Предлажем да пређемо на предлог дописа МДУЛС.

Интенција овог дописа јесте била да се осврнемо на питање приступа и увида у податке из ЈБС, у које имамо као чланови комисије и ако могу да представим шта је садржај овог дописа.

Дакле, у овом грубом нивоу дописа, идентификована су четири нивоа увида у податке из ЈБС у који ми тренутно немамо увид, односно имамо ограничен увид.

Што се тиче првог нивоа увида, он се тиче увида у податке без претходног уношења података о ЈМБГ и регистарском броју личне карте, уз пријаву двофакторском аутентикацијом са било које локације, а у податке о бирачима, разврстани по бирачким местима и то је увид у који имају сада грађани када унесе ЈМБГ и регистарски број л.к.и затим у податке о броју бирача по број домаћинства, адреси и броју стана, то ће бити подаци који ће бити доступни грађанима по закону од 15. Маја, опет намера је нама да се као члановима и заменицима чланова омогући увид без уношења ЈМБГ и регистарског броја лк и трећа ствар је податак да ли ће бирач на предстојећим изборима гласати према месту пребивалишта или према месту боравишта у земљи. Ово су све скупови података који по закону треба да буду доступни, видљиви, али ми као чланови комисије ако желим да радимо било какву системску анализу тих података, да вршимо њихову верификацију, ми морамо сваки пут да уносимо ЈМБГ, када пређете са једног бирачког места на друго бирачко место, сваки пут треба да се уноси ЈМБГ и регистарски број грађана што јесте једно оптерећење које је за нас непотребно. Уколико постоје технички и други разлози за увид грађана за потребе, ревизије, по мом мишљењу не би требало да постоји и то је први ниво увида у податке бирачког списка о којима желимо да имамо бољи и бржи увид.

Други ниво увида где такође имамо једно ограничење за које мислим да је опет техничко питање и које може да се реши, јесте увид за податке за сваких седам дана о броју бирача разврстаних по јединицама локалних самоуправа, за и подаци о броју промена у делу бирачког списка појединачно за сваку јединицу локалне самоуправе, као и правни основ за сваких седам дана. Као што знате, грађани сада од фебруара имају увид у те податке, али само имају последњих седам дана.

6/2 ВС

Ако ми као чланови комисије, желимо да вршимо анализу тих података, ми морамо те податке да сачувамо у ексел табели сваке недеље и онда се поставља питање како може неко да сачува те податке на један начин, али верујем да би требало да имамо увид у све податке за сваку недељу, од почетка објављивања и то је оно што сам, рекао овде, увид у историјске податке. Опет уз двофакторску аутентикацију и опет са било које локације, и за ова два нивоа података где не постоје подаци о личности који су заштићени мислим да не постоји потреба да се приступа само из седишта комисије, већ са било које локације.

Трећи ниво за који мислим да сада немамо увид а који нам је потребан јесу подаци о бирачима у бирачком списку осим ЈМБГ, путем посебног модула који је предвиђен законом, који имају чланови и заменици чланова РИК, као што знате, ми сада имамо увид у све податке у бирачком списку, укључујући ЈМБГ, само из седишта Народне Скуштине, односно Комисије и ја верујем да би уз двофакторску аутентикацију са било које локације требало омогућити члановима и заменицима чланова комисије да имају увид у исте податке у које имају чланови РИК и не верујем да постоји разлог зашто би се то ограничавало, нарочито јер нема ЈМБГ.

Четврти ниво, за који мислим да је најважнији за наше посете општинама и градовима и за разговоре са рефернтима и са општинским и градским управама, јесте увид у податке, у функционалности апликације ЈБС, који су везани за адмиснитрацију захтева, који подразумевају уписе, измене, брисање, претраге, као извештаје који примају референти, делови бирачког списка за подручја јединица локалне самоуправе, у које увид имају општинске, градске управе, као и оне податке где увид има МДУЛС. Ми смо свесни да је за потребе ревизије бирчаког списка и верујем да делимо то уверење и да је потребан већи приступ подацима од онога што сада имамо модул где имамо податке о бирачима и ми имамо много ограниченији увид у саму апликацију ЈБС, него што имају референти у општинским и градским управама.

Верујем да би требало да нам се омогући увид у ове податке уз пријаву двофакторском аутентикацијом само из седишта комисије, за разлику од свих претходних нивоа за које верујем да је потребан двофакторска аутентикација, ван седишта комисије, имајући у виду све о чему смо разговарали у претходних месец и по дана, о приступу заштићених података, о личности, верујем да би увид у ове податке требало да буде заштићен на исти начин на који се заштићују подаци који су доступни функционалности апликацији ЈБС, о бирачима.

Дакле, ово је груб нацрт, али мислим да сумира неколико ствари о чему смо причали у претходном периоду где би могли на врло лак начин и на врло једноставан начин да се омогући члановима и заменицима чланова комисије много већи обим увида у ЈБС, него што имамо данас. Интенција овога би била да се као комисија изјаснимо о томе који наравно као допис, који треба да буде детаљније образложен и потребна је дорада, али суштина је да се тражи од МДУЛС да се изјасни о томе да ли чланови и заменици чланова могу да добију приступ овим подацима, на који начин и у ком временском року.

6/3 ВС

Извините што сам одузео мало више времена за представљање нацрта. Позивам вас да се изјасните и јавите за реч.

АНА ГОЂЕВАЦ: Ми смо сагласни са овим предлогом и мислимо да је неопходно да се омогући рад пре свега како сам ја разумела подељено је у три категорије, подаци који су апсолутно јавни, треба да буду доступни, али су доступни на интернет сајту свим грађанима и могли би ми да извучимо са огромном компликацијом уношења наших личних података да би дошли до тих информација, пошто смо потписали изјаву о поверљивости имамо приступ много више података о самим грађанима и мислим да то не би требало да буде проблем.

Што се тиче приступа који имају чланови РИК-а, разумем да на исти начин и ми можемо да приступимо тим подацима. А што се тиче података који имају службеници, мислим да нам је то од изузетног значаја и ја опет додајем онај стари захтев, да су нам неопходни приступи самим базама у једном тренутку када будемо почели да радимо директну ревизију.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам.

Небојша, јавили сте се за реч.

Изволите.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Ја сам сагласан са овим дописом. Прва три нивоа информација, односно приступа су свакако врло битна и корисна, али нама је овај обилазак заправо указао на суштину једне ситуације, не знам ни сам како да је назовем, да ли чак у некој мери бесмислене, да би ми требало да вршимо као Комисија надзор и контролу рада, између осталог, и службеника, лица која воде јединствени бирачки списак у неком општем и ширем смислу, а да при томе имамо, отприлике, два и по до три процента њихових овлашћења, јер када смо гледали тамо на терену овлашћења једног службеника који ради на пословима бирачког списка, он у оквиру ове апликације Јединствени бирачки списак има 12 посебних модула, а само у оквиру једног од тих модула има 14 подмодула. Ја сам успео да, гледајући са стране, избројим неких тридесетак или колико већ, нисам сигуран тачно, а ми имамо само један једини модул, потпуно нефункционалан и бесмислен.

Значи, сагласан сам за допис, али по мом мишљењу ниво 4, односно могућност приступа овим подацима је један приоритет који би ми као Комисија свакако морали да имамо у неком наредном периоду.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, Небојша.

Зоране, јавили сте се за реч.

Изволите.

ЗОРАН МИЛИТАРОВ: Прво, шта се тиче начелно везано за приступ, то је у реду и то се мора обезбедити.

Ова посета коју смо имали, она је неке ствари разјаснила, онај један спорни случај где смо били ми. Ми смо уочили да потенцијално имамо озбиљан технички проблем који говори да постоје слојеви апликације, да не постоји једна јединствена него да су слојеви. Један слој је локална самоуправа, а други је слој министарство и у том слоју може да дође до кратког споја. Ви имате чињеницу да су на нивоу локалне самоуправе и референт један и други одрадили свој део посла, али то из неког разлога није отишло горе на ниво Републике и вратило се поново доле.

Зашто ја то говорим? Значи, нама је у интересу да добијамо податке и да почнемо са радом на ревизији што пре. Чињеница је да овако када се гледа нису неки специјално велики захтеви, међутим, могу да буду проблематични баш због ове структуре базе.

Ја се придружујем томе да треба да се иде ка овоме итд. али да имамо и ту ствар у виду. Што се ових у локалним самоуправама тиче, они имају мања овлашћења. Они само тако изгледају. Када их гледате на том нивоу, када покушате да га подигнете на виши

ниво, то није тако, јер они немају оне кључне ствари, то смо и ми доле констатовали, које су нама рецимо битне.

По мени, ми морамо бити свесни да ћемо ми у току рада морати да тражимо приступ одређеним подацима. Дакле, ја знам да може да буде компликована прича структурирања базе, али не треба ми тиме да се бавимо. Ми треба да искажемо наш захтев и да нам дају оријентационо шта је за мене битно. За мене је оријентационо... Значи, ја знам да то можда може да буде проблем, можда не може, не зна то нико овде, али ми морамо да имамо неко оријентацију када би ми отприлике, што би народ рекао, могли да добијемо пун ниво овог приступа. Због чега то причам? Па, због тога што онда се можемо вратити на други метод који не мора да буде толико споран, а то је да нам врате одређени сет података по неким критеријумима које смо дефинисали.

Ја се плашим, поготово после овог искуства доле које је за мене много битније у овом техничком смислу, јер сам ја то после са информатичарима доле локалним причао, да има ту нека структура унутра која мени није, да будем искрен, до тог момента ја нисам веровао да може да дође до такве врсте проблема, али генерално може да буде. Значи, да кренемо да радимо, да имамо тај сет података који ће омогућити да што пре почнемо да радимо, а за ово да добијемо неку оријентацију, слажем се да је то неки ниво.

Нормално, вероватно овде због нас морају да раде посебно. Значи, не можемо приступати званичном, него мора да буде посебан и мора да буде увек логовање. Значи, то је принцип рада. Значи, не мора да се уноси сваки број пута број, али мора да постоји неки клик на дугме који ће онај лог да настави даље.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам.

Владимире, изволите.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Хвала.

Са аспекта сврсисходности, ви знате да би онај упит који смо послали Канцеларији за ИТ заправо учинио све остале захтеве непотребним зато што би се уз онакав приступ, какав је затражен, омогућио приступ апсолутно свим подацима и то на флексибилнији начин, на начин да бисмо ми могли да упитујемо те базе на начин како је потреба Комисије, али будући да имамо неке сумње у то да ће се то окружење које смо тражили успоставити на брз начин, ово би дефинитивно пуно помогло.

Ви сте у праву када кажете да референти имају нижи ниво увида зато што су везани само за општину, али они у оквиру своје општине имају невероватно велики ниво увида, нарочито када се подаци из бирачког списка комбинују са подацима из еЗУП-а који они користе, за који ћемо приступ такође тражити, али за почетак мислим да би било јако добро, да не би ово било само дописи и оно шта ми говоримо, ја бих предложио да се можда фокусирамо само на ову четврту тачку, јер уколико добијемо ту приступ на овом нивоу, са четвртог нивоа, ми бисмо онда аутоматски имали све ове податке који се налазе у прве три тачке кроз ова прва три сервиса, па не би било потребно то да се ради.

За појашњење би било добро ако бисмо имали неког из Министарства државне управе да делегирасте неког ко се разуме у сам систем информациони, неки систем администратор који са ваше стране се разуме у потпуности у архитектуру тог система да

Комисија позове то лице овде да буде на следећој седници, па да видимо око тога шта је могуће, шта није и у ком року тако нешто може да се обезбеди уколико већ имамо потешкоћа да од Канцеларије за ИТ добијемо свеобухватни приступ.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, Владимире.

Ово је такође тема коју бих делегирао да се можда радна група мало детаљније позабави, можда и обликовањем овог дописа. Дакле, ово је иницијални допис како сам ја мислио да би могао да буде структурисан. Не мора да буде овакав као што је Владимир рекао, нису сва четири нивоа подједнако важна, четврти ниво је апсолутно најважнији, али вероватно и најкомплекснији да се добије увид, тако да постоји могућност да се промени допис, али идеја је била да се пре него да се и на овој седници отвори та тема, јер је важно да ми покушавамо на различите начине да добијемо увид у податке који су нам потребни ради ревизије бирачког списка. Дакле, не можемо на само један начин да покушамо и да чекамо, већ због временских ограничења, законских рокова које имамо ми морамо на вишеструке начине да тражимо увид у податке да бисмо уопште могли да вршимо ревизију и да знамо где се налазимо у што краћем року.

Да ли се још неко јавља за реч? (Да.)

Изволите, Здравко.

ЗДРАВКО ЈАНКОВИЋ: Само кратко. Везано за већ објављене податке било би јако добро да добијемо могућност... Ви објављујете на недељном нивоу на сајту податке о стању бирачког списка, као и променама које су се догађале. Нама би било од значаја да имамо те податке од како сте почели да их објављујете. Значи, ако је то 01.01.2025. или 01.01.2024. године, али ви знате када сте са тим кренули да радите и да добијемо те недељне извештаје било као CSV или XLS, свеједно је, ми ћемо даље то моћи да обрађујемо, да бисмо могли да видимо уопште да обавимо ту једну статистичку анализу и да стекнемо мало бољи увид о самим подацима и како се они крећу. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Ако сам добро разумео предлог, дакле, тиче се овог другог нивоа, односно историјских података, али не од фебруара ове године, од када је закон ступио на снагу...

ЗДРАВКО ЈАНКОВИЋ: Не, него од када постоје. У принципу, да није таква архитектура, само да појасним, било би лако да дођемо до тога, али архитектура сајта је таква да напосто морамо да питамо.

8/1 ВС 12.15 – 12.25

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Да ли се још неко јавља за реч поводом овог предлога, дописа. Ако не, нека то буде још једна ствар која је делегирана за радну групу да се он коначно обликује, подели са вама на било које коментара које имате и да се упуте МДУЛС, опет понављам, важно нам је да будемо ефикасни у погледу овог и зато предлажем ову радну групу да се одржи седница почетком следеће недеље, како би смо могли да наставимо даље са овим.

Ако се више нико не јавља за реч, ја бих предложио да се пређе на 4. Тачку дневног реда – Размена информација о току поступка ревизије ЈБС.

Предлажем да после ове тачке направимо паузу, јер мислим да нам је потребна, пре него што кренемо на акт о поступку ревизије, чисто да мало можете да очекујете временски план рада. Овде имате материјал који вам је достављен, плус ово је можда време за кратак разговор о посетама градским и општинским управама, које смо обавили у оквиру пакета ванредних поступака, везаних за локалне изборе. На основу дискусије са претходне седнице, ми смо саставили нацрт правилника којим се ближе уређује чување и заштита података о личности. Као што знате, овим захтевима за подацима МДУЈС и другим дописима, тражили смо одређене сетове података који обухватају податке о личности, што значи да је требало достављати на физичким носачима података, са једне стране и покушали смо да нађемо и са тим унутрашњим правилником да се нормира и са друге стране, враћам се на ово питање, питање увида стручних лица за потреба рада комисије и за помоћ чланова комисије, на који начин би они имали приступ тим подацима. Мислили смо да је важно да то буде обухваћено у неком документу интерном комисије и мислимо да је овај правилник добро место за то, ту где се тиче чувања и заштите података, такође треба да се осврнемо и на улогу стручних лица и да је решење како би то требало да се обавља јесте да они имају статус лица овлашћених за приступ и обраду података о личности, али да то могу да врше по налогу и под непосредним надзором чланова односно заменика чланова комисије.

Дакле, ултимативна одговорност за приступа и заштиту података личности, носимо ми као чланови и заменици, а стручан лица које ангажујемо могу да приступе тима подацима индиректно кроз наш приступ и то је решење какво је предложено у Правилнику и ако се не варам добили смо данас и коментаре од представника Повереника, па бих замолио и за неки осврт на овај правилник.

ЈОВАН СТОЈИЋ: Овај нацрт је проследио председник Комисије.

Правилник је одличан, готово савршен, само би ми сугерисали допуну на пар места. Прва је тачка 7. Приступ подацима на носачу врши се искључиво путем јединствене идентификационе ознаке корисника, а ми сматрамо да треба да се предвиди и одређена врста изјава којом би корисник под кривичном и материјалном одговорношћу изјавио да ће шифру користити искључиво он, чувати од увида других лица, а то је на линији овога што сте управо рекли, да неће учинити шифру доступном неком другом лицу или на други начин је открити, као и да ће у случају губитка шифре или сумње о компромитацији исте о томе без одлагања обавестити комисију. Можда вам се чини ово превише, али ако је читава интенција да имамо одређене мере заштите и да се понашамо у складу са неким стандардима који подразумевају мере заштите, ми

8/2 ВС

сматрамо да би ово било добро да сваки члан и заменик, ко има ову јединствену идентификациону ознаку, потпише ову изјаву, уколико вам је прописивање ове изјаве која би могла да буде чак и део овог правилника, онда овако нешто да се предвиди у самој тачки седам, па сада размислите и одлучите.

У том смислу ова алинеја 2. У тачки 7. Која не сме откривати трећим лицима, што сам прецртао, нема потребе јер ће ово бити наведено да он не сме да открива. Ви сте били на правом трагу да он не сме да открива, а ми смо допунили шта свако од вас не би смео.

Тачка 8. Други став, предвиђено је да орган власти који доставља податке и врши доставу, врши искључиво непосредном овлашћеном лицу за комуникацију и то је у складу, усменим путем или коришћењем другог заштићеног канала комуникације које искључује увид трећих лица.

Ово усменим путем наша сугестија је да се избегне по сваку цену, јер то је недовољно одређено и недовољно поуздано. Ово коришћење другог заштићеног канала комуникације које искључује увид трећих лица ја нисам могао да препознам који је то други начин комуникације, канал комуникације, то није телефон, није мејл.

Мислим да би било примереније и то је неко решење које подржава закон о тајности података, да се доставља у затвореној коверти уз пропртник акт органа јавне власти који доставља, а то мора бити потписано од стране овлашћених лица и мислим да је примерено крајње. Имамо један официјелни начин комуницирања, ми тражимо и они достављају што се каже, има печат, потпис и папирни траг. Било нам је нејасно у тачки 11. став 1. Ова алинеја да записа за сваку сесију са подацима рада, формирају се подаци о догађајима и то је оно што смо причали пршли пут да мора да стоји када се то користи, запис обавезно садржи идентитет члана комисије, који је приступио, а да ли се тај идентитет односи на овај идентификациони ознаку корисника, јер ако је тако, онда нека тако и пише, да не би користили два различита термина, а мислимо на исто .

То су наше сугестије да би овај правилник био заокружен и да би се избегла могућност компромитације. Ниједног тренутка нисам причао о злоупотреби потреба, него о компромитацији. Имамо сви ових дана пример о компромитацији података личности у огромном обиму код великих корисника, као што је Телеком и мислим да је природно да ми се побринемо применом одређених мера заштите да се то , не да се деси, него да искључимо сваку могућност што може да се деси.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала на коментарима и било је веома корисно. Предложио бих ако није проблем да нам дате нацрт те изјаве која би ишла као анекс и ми можемо да је додамо као добро решење за овај правилник, па молим за један нацрт.

ЈОВАН СТОЈИЋ: Нацрт је спреман, ја га нисам нудио, јер сам сматрао да је превише.

ЗОРАН МИЛИТАРОВ: Најбољи начин заштите да користите поверљиве податке је што могуће мање. Сваки други технички облик је проблематичан и ја зато говорим о томе да имамо и то је написано, ниво индиција где ми радимо са отвореним подацима. Ми имамо другу врсту проблема и то је да он мора стајати на одређеном рачунару , да тај рачунар мора имати дефинисан приступ, мора имати логовање и то већ

8/3 ВС

функционише у свим државним органима, значи да се свако региструје на том рачунару када он отвори и активира се аутоматски, криптографски кључ, који не мора да зна нити треба да се оптерећује било који члан њиме, његово логовање да ли може бити дугорочно гледано, не треба да тражимо решење и да око њих останемо наредна три месеца. То нам није у интересу, треба нам практичније решење да што пре почнемо да функционишемо у том амбијенту.

Зашто мора да буде на том, јер сам ја разумео, ми морамо имати сервер или рачунар са више радних станица на коме има приступ подацима које ми обрађујемо и ми се овде стално базирамо на податке о личности и то је ок.

Ми имамо и другу врсту података који су генерално поверљиви, нису поверљиви са становишта комисије, они су интерни. Зато што су то индиције и претпоставке, за мене је индиција као што сам мало пре причао, ми морамо да направимо почетну претпоставку, ако неко дође и почне да је коментарише, може да одведе на погрешну страну, што смо и ми рецимо пошли о једне претпоставке, па се испоставило да је друга, па трећа. Када говоримо о том интегритету података, који се ради, ја сам противник тога да ми се превише упуштамо у нормирање, јер мислим да ми морамо да изградимо између нас однос поверења и да те ствари оријентишемо на нешто што може изазвати озбиљнију последицу, дакле, то је за мене битно.

9/1 ГД 12.25 – 12.35

Није ово спорно овако када стоји, схватате, али кажем шта је суштина. Значи, суштина је да овде треба видети са неким уобичајеним... већ постоје ти системи за заштите. Значи, свако ново измишљање нама троши време. Разумете? То је суштина.

По мени, ова група треба опет да седне са неким из ИТ-а и да каже. У реду је Правилник као правилник, немам ништа против тога, али кажем суштина је да имамо врло практична решења. Знамо шта хоћемо. Ми хоћемо да долазе неки подаци које неки члан дође, узме, па одради неки свој коментар и остави га. На то место долази други, отвара то, гледа итд. То је наша суштина и то треба да буде лако доступно, када говорим о члановима и заменицима. Због тога мора да постоји та персонализација итд. онемогућено другим лицима и физички, пре свега.

Кажем, залажем се заиста за неко решење јер стално полазим од тога. Када уђемо у методологију ми ћемо отворити толико питања да ће заиста време бити од пресудног значаја и зато кажем да прихватам ово, направити консултација са неким из ИТ-а, да ли има већ неко решење које се користи да га нормално применимо. О томе ће се Комисија изјашњавати. Толико.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала пуно.

Да ли се још неко јавља за реч поводом овог Правилника?

Нека намера јесте да се такође Радна група за ИТ позабави на нивоу спровођења оваквог правилника, па да видимо. Уколико он треба да се формулише на другачији начин, можемо лако да га променимо, али да једноставно тестира ово и са ИТ службом Народне скупштине која би нам ту била кључна и да видимо на који је начин изводљиво. Правилник увек можемо да изменимо и онда би то био мој предлог за још једну тачку дневног реда за Радну групу за ИТ.

Ана се јавила за реч.

Изволите.

АНА ГОЂЕВАЦ: Ја бих само врло кратко везано за стручно лице. Што се нас тиче, у реду је да стручно лице има приступ подацима под нашом контролом и да ми одговарамо на крају. На крају, ми смо ангажовали стручно лице, тако да са тим иде и одговорност.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Дакле, интенција јесте да стручна лица не би имала исти ниво приступа овим подацима као чланови и заменици. Мислим да смо то већ констатовали да је то начин рада.

Да ли се још неко јавља за реч?

Дакле, предлог је да се овај правилник измени у складу са коментарима представника Повереника, да се састави анекс који би представљао ту изјаву и да се онда о тој завршној верзији изјаснимо.

Још једна ствар у оквиру ове тачке и онда ћу само оставити мало времена можда и за дискусију о посетама. Овај захтев за омогућавање непосредног увида у изводе из бирачког списка са бирачких места. Дакле, намера овог захтева јесте да се пре одржавања избора, односно пре дана гласања најави и изборним комисијама општина и градова у којима се избори дешавају и општинским и градским управама које ће бити надлежне за 9/2 ГД

чување тих извода из бирачког списка по закону, да се најави да ће Комисија у оквиру поступка ревизије да тражи увид непосредан у ове изводе из бирачког списка након дана гласања. Дакле, било би одлично, уколико немате ништа против, да овакав захтев буде упућен данас, па бих вас позвао да се изјасните ако имате неке коментаре, да ли нешто треба другачије да се формулише или ако се не слажете.

Изволите, Срђане.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Мала корекција, не што се нас тиче, него неће моћи увид одмах после дана гласања зато што постоје увиди који су предвиђени другим законима, па када прођу ти рокови, након тога може.

ПРЕДСЕДНИК: Да, да, имали смо то у виду, наравно, само је можда питање на који начин да се онда формулише. Ми смо хтели да кажемо да нећемо тражити пре дана гласања. Дакле, да ли може на другачији начин да се формулише, да буде јасно да ћемо ми у неком тренутку, после дана гласања...

НЕБОЉА СПАСОЈЕВИЋ: По окончању изборног процеса, јер изборни процес иначе подразумева евентуално увид, жалбе...

ПРЕДСЕДНИК: Да ли се неко јавља за реч? (Да.)

Изволите, Владимире.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Можда можемо само да прескочимо, да те посете буду периоду када представници листа имају право увида у изборни материјал, а да онда након тога оставимо неки период. Дакле, да не идемо на закључење изборног процеса зато што то може у неким општинама јако да се одужи, а није релевантно за наш посао.

ПРЕДСЕДНИК: Срђане, изволите.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Има још један проблем. Суд може да тражи материјал и ту се отвара проблем зато што ви ако дате тај материјал било коме, онда може да дође до злоупотребе. Не знам који је тај тренутак када би се окончао изборни процес, не у смислу коначних резултата, него да ли на том бирачком месту... Нисам ни ја сигуран.

ПРЕДСЕДНИК: Дејан и Ана су се јавили за реч.

ДЕЈАН СТЕВАНОВИЋ: Мени оно што пада на памет јесте да ми можемо да тражимо да добијемо извод у електронском облику, исти онај који се даје општинској или

градској изборној комисији по бирачким местима, да можемо то да ми обрађујемо после тога. Не да знамо ко је изашао на биралишта, да видимо потписе или шта већ тамо има, него оно што већ локалне, градске или општинске изборне комисије имају или што добије локална самоуправа. Дакле, оне папире који се носе на биралишта, да имамо то.

И прошли пут када смо разговарали мени је споран тај увид у то шта је у бирачком списку било до закључења бирачког списка и оно што се заправо налази на биралиштима. Ми бисмо морали једног тренутка те две ствари да видимо чисто из радозналости, да ли они одговарају један другом.

Када смо разговарали на терену са референтима који се баве тиме, рекли су да они немају увид. Значи, имате лице које је задужено за јединствени бирачки списак, поверени посао министарства, а оно нема прилику да види шта је заправо на столу када бирач дође,

9/3 ГД

да ли ти подаци одговарају оном што он има. Ако је наша улога да и то погледамо, зашто не бисмо били у могућности да добијемо извод на сигуран начин, па овде или негде другде проверимо да ли се те две ствари слажу.

ПРЕДСЕДНИК: Јавили су се Ана и Владимир.

Изволите.

АНА ГОЂЕВАЦ: Једно практично решење ако је технички могуће - уз тај извод да добијемо скениране изводе са бирачких места, а да најавимо контролу онда када је фактички могуће, када се стекну услови и тако добијемо на времену.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: То би свакако било најкомфорније решење, али ја се плашим за оба решења да постоји проблем. Једно је то, Дејане, за ваш предлог. Поента је у грађанима. Дакле, ми смо добили сада уверавања од референата да је таква операција за њих непојмљива да може да се деси.

Искрено, ја бих био зачуђен да ту откријемо некакве проблеме, али постоје грађани који сумњају да се то на тај начин ради, да се оно што је закључени бирачки списак, који ми видимо преко увида у МДУЛС, да се он исправља у тој физичкој форми и уколико ми добијемо нешто што је „копија“, грађани ће увек моћи да кажу – па, ви нисте гледали праву ствар, тако да бих ја инсистирао да гледамо праву ствар. С друге стране, мислим да је огроман ризик да се скенирају та документа, будући да се ту налази и евиденција ко је гласао. Онда бисмо растеретили све оне који воде евиденцију о изласцима на биралишта, али мислим да то није добро. Превелику одговорност онда стављамо себи на плећа и ја бих можда покушао да предложим да то уредимо тако што бисмо отишли на лице места и пред лицем из изборне комисије које је задужено за то, урадили можда чак и покривањем дела где су потписи. Додуше, виде се заокружена имена, али нема везе. Значи, само да остваримо увид, да видимо да ли се тај извод слаже са оним што ми видимо да је закључени бирачки списак.

Ја мислим да би то било уз присуство... Дакле, ми не бисмо тражили привремено присвајање тих извода, већ да би могли да остваримо тај увид пред тим лицима у изборној комисији. Мислим да то може и у том смислу се спречава и ова опасност која је везана за судске поступке.

ПРЕДСЕДНИК: Јавио се Срђан, па Зоран, изволите.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Мислим да је процедура примопредаје, тај извод спада у документацију и врши се примопредаја на прописан начин, постоје процедуре и оног тренутка када изађе из министарства са потписом министра, па она прва примопредаја до општинске изборне комисије, зна се ко потписује записник, ко преузима документ и не постоји електронски документ, па се тај документ прегледава од стране чланова општинске изборне комисије, па онда постоји друга примопредаја чланова бирачких одбора, тако да у том тренутку нисам сигуран колико треба, јер су прописан процедуре, прописани записници и мислим да ми не можемо да се уденемо у било који од тих поступака и да вршимо такву врсту контроле. Мислим да је могућа контрола након, само да видимо у ком тренутку односно када су ти изводи слободни од стране и по завршетку изборног процеса и правне заштите и то је моје мишљење.

ЗОРАН МИЛИТАРОВ: Ми не можемо, имамо два приступа. Прво, шта нас интересује што је одштампано због сумње грађана, оно што је одштампано и однето на бирачко место, одговара ономе што је бирачи списак који се налази званично на сајту и то је суштина, министарства, јединица локалне самоуправе, јер ће се у изводу појавити неких којих нема нигде и то су она чувена решења и овај не да да се упише и ви ћете имати тај проблем и они су додали решења. Шта је мој предлог, мој предлог је да разрадим ту процедуру, тешко ћемо можда за сада, процедуру у којој ми нећемо, ми тражимо увид у материјал по индицији. Шта је индиција.

Ми пре почетка када се заврши поступак закључење бирачког списка и свега оног одредићемо тренутак, фиксирамо податке и податак колико је људи било уписано у бирачки списак је јаван и он се налази у записнику, он може да буде тај други сигнал.

Трећи сигнал може да буде нека притужба грађана и ми можемо да дођемо у посед тог записника када се све заврши, а он се мора предтаи министарству извод, значи, сада треба размислити који је то моменат, ми дефинишемо до када најкасније. Негде то може бити брже ако нема приговора, али по мени у том правцу треба да идемо да би прво оправдали зашто приступамо одређеном документу.

Ако покушамо да се уметнемо директно у целиности, то не можемо, јер је то дефинисано неким другим законима, али је по мени логично ово, када се оконча тај поступак, да добијемо информацију, да не би рекли да тражимо раније, јер чим нешто тражите изненада или неко стави неки податак, одмах неко сумња да је нешто и зато ова комисија постоји.

ОГЊЕН РАШУО: Министарство, податке о ЈБС, шаље сваки пут пред изборе у ПДФ формату штампарији и ми врло лако можемо добити извод из бирачког списка и можемо добити позив и то је најмањи проблем да се уради и не видим никакав проблем зашто то не би добијали.

ДЕЈАН СТЕВАНОВИЋ: Ми смо свесни да постоји огромно неповерење грађана у бирачки списак, оправдано или не, на нама је да то докажемо. Можда су у криву или у праву. Оно што ја желим да кажем да је јако битно мени јер сам разговарао на терену и изборима се бавим више од 30 година. Људи на терену сумњају следеће, чак, да се активност која се зове – од врата до врата, спроводи зато да би се пописале адресе на

којима нема никога. Ако говоримо о Неготину, постоје Влашка села, има пар кућа, која се баве одржавањем свега осталог и они кажу, активност од врата до врата нам служи само зато или служи неким само зато да би утврдили на којим адресама нико не живи, па да онда ван бирачког списка, где ми имамо прилику да шаљемо упите оно што је нама доступно сада, оно што долази на сто на бирачком месту, садржи имена других лица која се привремено доводе да гласају ту, а је не кажем да је тако, али кажем, да постоји размишљање људи на терену који се баве изборима да се такве манипулације дешавају, и да бисмо утврдили да ли је то истина или не, ми морамо да имамо приступ тим листама и ми бисмо морали да имамо могућност да ту где имамо прилику, да те листе гледамо можемо и да проверавамо податке који су унутра, не значи да неко није, а видели смо на терену, људи који се баве, бирачким списком, они могу да унесу промене како они хоће, можда баш не тако лако, али могу, то је моја савест, ја то нећу да радим јер је то мој посао, а могуће је, па да измене и да ураде у неком дану пре него да се закључа бирачки списак и да заврше посао после неколико дана или дан после избора. Не кажем да је тако, али ми морамо да кажемо грађанима да смо ми овде присутни који се тим послом баве сигурни и да се то не дешава и зато морамо да нађемо начин да што једноставније уз мање процедура уз пуно поверења и можемо да закључимо то је тако или није тако.

ПРЕДСЕДНИК: Нисам сигуран да имамо консензус око тога у ком смеру би требало да се овај захтев промени и претпостављам да сви знамо и да смо сви сагласни да се увид из бирачког списка се дешава после дана избора и нема никаквог уметање између различитих примопредаја, већ после дана избора и требало би да пронађемо формулацију где би било јасно да се то дешава, пошто су одређени процеси завршени и када ти изводи постану доступни, треба да имамо разумевања да они могу да буду потребни за друге процесе и ми као комисија не можемо да интервенишемо те процесе и скраћујемо и тако даље. Вршићемо увид тамо где су они доступни, тако да ћемо покушати да нађемо формулацију и да вам представимо други нацрт овог дописа који би имао ту временску димензију у виду.

Ако добро разумем ово питање друго, поставља се питање поређења података са бирачких места и закљученог бирачког списка, односно на који начин ћемо остварити то поређење са неком другом евиденцијом и то је оно што је питање да ли то радимо за закљученим бирачким списком који се налази на сајту или који тражимо од МДУЛС, али то није нешто што тражимо од локалних изборних општинских комисија и од градских управа и ту су две надлежне више институција којима се обраћамо, тако да бисмо закључили ову рсправу, да ли неко има предлог са чим би се поредили изводи из бирачког места и које је то референтна евиденција која служи за поређење, и то је питање.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Мислим да би референтна евиденција морала да буде приказ закљученог бирачког списка који је јавно доступан, јер њему грађани приступају и министарство гарантује да су ти објављени подаци ту, заправо приказ реалног бирачког списка, а ми знамо да то није директно база бирачког списка, али то су гаранција министарства и државног органа да су приказани подаци када ви одете тамо у

увид података бирача по бирачким местима и одаберете изборе, локалне у Неготину, небитно и вама избаци то да гледате списак тих бирача и ја бих се водио тиме и то би олакшало ствари и томе би могло да се приступи електронски на лицу места и мислим да је релевантно.

ЗОРАН МИЛИТАРОВ: Нама је адреса за комуникацију министарство, а зашто, јер јединица локалне самоуправе, референт тамо нема могућност да штампа и приступи целини, даље имате проблем са накнадним уписима, на локалним мање, али парламентарним појединим општинама доста и те накнаде уписе ради министарство, не раде јединице локалне самоуправе и зато не може да нам адреса за ово буде јединица локалне самоуправе, то је више техничка ствар, јер они то морају предати после, тај део нам треба и морамо упоређивати са нечим што је јавно, то грађани виде и то није проблематично упоредити, с тим код таквих прегледа морамо имати податак који су то били накнадни уписи, јер се виде на два места, кроз решења у РИК, а конкретно на терену која су достављена бирачким одборима, кроз та решења. То је по мени боља опција.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала на дискусији. Рекао бих да смо исцрпили ову тему и предлажем паузу од пола сата, и предлажем да наставимо у 13.15 часова и да онда пређемо на дискусију о 5. тачки дневног реда – Акт о поступку ревизије.

11/1 ГД 13.25 – 13.30

(После паузе.)

ПРЕДСЕДНИК: Настављамо са радом после паузе.

И даље смо на тачки 4. дневног реда која се тиче размене информација о току поступка ревизије Јединственог бирачког списка.

Хтео бих само у оквиру ове тачке да се осврнемо, уколико има потребе, уколико налазите да је потребно на посете општинама и градовима, односно управама општина и градова.

Једна ствар је више техничке природе. Хтео бих само да опет нагласим да је потребно да се саставе белешке. Претпостављам да сте сви повезани са другим члановима и заменицима са којима сте били у посетама. Идеално би било да имамо десет белешки које бисмо онда могли да саставимо и да радимо са њима.

Отварам дискусију.

Да ли имате било шта да пренесете, утиске, коментаре у вези ових посета? (Да.)

Огњене, изволите.

ОГЊЕН РАШУО: Што се тиче наших разговора са референтима, дошли смо до закључка да читав систем се у ствари базира на томе колико је квалитетан референт. Грешке које се дешавају су последица система и самог начина на који се систем води, али не последице рада референата на терену. Они су људи, колико је год то могуће, обучени. Чак и додатно сами покушавају да науче неке ствари.

Конкретно, у Лучанима бирачки списак за читаву општину води девојчица од 23-24 године која је ту на одређено и има годину и по дана радног стажа. Она зна свој посао и ради добро свој посао. Питање је да ли би тако требало да се ради, да ли неко са уговором на одређено време ради то, али она то ради добро.

Што се тиче других ствари, заиста случај који смо нашли преминулог бирача је био системска грешка. Тај случај смо нашли тако што је неко јавио поруком и, како је објашњено на лице места, дошло је до бага у систему. То значи да систем није добар и да се то није смело десити и то је то.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам.

Владимире, изволите.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Ја бих предложио само, што се тиче ових посета, да сада када разменимо контакте да сваки тим за сваки град размени белешке, то јест можда је неко написао свеобухватније белешке, остали могу да допуне, искоментаришу, да то иде тако да се сваки тим усагласи око службене белешке или евентуално ако има издвојена нека мишљења да се то све убаци унутра и онда то буде заправо документ са којим можемо да изађемо на следећој седници. Дакле, да се то размени и да сви имамо увид у све шта се дешавало у осталим посетама.

ПРЕДСЕДНИК: Марко, изволите.

МАРКО ДИМИЋ: Мислим да је неочекивано највећа добит ових теренских посета то што су и представници странака режима могли сами да се увере колико је систем шупаљ. Дакле, оно што смо ми причали годинама и што смо покушавали да објаснимо.

11/2 ГД

Видели смо, доказале су се неке ствари. Наравно, у процесу даље ревизије и контроле и свега осталог ћемо се трудити да те ствари исправимо и да установимо тачан обим свега овога, али неке ствари су толико биле очигледне да је то сада свима постало јасно и како ће то све изгледати, мени је, што је мој лични утисак, осим оних ствари о којима смо причали – фантомски бирачи, недоследности и нетачности, преминули у бирачком списку и тако даље, мој утисак је да је систем шупаљ и да систем има озбиљне недостатке које морамо да видимо како и да ли ће моћи да се закрпе у овом систему какав је тренутно или ћемо морати као Комисија и као држава и као парламент и као сви заједно, као грађани Србије да се посветимо стварању потпуно новог концепта бирачког списка који ће заиста бити најближе могуће верна слика онога што је на терену.

Реални проблеми постоје, реални недостаци су ту. Колико год је неко до сада или ће и од сада неко окретати главу од тога, а нарочито они који се тиме баве непосредно, ово што је Огњен рекао је тачно, систем лежи на плећима оних људи који су референти у општинама. Код њих против њихове воље може да се деси грешка. Када може да се деси грешка као најједноставнија и најочитија ствар за одложени упис бирача, када ту постоји могућност да је... сада ће ми неко од правника рећи да је то немогуће, да ће то спречити инспекција итд. али када може да се направи у кратком временском периоду грешка која може да доведе до тога да један бирач који нема право изађе на изборе локалне и гласа, може да се деси и контра ствар. Значи, овде је ненамерна грешка, али може да се деси и намерна грешка. Када постоји простор за грешку због ког год разлога могућег, ту постоји простор и за манипулацију.

Кажем, драго ми је с једне стране да су сви могли да се увере у то, а с друге стране сам се осетио и забринутим зато што је... то је рекла и председница Скупштине на Првој

седници да је велики посао пред нама, ја мислим да ми још увек до краја нисмо свесни колико је велики посао пред нама.

12/1 ВС 13.30- 13.40

ПРЕДСЕДНИК: Зоране, изволите.

ЗОРАН МИЛИТАРОВ: Више да дам предлог један, ово се слажем што смо се констатовали. Гледајте, ми смо већ сада то када смо пратили колеге уочили неколико ствари које би по мени требале да се ургентно дефинишу, то је проблем шест месеци. Значи, ми смо ту видели референте који се сналазе, не знам ова у фасцикли држи, овај прави ексел фајл, проверава бројеве, па смо имали проблем допуна адреса, а није комплетан податак, они узму допишу па даље и то су све ствари они раде да би га обављали квалитетно. Али по мени у том различитом односу типа Бора, Лучани, како ко ради, мислим да има простора, ово што је колега рекао да неко помисли да постоји могућност злоупотребе, ми никога не оптужујемо и то не треба да радимо и то није наше, али неко може да каже да због тога може да постоји и генерално гледано, може.

Мој предлог је да ми када будемо добили ове белешке, поново се вратимо на ову тему, са аспекта неких првих препорука које треба да иду преко министарства јединицама локалне самоуправе, а тичу се прописивања неке привремене процедуре о поступању референтата, да ли је фасцикла, знамо како би у условима информационог система то требало да изгледа, али не бих се сада бавио сада, а биће и питања која ће се појавити сигурно типа овога допуне свих података које се раде е-ЗУП, и мислим да би било добро да буде предмет једне од наредних седница.

МАРКО ДИМИЋ: Само једна допуна овога што је Огњен причао за службеницу из Лучана, иако је она млада и кратко је у овом послу, жена, девојка, госпођа, како год, одлично ради свој посао и одлично познаје закон и процедуре, да не будемо недоречени због њених година да доводимо у сумњу њен рад.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Драго ми је што се враћамо Пословнику и процедури коју смо сами прописали и да можемо да водимо расправу на основу само налаза до којих смо дошли и надам се даћемо имати прилике да о томе водимо квалитетну расправу на нивоу чињеница примене закона, а овде се не примењује само Закон о ЈБС, третирају њихов поступак и неки други закони, а мислим да ћемо о конкретним стварима има три прилике да причамо, можемо да се вратимо на њу, да не би сада износили неке детаље и чињенице, да не би коментарисали да ли је систем шупаљ или није, свакако смо сви овде свесни чињенице да смо ми овде и да је наша функција овде да се цео овај процес унапреди и то је оно чему сви тежимо и мислим је ово добар пут да те неке ствари или недостатке исправимо. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Изволите, Емилија.

ЕМИЛИЈА ОРЕСТИЈЕВИЋ: Дobar дан и од мене. Ако могу технички, пошто водим ову радну групу у одсуству мом, ако већ почетком следеће недеље имати радну групу, а претпостављам због ургентних тема, можда не би било лоше да се до те радне групе припреме службене белешке и да о њима продискутујемо на радној групи, договоримо се, ако може сваки тим да се усагласи око овог извештаја и службених белешки да их доставимо на радну групу, продискутујемо и након тога да се договоримо

око неког збирног извештаја а то ће бити договор радне групе, али просто да ли је то изводљиво, да знамо шта нас чека за ту радну групу.

12/2 ВС

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Само да додам, покушавам да сублимирам да ли смо се разумели, тема је тема нас, појединачно и чланова комисије и иступа према јавности. Радна група би требало да се тиче ове теме и јесте да носи назив информисаност грађана, али то се односи на друге ствари. Ово је, колико сам разумео, на који ћемо ми начин у складу са процедурама обраћати према грађанима, те у том контексту не знам да ли је битно да причамо, јер мислим да нећемо водити причу барем ја шта се десило у Бору или Аранђеловцу, било где, него о нашим процедурама и како ћемо даље наступати и функционисати.

ПРЕДСЕДНИК: Ако могу да предложим, делим више ово мишљење, да би следећа седница, прва седница радне групе буде посвећена овој теми коју смо отворили на почетку да би ово обједињавање и нека синтеза после могла да дође и нарочито имајући у виду да би фокус требало да нам буде на акту о поступку ревизије, а ја бих рекао да се после тога обједињују службене белешке, а то свакако значи у наредних неколико дана да се оне саставе, на предлог који сте указали.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Нису спорне белешке, покушаћемо данас.

ПРЕДСЕДНИК: Чисто мој лични утисак, такође ми је драго што смо били у овим посетама и мислим да је било добро да смо се упознали мало са системом ажурирања бирачког списка док је он под стресом, више пажње, више се грађана јавља, и тако даље. Делим утисак да сам систем има озбиљне недостатке по мом мишљењу и да у великој мери почива на ангажовању и пожртвовању људи који раде у општинским управама, јер мислим да смо то и разменили утиске да сви делимо позитивне утиске како ти људи приступају тим пословима, тако да су то неке светле и мање светле стране које сам ја видео у једној посети, а верујем да су чланови и заменици који су били у више општина можда имају комплексну слику, али мислим да ћемо имати комплетну слику када саставимо белешке на једном месту и такође да антиципирам, не знам колико делимо разумевање, мислим да бисмо на основу овог пакета ванредних мера требало да саставимо један посебан извештај, да би то био посебан извештај комисије који би у складу са оним подацима, односно на основу оних података које смо могли да прикупимо у овом периоду овим локалним изборима, изнели прве налазе и прве закључке и то је место где можемо размишљати и о првим препорукама, макар указивали на то шта су неке ургентне ствари за које мислимо као комисија, као колегијално тело да може да се уради на другачији начин и то је нешто што бих делегирао радној групи за правна и процесна питања, када на основу извештаја будемо имали неке налазе мој предлог ће бити да људи који боље препознају архитектуру закона и подзаконских аката, да они укажу на то на који начин би предлози требало да изгледају.

То је само неколико ствари у вези правца где би ово требало да се креће, али ако имате друга мишљења како би требало да се организује, предложите.

Ако нема више тема за дискусију по 4. Тачки, дневног реда.

Отварам Пету тачку дневног реда – ДОНОШЕЊЕ АКТА У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ ЈЕДИНСТВЕНОГ БИРАЧКОГ СПИСКА.

Само да подсетим о којој верзији документа се овде ради, још у току прве седнице сте добили оквир поступка ревизије јединственог бирачког списак и на основу тог оквира смо даљом елаборацијом направили план рада, план рада је усвојен на крају прве седнице, а сада враћамо, правимо трећи корак, враћамо се на елементе тог оквира и на нешто што је разрађено у плану рада и ми се доста дуго бавимо овом темом, на другачији начин.

13/1 ГД 13.40 – 13.50

У уторак сте добили нацрт акта. То је највише што смо могли да урадимо до тог дана. Има доста простора за унапређење. Јако пуно ствари може и другачије да се уреди, тако да бих за данас предложио да прођемо кроз овај акт у грубим цртама, да не улазимо превише у детаље, већ да добијемо неку слику од стране чланова и заменика чланова како генерално виде овај акт, да ли он иде у добром правцу и да сакупимо сугестије на који начин би он требало да се промени пре него што уђемо у детаље, у прецизне формулације и тако даље.

То је моја сугестија за данас.

Замолио бих колегу Ерцега да нам изложи овај акт у неким грубим цртама и општим принципима.

Изволите.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Хвала, Вујо.

Акт који је пред нама би требало на неки начин да усмери наш рад, да га организује, да му да неку структуру, али и да нам олакша долазак до налаза, до закључака и да повеже рад све три радне групе које смо успоставили.

Ја не бих пролазио кроз све поступке. Дакле, ми смо покушали да заокружимо све оно што смо добили у претходном времену, посебно акт од ЦЕСИД-а, који је заокружио са своје стране и свог аспекта одређене поступке и ми смо покушали да то апстракујемо, да дигнемо на неки мало општији ниво и да направимо нешто што би било применљиво како за овај круг ревизије, тако и за остале.

Структура ове методологије је изложена овде у уводном делу, где се у одељку 1. одређују циљеви ревизије, одељку 2. принципи рада и детаљишу се мало четири основна методолошка приступа. Затим, у одељку 3, који представља срце овог документа, су две методолошке области ревизије, њихови излази, поступци и методи учешћа радних група, а у одељку 4. имамо мало детаљније разлагање од тога како функционише та сарадња између радних група.

Иако је највећи део у одељку 3, где се налазе области ревизије, ту је заправо све оно што се налази у Плану мало детаљније објашњено и груписано по неким логичним целинама, али ја бих се задржао на тренутак на овом делу који се односи на циљеве и на принципе ревизије.

Ми смо почели од следећег. Дакле, циљеви ревизије би требало да буду на једном нивоу квалитет и тачност података. Дакле, да се провери да ли подаци у бирачком списку и у релевантним изворним евиденцијама одговарају стварном и правно ваљаном стању. Дакле, то је ово што је Марко рекао, да бирачки списак буде најближи могући ономе каква

је ситуација на терену. То јесте један од наших циљева. Тај циљ не обухвата само проверу појединачних података, већ и проверу образаца, група случајева и токова промена који могу указивати на некакве системске проблеме.

Затим поузданост процеса и отпорност на злоупотребе. Ту имамо други циљ – да се утврди да ли су поступци вођења, ажурирања, размене података, довољно заштићени од прављења грешака, неовлашћених интервенција, непотпуне контроле или организационих других слабости које указују на можда непотребно трошење ресурса и времена.

13/2 ГД

На крају ефикасност процеса, који има за циљ да када се утврди да ли се поступци спроводе благовремено, у прописаним роковима и без непотребних застоја, двоструког ручног уноса, итд.

Већ сада у овим нашим посетама које смо имали се апсолутно откривају сви аспекти ових циљева како су дефинисани овде. Све смо видели мање-више. Видели смо и проблем са нетачношћу података. На пример, ево овде овај случај са овим преминулим лицем који није евидентиран, па нам то одмах указује на проблем везан за тачност података. Затим, имамо питање поузданости процеса. Имамо питање отпорности на злоупотребе и ефикасности. Дакле, ја мислим да смо сви искусили коментаре од стране референата који су критиковали процес бележења ових шестомесечних промена, то јест одложеног уписа у бирачки списак по основу промене пребивалишта између две јединице локалне самоуправе и видели смо да та област уопште није уређена, како се води. Дакле, не постоји у систему ЈБС, у самом софтверу начин како се то евидентира, када треба да се промени, него људи... Ево, рецимо, у Бајиној Башти људи воде на неком картону, уписују то, па се враћају и проверавају ко им који дан доспева за промену у бирачком списку. Дакле, одмах се виде веома проблематична места. Све то што смо видели можемо да групишемо у ова три циља.

Такође, имамо посебан део који се тиче одговорности. То је, верујем, најосетљивији део рада ове Комисије, али ајде да кажемо да би систем у будућности који желимо да постоји, дакле, да он омогући одговорност, то јест да омогући да одговорност за пропусте буде јасно утврдива. Дакле, да се зна јасно где је направљена грешка и од стране кога и уколико дође до некаквих манипулација, да траг о томе може јасно да се успостави, а на тај начин ћемо знати и како да вршимо неку врсту превенције.

Оно што смо видели то је да би из овог процеса ревизије могли да имамо три врсте излазних решења. С једне стране, то би било уподобљавање или исправка података у бирачком списку или у релевантној изворној евиденцији. Дакле, Комисија би кроз свој рад довела до тога да се указује на то да се одређени подаци у бирачком списку морају исправити или уподобити како би се ускладили са реалним стањем или са стањем у изворним евиденцијама.

Други ниво, то јест други исход могући би биле препоруке за унапређење система које укључује препоруке које уграђују ефикасност, тачност, отпорност и одговорност.

На крају, трећи могући исход дат нам овлашћењима у закону јесте покретање питање одговорности за досадашње грешке, пропусте или злоупотребе када су за то испуњени чињенични и други правни услови.

Што се тиче принципа и методолошких приступа, дакле, ево, прочитаћу само ове принципе. Мислим да је важно. Дакле, свеобухватност ревизије, квалитет, тачност, поузданост и ефикасност вођења и ажурирања бирачког списка могу да се обезбеде само ако се анализирају све тачке у систему бирачког списка, где може доћи до његовог компромитовања.

Дакле, то је нешто што је имплицитно јасно и у нашим овлашћењима и чак је на Првој седници Комисије председница Скупштине инсистирала на томе да то буде главни принцип, те смо га и свакако ставили на прво место.

13/3 ГД

Затим, ревизија се води фазно, полазећи од индиција преко продубљене провере ка налазима и закључцима, а не обратно или прескачући неке од ових корака.

Затим, подаци се посматрају у истом или приближно истом временском пресеку и упоређују само онда када су претходно нормализовани и технички упоредиви.

Дакле, морамо да знамо када укрштамо податке какви су подаци са друге стране са којима укрштамо, да знамо да су то упоредиви подаци. То се односи и на садржински и на технички део.

Ниједна појединачна евиденција не сматра се довољном сама за себе за доношење закључака ако постоји могућност укрштања са другом релевантном евиденцијом. Дакле, не смемо излазити са пренагљеним закључцима пре него што проверимо из других извора да ли је то тако.

14/1 ВС 13.50 – 14.00

Видели смо да и референти то раде, они када добију од МУП да је неко променио пребивалиште, они за сваки случај проверавају историјат, или да је неко навршио 18 година, каже дешавало се да је неко навршио 18 година, а треба да га упишемо на бирачки списак, а да је особа преминула и да само МУП то није евидентирао, тако да се морамо водити и то је често и говори о томе и то је јасно указивања на пропуст. Затим, 5) приоритет у поступку ревизије имају поступци који могу да идентификују системске слабости, већи број погрешних или спорних уноса, а не само појединачни случајеви.

Ово гађа и ефикасност нашег рада. Ако се бавимо само појединчаним случајевима, вероватно нећемо решити системски проблем са бирачким списком, наш је посао да извучемо синтетичке закључке из свих појава које видимо.

Затим, под б) теренска провера и то можда неко може да оспори, али ми смо чак имали дискусију о томе и усагласили смо се да верујемо да се теренска провера користи као завршна и циљана мера када су аналитичка средства већ испрпљена и када је потребна њихова потреба, не радимо теренске провере посебно на нивоу појединачних бирача, без тога да смо прво исцрпили аналитичка средства и зато нам је јако важно да имамо приступ подацима и да можемо да их укрстимо, јер на тај начин можемо да искључимо потребу за многим теренским контролама.

Затим, под 7) свака спроведена анализа мора да остави траг који омогућава накнадну проверу коришћених података, правила, критеријума и избора узорка, мислим

да је важно да наш рад може да буде стављен под упит, да неко може да ревидира и рад ревизора и треба у том смислу да остављамо трагове о нашем раду.

Затим, под 8) укрштање евиденција и аналитички рад спроводе се у безбедном и флексибилном информатичком окружењу, тако да се различити скупови података могу повезивати без губитка следљивости интегритета и контроле приступа и мање више то је нешто што детаљно адресирамо када говоримо о приступу подацима.

Затим, под 9) налаз, ово је принцип који је дефиниција и то је наш предлог да је налаз комисије закључак о једном податку или повезаном скупу података, чињеница чија је природа испитана на свеобухватан и исцрпан начин, у складу са поступком ревизије. Дакле, када говоримо о налазима које ми можемо да комуницирамо у јавности, ми бисмо рекли да тај налаз мора да испуни ове критеријуме како бисмо га назвали налазом, а пре тога он је само неки податак. Што се тиче методолошких приступа, ту нећу улазити у детаље, ту имате и то смо прошли кроз план рада, правну анализу, анализу процеса и ту је детаљно побројано на шта се тачно то односи, анализа података, затим информатичка анализа.

Ови приступи су већ интегрисани у план рада и на основу тога смо структурирали и предлог везан за радне групе.

Методолошке области смо устројили по оним циљевима, с тим што смо све што је везано за одговорност, за отпорност система и интегритет система, то смо објединили са ефикасношћу, тако да имамо методолошку област за утврђивање и такође све што је везано за утврђивање одговорности се налази у тој другој области. Имамо две области ревизије бирачког списка, прва је методолошка област за утврђивање тачности података.

14/2 ВС

Ова област обухвата цео пут од појаве индиције, или до потврђене или одбачене сумње о нетачности или несагласности података у бирачком списку. У њој су повезани поступци, анализа података, провера пријаве грађана, провера правног основа и законитости промена као и теренске верификације. Логика ове области јесте да се прво издвоје случајеви, а затим правно и документарно провере, па тек када је потребно упореде са стварним чињеницама на терену кроз ове теренске контроле.

Дакле у овој области имамо већ груписање оних поступака које имамо у плану рада, тако да имамо следећ улазне векторе, један је пријава грађана, а друго је што ми откријемо кроз наше аналитичке радње и узмемо да укрштамо у једном од поступака, гледамо податке о бирачком списку и сада видимо колико има људи без година рођења, са непотпуним подацима или неуједначеним подацима, или нека озбиљнија укрштања, колико имамо људи који су рецимо, њихово пребивалиште, да ли читава нека сумњива кретања или питања држављанства, концентрација превеликих бирача на одређеним адресама итд, ми онда одатле, идемо на следећи ниво. Прво проверавао аналитички то на нивоу података и провером у осталим базама података, затим правна група ради анализу правних чињеница, јер ако причамо да је неко пријављен где не треба, онда правна група оцењује да ли је тај неко пријављен основано или није тако што долази до података о пријави пребивалишта, али можда то неће бити довољно можда је неопходно да се утврди да ли је тај основ пребивалишта не само формално задовољен, него да ли та особа заиста

живи и ради на том месту и том тренутку постоји сарадња између аналитичке групе која је испитала све податке из база, правне групе која ја испитала правне основе и оправданост и законитости и присуство тог лица на бирачком списку, а на крају имамо и теренску посету где можемо да верификујемо то уколико је то спорно.

На тај начин долазимо до остваривања циља који се тиче тачности и квалитета података у бирачком списку и овде можете видети, који су исходи у оквиру ове области, листе предмета формираних по пријави грађана, по аналитичким индицијама, листе приоритетних случајева, адреса, категорија или образаца за продубљену проверу, потврђен или неусклађеност између бирачког списка изворних евиденција и стварних чињеница, предлог за уподобљавање или исправку података када је нетачност утврђена и предлози за унапређење система и покретања питање одговорности када појединачни налази указују на ширу злоупотребу система.

Дакле, ово су исходи у оквиру ове области који сви воде ка постизању тачности података и квалитета података у бирачком списку. И сада имамо овде и учешће радних група у овој области и то сам прошао кроз ове примере и затим имамо фазе како формирамо листе за проверу, било кроз индиције кроз које ми долазимо, било кроз пријаве грађана итд.

Онда се упуштамо у поступке који су већ пописани у плану рада, као што видите анализа провера и квалитета података ЈБС, у методологији смо уметнули у заграду поред сваког од поступка број из плана рада како бисте могли лако да реферишете на саму позицију овог плана рада и његову увремењеност за ову годину.

Овде сваки поступак детаљније је разрађен, описан и јако је важна напомена да смо се ми трудили да будемо што специфичнији у томе како се врши ова анализа али мислимо да постоји могућност да ова методологија буде допуњена од стране радних група након одређеног искуства које радне групе стекну у обављању ових поступака, јер могуће је да ћемо видети да неки приступи или не функционишу или да их је потребно детаљније описати. То је практично све за ову област која се тиче тачности.

15/1 ГД 14.00 – 14.10

Затим имамо област... Овде смо доста опсежно применили све што се нашло у методологији ЦЕСИД-овој када је реч о теренској верификацији тачности и ту смо разрадили детаљно уз помоћ тих материјала све ове поступке који се тичу усклађености података из бирачког списка са стварним чињеницама грађана на терену.

То је ово од списка ка грађанима и по пријави, као и други поступак од грађана ка списку и по пријави, што ће бити на неки начин нека круна верификације на нивоу читавог бирачког списка, али се и ове теренске контроле могу користити и у појединачним случајевима, када је неопходно да утврдимо реалне чињенице на терену. Дакле, овде смо убацили све детаље из методологије коју је дао ЦЕСИД.

Затим, имамо следећу област – методолошка област за испитивање отпорности и унутрашње контроле система. Дакле, ова област не полази од питања да ли је неки појединачни податак тачан, већ да ли је систем постављен тако да се тачност штити, а грешке и злоупотребе држи под контролом. Зато су поступци у овој области груписани према институционалним нивоима на којима настају. Преносе се или остају непримећене

слабости као што су вођене бирачког списка на централном нивоу, ажурирање списка на локалном нивоу и наравно систем изворних евиденција. Овај део који се тиче интегритета читавог система сматрамо да је јако важно да се раздвоји од онога шта говоримо када испитујемо тачност бирачког списка зато што често долазимо у ситуацију да када утврдимо да је неки податак нетачан, ми онда одмах журимо да дамо оцену е како би то требало системски да се реши.

Апсолутно те две области се укрштају, али мислим да је јако важно да методолошки их држимо на одвојеним колосецима и да рад из једне и друге области заправо само информише један други и да у том случају имамо заокружен и систематичан поступак кроз који ћемо доћи до оцене тога да ли треба системско унапређење да доведе до, то јест на који начин да доведе до повећане отпорности унутрашње контроле.

У овој области имамо исходе као што су преглед правних, организационих и информатичких слабости по институционалним нивоима. Један део тога ћемо дати кроз ове извештаје са терена. Затим, мапа контролних тачака, зона ризика и места на којима се одговорност губи или дискредитује. Затим, налази о безбедности о информационог окружења, следљивост измена, обука ресурса, инспекцијском надзору и кадровском интегритету. Затим, предлози системских мера за унапређење поузданости и ефикасности и отпорности и, на крају, покретање питања одговорности када је уочена слабост везана за конкретно незаконито или несавесно поступање.

Овде имамо дефинисано како радне групе у овој области се преплићу. Већ сам рекао нешто о томе.

То је практично то што се тиче ове методолошке области. Оне обухватају све поступке које сте могли да видите у плану рада и на тај начин смо мислили да повежемо ова два документа, да методологија не буде један апстрактни рад о томе како се приступа којој методологији на неки технички начин, већ да буде више неки водич за спровођење плана рада.

15/2 ГД

На крају, имамо после тих поступака имамо шему сарадње радних група и ту понављамо ствари које су већ дефинисане у самој одлуци на мало упрошћенији и једноставнији начин и овде имамо предлог неког тока сарадње како би радне групе могле да сарађују међу собом.

На крају имамо још додатна нека правила координације која могу, а и не морају да остану овде у овом предмету. Ово су само неке напомене које су нам пале на памет док смо радили на документу, па смо хтели да их оставимо, као што су, на пример, правила да за сваки предмет мора постојати један јединствени радни траг, тако да све групе раде на истој чињеничној основи. Радне групе 1 и 2, то су за анализу података и правно-процесна, не закључују предмет без обавештавања радне групе 3 ако предмет потиче из пријаве грађана. Значи, морамо се вратити радној групи 3 како би они имали информацију о решеном предмету.

Затим, радна група 3 не упућује предмет у теренску проверу пре него што се исцрпи документарна и аналитичка провера, осим у хитним или у изузетно јасним случајевима.

Затим, када више појединачних предмета указује на исти образац предмет се из појединачног рада преноси у системску анализу и поново распоређује између група.

Заједнички координациони састанци морају да имају исти временски пресек података и јасно раздвајање индиција утврђених чињеницама и правних оцена.

То је то. Извињавам се на опсежности. Ја се надам да сте имали довољно времена и ви да погледате овај документ, па сада ако имате некакве утиске или предлоге, критике, шта год, изволите.

Ми смо се потрудили да дамо документ који ће бити најближи ономе што м ожемо да усвојимо за овако кратак рок.

Напомињем, ми морамо да усвојимо Акт о методологији, али он може и да се мења у току нашег рада.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала пуно.

Огъене, изволите.

ОГЪЕН РАШУО: Ми смо већ у претходном времену расправљали о сличном акту и након поновног читања углавном се свело на оно што би требало да се налази се налази овде и немамо великих замерки.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Зоране, изволите.

ЗОРАН МИЛИТАРОВ: Прво, акт је обухватан и прихватам потпуно околност да сада морамо почети од нечега, а временом ће се надограђивати.

Шта су моје сугестије? Прво морамо да пођемо од тога шта је кључни задатак Комисије. Кључни задатак Комисије је да утврди све аспекте везане за бирачки списак. Значи, важно је да не упаднемо у једну замку, а то је замка да се ми бавимо бирачима. Не, нас не интересује ниједно конкретно име. Ми се бавимо појавом, ми се тачношћу података. Ово говорим због тога што врло често дођемо овде, када причамо о приступу, па не знам причамо о евиденцијама, база итд. ок, са становишта рада ми можемо да причамо о томе, са становишта финалне ревизије ми можемо да причамо само о податку

15/3 ГД

јер ми смо дужни да на нашу ревизију сходно примењујемо одредбе које се тичу других врста ревизије и инспекцијског надзора. То је код нас доста прецизно дефинисано. Значи, да не остављамо дилему зашто смо поступили на такав начин.

Дакле, када ми у неком поступку дођемо до податка, околности које указују да одређени подаци нису тачни, ми морамо оставити могућност субјекту надзираном, да тај термин употребим, да се о томе изјасни, да и тада то постаје са становишта ревизије верификован података. Не мора бити за сваки појединачно, може бити група података итд, итд, можда део неки, али суштина је да смо ми, да би наш поступак био исправан, оставили могућност надзираном субјекту, да ли је то министарство, локална самоуправа, неважно у овом моменту.

Шта је друго битно? Неће се многима свидети наш рад. Ево, ја ћу само да се подсетим 2009. или 2010. године, када је била примена овог новог закона и софтвера, био је један од ретких састанака, да кажем семинара, на коме се причало о концепцијама. Тада је већ критикована концепција нашег бирачког списка и сматрало се да она у многим

стварима ће направити проблеме итд, да се не враћамо историји. Није битно. Ови који су се за то залагали, они су се бранили да то није било нормално. Једноставно, нису дозвољавали било какву другу идеју итд.

16/1 ВС

14.10 – 14.25

Ја се надам да се та историја неће поновити, али је чињеница да ће ту можда морати да се дође и на тај терен. Како са аспекта права, како са аспекта процеса, тако и са процеса инфраструктуре. За нас је битно, у оном првом делу треба наћи реченицу која каже да у поступку ревизије, ми сходно примењујемо стручно верификоване методе, дакле, ако будемо радили анализу софтвера као што смо планирали, и кажемо океј, ми ћемо ту применити, и онда ћемо рећи која ту анализа иде. Дакле, да неко не би рекао да је то пало на памет Ани, мени, Вују, него да је сходно као код правног тумачења и постоје правна правила и ми њих не можемо применити до краја и то је потпуно јасно, али морамо рећи да се све на томе базира и ако нам неко буде стављао примедбу да имамо оквир у коме ћемо се дефинисати.

Даље, кључни проблем овде настаје, јер ми имамо два задатка. Први је овај везан за првих 9 месеци, први извештај, други је дугорочни, када кренемо са овом анализом ми ћемо видети испред нас да се налази гомила података која је питање да ли ми имамо капацитета да у овом моменту разрешимо, а ја могу да потпишем да немамо. Значи, тада долазимо до питања узорка, који се може формирати на било који начин, да ли је то уочен недостатак и то не можемо сада да урадимо, него када буде кренуо рад кроз ове комисије и ми ћемо долазити ту и ту методологија има добар приступ, долазити до тога да када будемо давали тај први извештај, ми ћемо рећи, да смо уочили то и то, али је остало још простора, јер није могла да се сагледа целина што ће бити потпуна реалност. Један од најбољих начина, показало се чак и при овим посетама контролна листа, ово што смо имали као подсетник и он је био врло користан да релаксирамо ону комуникацију са надзираним субјектом и то треба да буде и принцип када се буду отварала одређена питања кроз радне групе. Шта то значи.

Да не бисмо имали ми сада дилему, поставља се како координирати радне групе, а то је везано за то и ако комисија верификује контролну листу, ја је тако зовем, а можемо је звати другачије, нема везе, значи она садржи у себи две ствари, једна је редослед потеза, чињеница којим се бави и трећа, ако може процена ризика и то је такође саставни део ревизије.

Не сматрам да мора у овом моменту и на начин на који ја говорим бити имплементирано, у овај акт о методологији али се временом мора наћи у томе. Када комисија заузме став, јер на пример комисија има различита виђења, на који начин приступити неком проблему, да ли нам је узорак добар, да ли ово и оно и пошто имамо проблем са вреемном, можда ћемо имати тај приступ да попут ове контролне листе, која води све радне групе, јер је боље да на почетку разговарамо о томе шта је правни аспект у тој контроли, шта је ово, шта је процесни аспект и шта је информатички итд.

Са друге стране то нам омогућава да немамо после несугласица и да се не објашњавамо око тога да ли је то био мој лично мишљење, кроз ту контролну листу, као

и кроз методологију, дефинишемо шта је интерес комисије, а све мимо тога може у неким околностима бити и лични став. Дакле, да не бисмо имали ту никаквих дилема.

Процена ризика је доста битна и због тога што ћемо ми у поступку надзора наилазити на много ситуација које могу да буд различито третиране. Значи као попут овог случаја са много мањим степеном ризика у смислу тачности бирачког списка, али је много већи
16/2 ВС

ризик по процес, овај о коме причамо, ту може да буде проблем. Дакле, ми њега са становишта тачности бирачког списка, кажемо океј, јер да ли је негде написана тачна адреса, то је са становишта ризика, спровођења, мали ризик, јер је РИК када је видео да има проблем, дао упутство да приликом доласка бирача на бирачком месту, његов идентитет се превасходно утврђује преко матичног броја, значи адреса може да буде и различита, што са нашег аспекта ревизије није прихватљиво, али конкретна последица може да буде другачија и о овоме може да се дискутује и не кажем да је то у реду.

Пазите, то би било нешто с мог аспекта у овом моменту битно да се има у виду.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала Зоране.

Да ли се неко јавља за реч?

ЗДРАВКО ЈАНКОВИЋ: Сагласно оном што је Огњен рекао, ми немамо неких додатних посебних примедби на текст акта и мислим да нам је то потребно, више сам хтео да говорим о томе како ћемо тим актом регулисати нека од питања која су већ сада очигледан и која бисмо уколико желимо да одржимо озбиљан кредибилитет ове комисије у јавности, требали што пре са њима да се ухватимо у коштац, примера ради, хтео сам да вам предложим да за ових 129 који се налазе у бирачком списку, а који су старији од 110 година, организујемо теренске посете, у смислу нас комисије и да одемо и видимо те часне људе, старине и старице који се налазе у бирачком списку и игром случаја 23 од 26 њих који ове године пуне 113 година се налазе у Београду, то нам не би узело ни много новца. Неки су чак и на Новом Београду, што ми је близу куће .

Друга ствар је да ови остали који имају више од сто година, а долазе до 110, њих 1505, то говорим податке из увида који сам извршио пре пола сата, користећи ову нараву. Ја мислим да би због кредибилитета бирачког списка МУП РС требало да изврши проверу тих пребивалишта и да би се установило да ли су ти људи живи, односно ако нису живи , да им се пасивизира пребивалиште уколико већ не можемо да имамо информације директну из матичне књиге умрлих, и видели смо да то може да буде проблем. То су неке ствари које би ми данас 27. Марта, 85 година након оних демонстрација које су били у овом граду пре 85 година, могли да урадимо врло хитно и да тиме покажемо врло јасно опредељење да не желимо да имамо нетачне податке о нашем бирачком списку, и када се саберу ови подаци и доведу у корелацију , ја их доводим само оријентационо са подацима које смо добили на попису становништва 2022. Године, везано за ове демографске категорије, ми тренутно имамо више људи у бирачком списку, него што смо тада потписали становнике који су старији од 97 година и више на нивоу Србије, тако да , неке ствари, без обзира и ја подржавам и разумем и треба да имамо врло јасан методолошки приступ ствари којима решавамо, али ми имамо проблем са нетачним подацима сада, које смо установили сада или макар индицијама да су ти подаци са врло малом вероватношћу тачности. Хајде да будем до краја јасан.

Према томе, овај вид провере, ми можемо да демонстрирамо али то је вид провере који би у редовним околностима министарство и надлежни органи РС, морали да раде. Ми можемо да им дамо пример, али то је нешто што мора да се ради док се не утегне систем до те тачке да ћемо имати било кога ко је умро уписаног у матичну књигу умрлих и аутоматски без кликтања нечега, као што смо чули на теренској посети,

16/3 ВС

аутоматски бити избрисано из бирачког списка и из других свих права по основу тога што је живо, на исти начин као што се истог секунда избрише из ПИО фонда.

Предложио бих с тога, без шале, имамо адресе, кажем 23 од ових 113-годишњака, што је стварно чак и близу светског рекорда, по старости се налазе у Београду, можемо да одемо и у којој год комбинацији хоћете, ја се добровољно јављам, идемо заједно да их видимо, да им однесемо кафу, да их посетимо и ратлук и да честитамо то што су живи и гласају у ЈБС, у РС. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Изволите, Зоране.

ЗОРАН МИЛИТАРОВ: Управо је ово добар пример. Зашто она моја прича о контролним листама односно унапред дефинисању процеса. Ви имате у нашем праву једно је да ли је физички мртав, друго је да ли је правно мртав, и констатовали смо да имамо проблем са лицима умрлим у иностранству и тако даље. Значи, имамо друге ствари које могу да настану. Ово је типичан пример, слажем се што се приче а про по контроле, а сада је питање приступа. Дакле, да не би оставили било какву дилему, значи прво да дефинишемо шта су предуслови да би неко лице са становишта бирачког списка било мртво, не физички, јер то мало делује апсурдно, али је тако и то смо констатовали. И да онда и ту, ако одемо негде, ако је толико и толико лица, можда двоје троје да није физички преминуло, али да други имају нерегулисан правни статус, да информација која поводом тога, а то ће бити налаз комисије, она мора да буде обухватна.

Дакле, као и са становишта правног, где је ова једна радна група, са становишта информатичког која нам је дала увод и припрему за те податке, довољно ово што је он дао и са становишта анализе процеса, да ли сам систем омогућава решење које је он дао да се то аутоматски стопира и тако даље, што би било добро да може, али у овом моменту не може.

Овако неки предлози треба да буду повод да кажем да будемо недвосмислени као комисија, а ми појединачно можемо имати став око тога, али као комисија морамо бити и зато је добро код ове методологије то што прави улогу сваке од ових радних група, него бих ја то пре звао области ангажовања чланова, али овако је оперативније да се каже, јер то није везано за троје нас у групи, него је везано све чланове који хоће да дођу да се уже баве одређено тим проблемом у одређеном моменту.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Да ли се неко јавља за реч?

Да ли би било добро да онда прогласимо прекид седнице и да наставимо у уторак и да видимо у складу са овим коментарима које смо добили, да пошаљемо нове документе, које ћете добити до понедељка, да бисмо у уторак могли да приступимо гласању, надам се ?

Ако имате неке писане коментаре, детаљније везане за акт у поступку, молим вас да пошаљете што пре да бисмо могли да их интегришемо.

Да ли неко жели још нешто да каже?

ДЕЈАН СТЕВАНОВИЋ: У вези са радом радних група, има нас који нисмо из Београда, ево радна група за ИТ, како се већ зове, ту је Зоран, ја, који не долазимо одавде, а ако није проблем да се можда састајемо овде раније или касније, после ових 16/4 ВС

састанка, раније би било сасвим океј, тако да ако се слажете када будемо заказали наставак ове седнице да одмах истог закажемо дана, састанке радних група. Ја свакако ове, а остали који воде друге радне групе, било би лепо и надам се да се слажете са тим.

ПРЕДСЕДНИК: Верујем да је то у реду, све док наш рад у радним групама олакшава посао ових пленарних седница, претпостављам да је сасвим у реду, да се истог дана одржавају, али да видимо како пракса иде.

ВЛАДИМИР ПУДАР: Само да искористим прилику да у уторак нећу бити присутан, али ће колега Никола Радоњић бити ту.

ПРЕДСЕДНИК: Ја бих предложио наставак у 11 сати, а после ћемо утврдити око радних група, да ли ћемо померати састанке седнице да би се прилагодили раду радних група.

Хвала свима и видимо се у уторак у 11.00 часова.

(Седница је прекинута у 14.25 часова.)

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КОМИСИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ, ВЕРИФИКАЦИЈУ
И КОНТРОЛУ ТАЧНОСТИ
И АЖУРИРАЊЕ БИРАЧКОГ СПИСКА
30 Број: 06 -12/26
31. март 2026. године
Београд

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
(нередиговане и неауторизоване)

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
ПРВОГ НАСТАВКА ЧЕТВРТЕ СЕДНИЦЕ КОМИСИЈЕ ЗА РЕВИЗИЈУ,
ВЕРИФИКАЦИЈЕ И КОНТРОЛУ ТАЧНОСТИ И АЖУРИРАЊА БИРАЧКОГ СПИСКА,
ОДРЖАНОГ 31. МАРТА 2026. ГОДИНЕ

(Седница је почела у 11.08 часова. председава Вујо Илић, председник Комисије.)

ПРЕДСЕДНИК: Добар дан, свима.

Добро дошли на Први наставак Четврте седнице. Обавештен сам да је присутно 10 чланова или заменика. Члан Владимир Пудар се јавио да ће бити одсутан, и представница МУП Јелена Симић, а са нама су представница МДУЛС и представник Повереника, пре почетка радног дела седнице, хтео бих са вама да поделим неколико информација са вама. Прво што се тиче екстерних, а онда и интерних комуникација, као што знате у уторак прошле недеље послато је ургенција Канцеларији за ИТ, и примљено је њихово изјашњење јуче. Добили сте сви тај допис и не морам да га препричавам, преусмерени смо да се обратимо МДУЛС, МУП и Поверенику, тако да треба да размислимо на који начин треба даље да се поступа по томе питању.

Даље, примљен је одговор ОУ Савски венац, и то на два дописа члан Огњен Рашуо и чланица Вранеш, дакле са једне стране примљен је одговор на питања и он ће бити примењен свим члановима Комисије, а са друге стране у електронској форми је достављено 149 решења о упису.

Ми ћемо се на данашњој седници разговарати о Правилнику о поступању са тим подацима, али пошто је примљено пре усвајања нашег Правилника, мислим да ће најбољи начин да се доставе ти подаци бити да се једноставно члану Рашуо доставе ти подаци у том физичком облику на усб, а да се у даљој комуникацији са органима где будемо тражили податке, у складу са правилником тражимо и одређену заштиту тих података и унутар комисије ћемо детаљније регулисати на који начин ће се поступати са њима када ти подаци буду примљени.

Што се тиче неке интерне комуникације, само подсетник да су размењени контакти прошле недеље и да сте примили уредбу о накнади трошкова, а јутрос у 9.30 је одржан састанак Радне групе за јавност рада о коме сте били обавештени, на којој се дискутовало о јавности рада и саопштењима и комуникацији чланова комисије у вези налаза информација до којих су дошли у поступку ревизије.

Наравно, пошто су сада инициране радне групе, договор је да се састанци радних група почну одржавају ове недеље, тако да ћу само замолити председавајуће радних група чисто данас у току дана да можда још мало поразговарамо о томе шта су прве теме за радне групе и да се заказују састанци. То је то од овога што сам хтео као увод односно информисање да кажем.

Да ли можда имате још неке информације које би желели да поделите. Изволите Марко.

МАРКО ДИМИЋ: Добар дан свима. Ја бих хтео да известим Комисију о нашој посети Књажевцу на изборни дан и хтео бих да поделим са вама какав је, да чујете шта се десило конкретно Ани Гођевац и мени, а и посматрачима који су били са нама. Дакле, били смо са посматрачима који су обилазили бирачко место у општини Књажевац и нас двоје смо поштовали све дистанце од бирачког места и остале ствари, и негде око 16 часова, посматрач Тодор Стојиљковић, и ја смо отишли у село Горње Зуниче, да погледамо како изгледа изборни процес у том селу. Он се задржао дуже него што се задржавао на другим бирачким местима и када је изашао, одмах је утрчао у кола и рекао, ајмо даље, ајмо, ајмо, брзо. Шта се испоставило да се десило?

Испоставило се да је он видео два кривична дела унутра и да је писао примедбе на записник, а те примедбе можете и да видите и то је бирачко место бр.21, објављен је записник који не одговара у потпуности истини ономе што се десило. Дакле, његова примедба стоји, али у записнику пише да није било прекида у гласању, а прекида у гласању је итекако било. Тодор је видео то што је видео и видео је куповину гласова, дакле нису очекивали да ће било ко доћи да проверава шта се дешава на бирачком месту и видео је да уместо другог лица, гласа, уместо бирача гласа друго лице, узима гласачки листић, одлази иза паравана, попуњава листић и убацује у кутију. Тодор је то видео и уписао у приговор на записник. Са тог бирачког места када је он то уписао, отишли смо на друго бирачко место и нисам сигуран да ли је 22, или 20 и нешто, у суседно село и он је тамо ушао унутра и они су, као да су имали дојаву по његовим речима, шта смо видели и ко долази, и тамо је било све у реду и враћали смо се истим путем назад ка Књажевцу и ту је група предвођена чланом већа ГО Палилула, Барјактаревић Дражен, је испаркирала кола на тај узак сеоски пут и блокирала нашем возилу пут, а иза нас се појавило полицијско возило са двоје полицијских службеника у цивилу који су на тренутак примирили ситуацију, да просто екипа не примени физичку силу, а ја сам одмах се представио и рекао сам да сам заменик члана Комисије, рекао сам да сам ту у пратњи посматрача на изборима и полицијски службеници су реаговали.

У међувремену је дошла и Ана и народна посланица Јелена Милошевић, и она је такође била посматрач на изборима, и ушла је на бирачко место да види шта се дешава. Тодор је онда ушао да напише допуну те своје примене које је већ поднео и док смо чекали да он то заврши да кренемо даље ка Књажевцу, да чекамо резултате гласања, десило се нешто и сада ја свима вама причам и гледам вас све. Слушали сте и ви то, маскирани батинаши, хулигани и све то, али како је то изгледало када сте тамо на лицу места, појавила су се три возила Нишких таблица из којих је изашло петоро људи и сви у црном и сви фантомке, сви капуљаче или качкете, као да је била специјална јединица

која је ту дошла да заведе ред. Они су дошли и почели су да јуре људе ту испред тог бирачког места и настао је хаос у самом бирачком месту, пошто људи који су били унутра, почели су да беже, да се закључавају по тоалетима, да људи трче једни преко других, да не знају представници режима, представници странака на власти који су били у самом бирачком одбору су мислили да је опозиција послала батинаше, а нама је било јасно и ко је послао батинаше и одакле су дошли и због чега су дошли. Оно што сам се ја уплашио лично и за Ану и за мене и за Тодора који је у том тренутку био унутра, смо ми означени од тог господина Барјактаревића, као иницијатори хаоса, каже цео дан смо ми овде лепо радили, није било никога и онда сте ви дошли да покварите то.

2/1 ГД 11.20 – 11.30

То што је Тодор видео очигледно није смео да види, тај одред батинаша који се појавио ту.

После је дошла и полиција. Звали смо полицију неколико нас и ја сам рекао полицији – животи су нам угрожени јер смо се осетили угрожено зато што смо открили нешто што нисмо смели да откријемо.

Дошла је полиција. Пет минута пре него што ће да дође полиција, као да је неко пукао прстима, батинаши су сви у кола, окренули кола и вратили се у правцу Књажевца. Да ли су добили дојаву од полиције да ће доћи или нешто друго, не желим да улазим у то.

То што смо тада видели, да ли је нас спасио овај статус службеног лица да не прођемо као неки други, конкретно професор Географског факултета, ја нисам сигуран како му је име, он је добио батине и завршио је у хитној помоћи, али ово је све једна цртица из тога шта ми називамо изборним процесом у Србији.

Дакле, посматрач легално регистрован, пријављен, уђе у бирачко место у једном селу, притом, ја ћу вама скренути пажњу, то село Горње Зунице је, колико сам разумео, четири километара од самог Књажевца. Замислите да само отишли на Црни Врх, који је вероватно и 30 километара од Књажевца или на неко друго, удаљеније и неприступачније село? Шта би тамо могло да се види и како би реаговали исти они који су ту стајали испред и вероватно бројали ко долази и ко не долази.

Још једном кажем, мислим да нас је заштитио тај статус службеног лица, али то је оно на чему сви морамо да се замислимо и да размислимо да ли је одређени број листића у кутији који се очекује вреднији од људских живота и стресова и страхова и било чега.

Мислим да је овде задатак свих нас да цео тај изборни поступак, наравно, који почиње и бирачким списком за који смо ми задужени, али и остале ствари да у Србији почну да функционишу, а не да се враћамо у време Николе Пашића и радикала, када је насиље, туче и крађа гласова било нешто што је нормално. Мислим да смо одмакли цео један век од тога и да не треба да се враћамо на то, а мислим да је и задатак свих нас да овом целом процесу приступимо отворено, непристрасно и професионално и да имамо овај први корак који се зове бирачки списак, уређен и квалитетан, без било каквих страхова да ли ће се наћи грешка јер ко ради тај и греша, то је свакако, а те грешке треба да сведемо на минимум и да оне не буду тенденциозне, него да буду изузетак а не правило.

Драго ми је да сам вас упознао, да знате како то изгледа, као што ми је драго што сам рекао и прошли пут да смо сви успели да видимо да овај систем има своје мане и шупљине. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам, Марко.

Пре свега да вам се захвалим што сте поделили са нама ваша искуства из Књажевца, са бирачког места на дан гласања.

Наравно, жао ми је што се нисте осећали безбедно.

Није у надлежности ове Комисије да спроводи изборе на дан гласања, али околности одржавања избора јесте нешто важно, нешто што морамо да имамо у виду јер избори не могу да се сведу на питање бирачког списка.

2/2 ГД

Надам се да ће наш рад на ревизији бирачког списка моћи да допринесе побољшању неких околности, неких услова одржавања избора, али да то неће бити једино побољшање које ћемо видети.

Да ли се још неко јавља за реч? (Да.)

Изволите, Небојша.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Ја бих у духу, да кажем, неког данашњег разговора на радној групи само дао један кратак коментар овог дописа који смо добили из Канцеларије из ИТ. Мислим да је у најмању руку некоректан.

Ми смо од њих тражили да се изјасне у вези захтева за испитивање могућности успостављања једног контролисаног информационог окружења за рад. Значи, тражили смо да се изјасне о томе да ли постоје техничке могућности да се такво једно окружење створи. Одговор је правни – обратите се напред наведеним органима: Поверенику за информације од јавног значаја и остало, зато што ми тражимо увид у податке о личности.

Мислим да је потпуно некоректно. Нисмо добили одговор на питање о техничким могућностима, а за правни аспект нашег захтева они свакако нису надлежни да одлучују.

Мислим да би у том смислу можда требало да у будуће неке своје захтеве мало конкретизујемо или да, у крајњој линији, у складу са овим јутрошњим разговорима на неки други начин ступимо у комуникацију са руководиоцима ових служби или органа. Само толико.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, Небојша.

Да ли се неко јавља за реч? (Да.)

Ана, изволите.

АНА ГОЂЕВАЦ: Могу само да кажем да је било које ограничавање увида у податке, који за сада делује да ће се десити, представља онемогућавање рада ове Комисије.

Да би урадили ревизију и да би извршили оне надлежности које су нам законом дате ми морамо да имамо приступ подацима, јер ово што сада имамо немамо буквално ништа и не омогућава било шта осим увид на специфичне адресе и због тога разлога ја бих питала представника Министарства државне управе и локалне самоуправе да ли се

ми нешто не разумемо по питању тога шта су задаци ревизије, шта ми треба да урадимо, шта су наша законска овлашћења.

Ако се не разумемо, дајте да причамо о томе да се разумемо. Ако је његова воља да нам не достави податке, онда је то већ проблем из разлога што он по закону мора да поступи у складу са захтевима Комисије и онда ћемо замолити да разговарамо са неким другим или да министарство именује неког другог.

Ако постоји треће лице које онемогућава да ми извршимо овај увид, онда имамо озбиљан проблем да се овај посао заврши.

Мислим да морамо да дођемо до тога да ова Комисија започне свој рад и да испоштује рокови који су нам дати. Већ сада смо у кашњењу и мислим да због грађана Републике Србије ми имамо дужност да одрадимо задатак који нам је дат, а то је да бирачки списак доведемо у ред, односно да буде онакав какав је неопходан да би грађани

2/3 ГД

Републике Србије знали да бирачки списак представља регистар свих бирача у Србији и регистар оних који имају право гласа, а сада сви дубоко верујемо да то није случај.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам.

Јоване, имате реч.

Изволите.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Захваљујем.

Мислим да се одлично разумемо, бар ја вас разумем, али опет и једну другу ствар разумем – ја сам представник државног органа који се строго држи закона. С друге стране, ви имате одређену политичку агенду која можда мало одступа од тога и то је легитимно. То је политика.

Ја не смем, не могу, не желим да се бавим политиком. Држим се строго закона.

Оно што тражите у складу са законом, од нас добијате одговоре и добијате информације. Свако упућивање које смо вам навели, које се вама не свиђа, али је наведено у законима је строго по закону.

Погледајте сваки одговор. Ниједан није наведен сем строго у слову закона.

Сматрам да ви овде имате одређене жеље које могу да се постигну изменом одређених прописа, али са прописима који постоје и како постоје тренутно ствари ће вам дати стопроцентно тако како јесу.

Не постоји овде воља субјективно било чија да вам се нешто не да. Шта више, постоји воља да вам се да, јер, за разлику од вас, велика већина је свесна да је бирачки списак прецизан, тачан и води се како треба, а мој задатак и мојих људи је да вам то покажем и докаже. То је разлог што сам ја овде редовно.

Могу ја вас да разумем, ви имате сумњу. Мој задатак је да вам покажем да је ваша сумња неоснована, али највише ће ми бити драго тако што ћете сами схватити. Одлазак на терен је вама показао да референти у околностима које јесу и какве јесу, системом који јесте какав јесте, застарео, али одлично ради свој посао. Морате признати то.

Сви сте били прошле недеље. Не знам да ли постоји референт који нам није изашао у сусрет максимално, који вам се није посветио максимално и који вам је објаснио своје надлежности, а оне кажу да је у РС законски спроведена децентрализација када је у питању бирачки списак, што значи шта?

Свака јединица локалне самоуправе има највећа овлашћења и највећи увид у бирачки списак за територију те јединице локалне самоуправе, друге јединице локалне самоуправе их не виде, овлашћења која има референт на локалу, ми их немамо, тј. имамо их у 15 дана до изборног дана, пре тога их немамо, имамо их ко ви. Мени је јако жао што се ви нисте колоквијално говорећи поиграли са врло озбиљним алатом који имате, што је посебан модул који имате, јер ви у њему имате сваког грађанина ажурираног у сваком тренутку. Ви га можете ажурирати по годинама, по полу, по адресама, чак не по адресама, него по адресама и бројевима, можете по именима, презименима, средњим именима и имате пуно, што би неки то људи, који воле да се изражавају и да користе англосаксонске речи, имали „срч“ који вама омогућава коришћење и укрштање чега год, и на основу тих података, и ја вам могу показати да је то тачно. Господин који није ту, можда ће бити, пред крај прошле седнице установио да може кроз свој модул да установи да он сам без ичије помоћи може да утврди колико има стогодишњака, деведесетогодишњака, у једној локалној самоуправи, у РС, а не да се баве погрешним информацијама које виђамо у медијима да неко помиње осигуранике РФЗО.

Пазите, то је огромно незнање и ја сам потпуно сигуран да у овој просторији нема људи, сто посто сам уверен, који поседују ту врсту незнања, ја верујем да сви знате и да сте сви експерти за ЈБС и да врло добро знате како функционише и које су овлашћења матичара, референата, која су овлашћења МУП и свих осталих да је сувишно да ја вама то говорим и разлог што сам ја сада одужио је зато што сам прозван на један начин који сматрам непримереним. Из простог разлога што, чини ми се да смо једини орган, који од првог заседања овде стално, најчешће сам то ја. Једини пут када нисам био, био сам, посматрао сам изборе у Краљевини Холандији и ни тада нисам одмарао, био болестан, а сада потпуно небитно, директно са инфузије сам дошао овде да бих вам дао одговоре на питања јер сам ја суштински једино лице које познаје цео систем из свих углова, не зато што сам моћан, него само што знам како функционише и имам жељу да вам изађем у сусрет и то је једина ствар и зато кажем, мислим да не стоји део да се не разумемо и да постоји субјективна жеља да се информације не дају. Верујте ми, субјективна жеља је да се информације дају, подаци и то што више. Толико од мене.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам, Огњене изволите, па Ана.

ОГЊЕН РАШУО: Само кратко, два податка која немају везе са овим модулом, општина Мали Зворник има 11 хиљада и нешто становника, и 16 хиљада и нешто бирача, бирачки списак такав не може да буде тачан.

АНА ГОЂЕВАЦ: Могу да вас замолим само, мало ћу скренути у политику, јер ово што сам рекла, није била политика, а сада ћу скренути, јер ја искрено не верујем у ваше добре намере, имајући у виду да сте лично ви и са државном шкодом делили шећер, и на тај начин кршили изборне услове, али рекла, извињавам се и председнику и

свим осталим члановима који су до сада били коректни, ја сам изашла због коментара који је овде дат. Оно што ми сви хоћемо, је да се изврши ревизија бирачког списка.

Ви очигледно не разумете вашу улогу, ви нисте ту да нас уводите у супротно, ви сте ту да нама омогућите да извршимо оно што је нама закон дао као надлежност, а то је да извршимо ревизију.

Да би ми могли да извршимо ревизију, модул чији приступ ми имамо не омогућава да извршимо оно што је неопходно да се ревизија изврши а ви сте ту да нам омогућите да се то деси. Заједно смо овде на састанцима коректно причали о томе шта је неопходно да би дошли до резултата. Ја мислим да ви не би требали да овде гестикулишете да ја грешим, него да треба да добијемо оне информације које су нам неопходне да започнемо рад. Тако да је заправо разговор о томе, све време чему ми можемо да имамо приступ, а посетама у локалним самоуправама, смо приметили да ми можемо да имамо приступ, разним стварима којима имају приступ референти и ми смо замолили за тај приступ.

Ми ниједном нисмо добили одговор од вас, а као што је колега рекао, добили смо један одговор који је правни где нам се говори да се опет вратимо на вас, да вас питамо шта ми можемо, а шта ми не можемо. Значи, није ваш задатак да нас разуверите, него је ваш задатак да нам омогућите да урадимо посао због кога сви заједно седимо овде. Извињавам се још једном због уводне реченице.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала и уважавам ово извињење и да ли желите да одговорите на ово ви? Изволите.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Бићу врло кратак. Ја ћу настојати а верујем да сам већини успео овде да ставим до знања да што се тиче података и што се тиче тумачења прописа и свега осталог, да је апсолутно благонаклоно гледање ка Комисији и њеним овлашћењима и томе да ревизију изврши у највећем могућем проценту, на нивоу који можда и не очекују. Ја не могу, зашто сам рекао политика, ја вас разумем које су ваше жеље, али морате схватити, знам да знате прописе, али обновите их, само погледајте шта где тачно пише и погледајте где су референти у јединицама локалне самоуправе. Морате бити свесни да ви као Комисија и ми као министарство, сем оних 15 дана, видимо исте ствари, а референти виде другачије, јер имају извршна овлашћења и нешто што ми немамо и нешто што ви немате. Дакле, закон је јасно дефинисао, ко коју врсту овлашћења има, ми имамо надзорно овлашћење у већем делу године, до 15 дана до избора, и ми можемо само да надгледамо и евентуално ако уочимо било шта можемо да комуницирамо са референту и ми немамо моћ да променимо, немамо моћ да утичемо и самим тим немамо приступ тим модулима а ви имате приступ на начин као што имамо ми. Ја не знам да ли вам је то довољно или није, али закон вам је омогућио да видите што и ми као ресорно министарство. Ви видите сваког бирача, ажурног на дан кроз систем, јер да није тако до сада бисте нашли некога и ја сам потпуно уверен и знам да имате спискове, да проверавате, да сте проверили и потпуно сам сигуран да сте свесни да су ствари у великој мери ажурирани.

Грешка система ће се десити повремено и то је нормално, али када је то испод 1 посто, или мање од тога то није вредно помена у суштини.

Мој задатак јесте да ја вама дам одговор на сва ваша питања и ја себе не перципирам као неко ко одлучује шта је, јер ја сам вама стављам на располагање, а ви тражите, ја вам испред институције које сам дајем одговоре на свако ваше питање. Опет да направим једну другу анализу, знате да има 175 јединица локалне самоуправе и у свакој има најмање два референта и 350 људи. У Министарству се овиме управо зато што су дата овлашћења којима се бави, шест људи. Јасно вам је да је закон намерно децентрализовао и пребацио на референте где их има пар стотина, а не на Министарство где нас има шест.

Дакле, врло је просто и једноставно. Ви сваку информацију коју сте упутили можете добити од референта са све историјом, решењима, кретањима и оно што сте видели на терену и зато мислим да је вама терен био јако битан, јер сте видели шта има референт и шта има само референт.

Ви то можете да добијете тако што тражите, за разлику од нас и ако тражимо не можемо да добијемо и ви имате неку врсту овлашћења која је можда чак и највећа и можете имати приступ свему модулу, тј. референтима које модуле имају, немате само зато што они имају извршна овлашћења, а увид имате комплетан и само бих волео да то расчистимо.

Имате комплетан увид у сваког бирача и не постоји бирач који је вама невидљив, сакривен, ви чак имате тзв. „чек бокс“, доле да видите који су пасивизирани и имате могућност да видите и они који вишу нису активни, више од тога, а притом то је било нешто што законом није дефинисано, а на моје лично инсистирање, представници ЦРГА који су били на увиду и својевремено када сам то објашњавао, тај „чек бокс“ је нешто што се учинило нама као могућност да изађемо у сусрет да се лакше изврши ревизија бирачког списка и да се уједно у самом модулу види који је пасивизиран. Шта се дешава?

Свако ко је активан и пасиван, види се зашто је то постало а некад се сумњичи да је неко лице било активно, па брже боље пасивизирано, и нема лица које се не види и ви можете извршити упит и видети зашто је ово лице пасивизирано, баш тада уписано, ви сте јединица локалне самоуправе и ви сте надлежни за то и молим вас, доставите нам историјат, хоћу да видим, то је ваше право и ми вам то не можемо дати, јер ми то немамо, иначе би вам дали. Ми константно одговарамо на информацију од јавног значаја да објашњавамо шта су наша овлашћења а шта нису и ја сам зато навикао на ово, мени је ово сваког дана, не вама, многим људима, једноставно не праве разлику између референата у јединицама локалне самоуправе који су превасходно законом добили овлашћења која јесу, и нас који смо мониторинг, вас који сте мониторинг и још нешто мало више од тога.

Дакле, ви имате већу моћ од нас и што се тиче прибављања информација и коришћења.

Само то бих волео да некако да рашчистимо ако је икако могуће, да би једноставно постали свесни да у овој сали, макар ја тако видим, смо сви на истом задатку и желимо исто, само су позиције и поверења различита али је циљ који сви имамо, по мени, идентичан. Не видим никакву разлику. Сви желимо да се уради ревизија што квалитетнија, што боља и широкопојасна. То је моје виђење ствари.

Ја се извињавам ако се неке свеића или не свеића, али то је чињеница.

ПРЕДСЕДНИК: Владимире, изволите.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Хвала.

Добар дан свима.

Господине Кнежевићу, пар питања за вас, будући да познајете систем.

Прво да рашчистимо питање тога да ли ми тражимо од вас да министарство каже да има могућност да мења податке у бирачком списку као референте. Чисто да рашчистимо да ми знамо ако кажете – ви немате надлежности извршне, немате их, али ми се питамо да ли имате увид у податке којима располажу и референти. Дакле, моје конкретно питање је – да ли Министарство државне управе и локалне самоуправе на свом централном нивоу има могућност да види израђена решења о променама у бирачком списку?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Одговор је не. Ми не видимо решења.

Идеја је да приликом израде новог софтвера, што се надамо да ће ова Комисија помоћи да га израдимо, ће бити качена решења где ћемо моћи не само ми него и ви и сви други који имају овлашћења да виде. У овом тренутку ми не видимо. Ми видимо само промену која се десила без трагова уназад шта, зашто и како. За тако нешто ми морамо да контактирамо референта ако сматрамо да постоји проблем да нам се објасни зашто је до тога дошло, по правилу писаним путем.

Кључна ствар, свака измена, само да подсетим, мора бити праћена решењем – упис, промена, било шта, а једини ко има овлашћење мимо оних 15 дана да доноси решење је локални референт и нико други и самим тим и систем то не дозвољава.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Добро.

Друго питање – да ли је софтвер у коме раде референти, који смо видели, исти софтвер као и код вас, само је питање рола и приступа могућности које имате ви, а које имају референти?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Одговор је да, наравно.

Софтвер је исти. Нису исти модули. Референти имају одређена овлашћења, извршна овлашћења, и због тога имају све те модуле које имају. Ми их из разлога што немамо овлашћења немамо, сем у последњих 15 дана, када се закључава део код референтата, значи, они у тих 15 дана не могу ништа, и комплетно модули и овлашћења прелазе на нас, али опет и код нас је праћено решењима која онда они, пошто се изборног дана враћају овлашћења на њих, преузимају неколико дана пре одржавања изборе и уноси у систем бирачког списка где се онда види.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: У реду. Ко је власник тог софтвера?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Власник софтвера је Република Србија.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Министарство државне управе и локалне самоуправе?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Министарство државне управе и локалне самоуправе.
ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Добро.

Да ли Министарство државне управе и локалне самоуправе може да направи посебан модул, у складу са спецификацијом Комисије, који ће испунити захтеве које ми имамо на основу законских овлашћења, што би значило да, будући и на члан 22ј став 1. алинеја 2. Комисија анализира правну ваљаност решења на којима се заснивају промене у бирачком списку, тако да подаци које имамо кроз модул који сте нам омогућили, све са тим пасивизираним бирачима, дакле, није довољан у првом кораку да бисмо ми могли да вршимо било која и остала наша овлашћења? Нама је неопходан приступ који имају и референти, само на нивоу комплетне Републике.

Дакле, то што ви немате приступ томе, то је у реду, то је питање ваше унутрашње организације, али ми морамо имати приступ свему томе и у складу са тим питању вас следеће. Свесни сте дописа који смо вам упутили прошле недеље везано за ових десет јединица локалне самоуправе. Сутра истиче рок за тај одговор, да ли може трејлер тог одговора? Да ли ће нам сутра стићи одговор у којем ћете нас упутити да се са истим дописом обратимо овим јединицама локалне самоуправе?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: То морам да проверим. Не могу сада паушално да причам. Нисам у министарству. То могу да вам јавим након ове седнице. То је у овом тренутку немогуће да вам кажем шта ће бити одговор.

Нас пар колико нас има бавили смо се изборима који су били у недељу, као што знате. Мени су људи радили и у суботу и у недељу буквално све време. Ја нисам сигуран да ли је неко стигао да се позабави тиме током јучерашњег дана у потпуности. Знам да је нека драфт верзија била. Ми имамо неколико нивоа које морају да прођу, али оно што свакако знам да ће оно бити направљено у законском року.

Ја бих вама радо дао увод, али не знам на шта бих вам дао увод, јер, кажем, од јутрос нисам био на послу, био сам на инфузији, да бих дошао овде, да испоштујем Комисију и све и да на тај начин покажем у којој мери нам је значајно да пружамо информације у што краћем року и мимо писаног пута који свакако одговара.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Нема проблема. Хвала вам.

Последње питање. Уколико то буде одговор – обратите се тим јединицама локалне самоуправе, ми немамо приступ, ми не можемо да вам дамо ни матичне бројеве из тих општина, не можемо да вам дамо промене итд. то могу само јединице локалне самоуправе, ако то буде одговор да ли министарство може да на наш захтев изради посебан модул за приступ подацима у бирачком списку који ће бити израђен за потребе Комисије.

ПРЕДСЕДНИК: Изволите, Јоване.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Модул да се направи је могуће. И овај модул који је сада направљен на основу двофакторске аутентификације је направљен на основу законских, то јест прописаних овлашћења.

Ја бих само морао да проверим са свим органима, јер никад ми то не доносимо сами него једноставно се консултујемо и тражимо мишљења, јесте да ли је у складу са прописима правити неки модул који није направљен, јер оно што ми видимо у прописима је да ви баратате подацима и да ћете ви тражити податке.

Дакле, модул који видим да је вама омогућен по прописима, опет ово је моје тумачење, можда ја нисам у праву, можда ће ме други органи демантовати, али ја видим да је вама омогућен приступ кроз један модул, иако можда се још увек не види, али како га више будете користили схватићете у којој мери је то врло моћан модул што се тиче сазнавања.

Да ли може да се направи? Претпостављам да би могао ако се измене прописи, у смислу да се дефинише да буде направљено то, то и то, што ви свакако као Комисија можете једноставно тражити и иницирати, као што је председница Скупштине Србије рекла на првом састанку. Ви можете иницирати промену прописа за које сматрате да можда вам не омогућавају довољно. У том смислу, ако је та ситуација, мислим да ће вам ово можда бити једна од ствари коју можете иницирати да дође до промене.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Добро, онда у том аспекту имамо онда проблем у тумачењу онога шта нама прописи дозвољавају и шта ви мислите да нам прописи дозвољавају, па ћемо спрам тога вероватно наставити разговор око тога чему тачно ми имамо приступ и када то разјаснимо онда ће вероватно стићи и неко ново упутство како да се поступа што се тиче приступа подацима, а до тада ако будемо морали да захтевамо, на пример, сва решења о променама у бирачком списку, на шта имамо право по закону сада недвосмислено, да ли мислите да је изводљиво да тражимо сва решења од свих јединица локалне самоуправе у последњих пет година или од 2023. године, рецимо, сва решења о изменама у бирачком списку и у којој форми мислите да бисмо тако нешто могли да добијемо? То је последње питање.

5/1 ВС 11.50 – 12.00

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Пазите, ово је сада, ја бих лицитирао када бих рекао да – не, то је огромна количина података, пазите, за пет година уназад и ја сам сигуран да ви за сваких 175 што је опет предност децентрализације, једноставно истакнете захтев, прво, не знам да ли ви можете да обрадите али да упутите одређене захтеве, да кажемо пар стотина тако нешто што могу референти да стигну у једној транши, другој транши, да они људи могу да стигну, мислим да је потпуно то реално, али ако би тражили све податке, не знам. То би било буквално лицитирање са моје стране, да ли би било изводљиво, јер знам да они могу да изведу да вам „даунлодују“, скину, они имају свакодневно посла, ажурирање и тако, колико је заиста њима могуће да то изведу на дан, а да опет вама одговоре у законском року и то је питање сада тих неких ствари и да се не дотакнемо прекомерне обраде података, што су опет неки други прописи, јер свако од њих може да истакне тако нешто, јер онда имамо проблем и нико од њих у суштини није ту само да би се бавио конкретно тиме, а знам да желе да вам покажу, као када су били домаћини и зато кажем, нисам сигуран да ли је реално да им одмах тако тражите широкопојасно, јер знате да је то огроман број података, или је боље да идете на недељном нивоу да таргетирасте одређене људе, одређене бројеве, насеља и не знам на који начин већ, али једноставно пролазите део по део.

То је моје лично виђење, могуће да нисам у праву, причам из неког свог искуства и са локалним референтима и система како заиста ствари функционишу а мени најлакше да кажем може све, па да не буде. Опет кажем, нисам такав човек, треба да будем одговоран у ономе што кажем. Нисам сигуран да та количина података је могућа без прекомерног замарања референата и на тај начин тражити све у претходних пет година, али тражити део по део, то сам сигуран да може, имајући на уму да и ти референти радећи за плату која је између 50, 70 или 80 хиљада, зависи, једноставно треба да постигну у току дана и оно што је редовно на одржавању бирачког списка и ажурирању, и овај део да вама прибаве податке.

Мислим да само у том смислу треба бити реалан јер једноставно ми немамо овде софтвер који ту ради, ту анализу него једноставно имамо људе које некако требамо да сачувамо и за изборе и за анализе и за шта год, а опет да ви добијете податке који су вам неопходни, што свакако мислим уз мандат од 5 година, уз први пресек од 9 месеци, ви можете ићи део по део и стићи више од онога што сте можда планирали, али опет то је моје виђење ствари, али сам потпуно сигуран да траживши део по део на недељном нивоу ћете доћи до једне огромне количине података са огромном количином информација које ћете и ви сами да кажем вас овде 20 треба да обради податке из 175 ЈЛС-ова и нека вам свако од њих да 50 или мало више, мислим да ће вам то јако тешко бити, али опет кажем, то је моје виђење, нећу да улазим у то. Ви имате неке друге методологије како можете да решите.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Добро, само немојте процењивати шта ми можемо да урадимо са подацима, јер уколико је било који податак дигитализован, ми можемо да га обрадимо без икаквих проблем и то на милионском нивоу, и моје питање, знате да референти могу да ураде експорт свих решења која су урађена, дакле, табелу где су заведени сви подаци из сваког решења у одређеном временском року и ми смо то видели 5/2 ВС

и то је експорт који траје две секунде и генерише се ексел фајл, у коме се налази списак свих решења, основа промена, података о бирачима и податка о томе који је службеник извршио ту промену. Дакле, ако будемо тражили те екселе у временском неком року, исечку, уназад, Министарство неће имати проблема да ми то прибавимо.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Пазите, ми не можемо имати ни за ни против и не постоји принцип субординације између министарства и референата и они нама нису ни запослени ни подређени и сви они одговарају начелницима општинских и градских управа и у том смислу, нема тог проблема, а ја само оно што молим да се обрати пажња, јер јесте да постоје могућности да се одређена решења да кажем направе, експорт, али то није експорт да ви кликнете и да се екпортују сва решења, али то је експорт по дану, по недељи по човеку.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Тај модул јасно, експлицитно видео је господин Смиљанић као и остали чланови, дакле, рађен је експорт, где постоји модул који се зове историја решења или тако нешто, не могу тачно да се сетим и у њему се отвори опција у којој се узму датуми од - до и притисне се дугме и генерише се ексел фајл у коме се налазе сва решења и референти по нашем утиску они које смо ми обишли, не делује ми да су они користили ту опцију, или је ретко када користе, али је јако добро што она постоји.

У том смислу то је оно што би нам за почетак било довољно да испунимо једну од ових надлежности и драго ми је да министарство нема никакав проблем са тим, него би то нешто са јединицама локалне самоуправе, имали онда разговор.

ПРЕДСЕДНИК: Небојша, видео сам да сте се јавили за реч, само нешто да кажем.

Ова расправа се мало одужила и мислим да је фундаментална за наш даљи ради и мислим да све што имамо на дневном реду, данас је заправо мање важно од питања да ли ћемо или нећемо имати приступ евиденцијама од значаја за вођење бирачког списка. Претпостављам да би било добро да се наша Радна група за правна и процесна питања једноставно састане што пре и да нам да тумачење члана 22j.став 4. Закона о ЈБС, а ја ћу га прочитати, а ви не морате да ми дате ваше тумачење, али молим вас да чујете моје питање и прочитаћу цео став 4. „ Сви органи државне управе, територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе, дужни су да одлуче о захтеву Комисије, као и да Комисија на њен захтев, достави све податке и информације, односно омогуће приступ евиденцијама, које су од значаја за вођење бирачког списка и промене у бирачком списку, а односе се на утврђивање тачности извршених уписа, односно промена у бирачком списку, у року од 8 дана од дана пријема захтева. Захтев може садржати више допуна у погледу врсте и садржина тражених исправа“.

Оно на шта бих хтео да обратим пажњу јесте да се разликује достављања података и омогућавања приступа евиденцијама, које су од значаја за вођење бирачког списка. Питање модула, које нам је по закону, где се налазе подаци о бирачима је једна законска категорија и питање омогућавања приступа евиденција које су од значаја за вођење бирачког списка је друга законска категорија и ја верујем и на комисији ћемо имати дискусију о томе да су питања које колега Ерцег и ми остали све време постављамо јесте да ли ми можемо да добијемо или не можемо да добијемо приступ евиденцијама од значаја за вођење бирачког списка. Ви нас упућујете на локалне самоуправе и то је у
5/3 ВС

реду, али уколико МДУЛС је власник софтвера, оно се такође пита за то и потребно је да нам да одговор са своје стране, а ми ћемо тражити одговор и са стране локалних самоуправа. Вама је јасно да уколико добијемо 174 позитивна одговора и један негативни одговор да ми не можемо да вршимо ревизију и вама је такође јасно да уколико нека од тих локалних самоуправа не омогуће приступ, да ми нећемо моћи да вршимо ревизију. Вама је такође јасно, да уколико они нама дају приступ, али нама МДУЛС, не омогући тај приступ, да ми не можемо да вршимо ревизију. Дакле, МДУЛС по мом личном схватању, апсолутно је неко ко треба да нам да одговоре на ова питања и ја не могу да очекујем да ми можемо да наставимо рад на ревизији бирачког списка уколико нас ви упућујете за ова питања, на локалне самоуправе. Само да подцртам ову разлику и да кажем да као комисија можемо да изађемо са конкретним захтевом за омогућавање приступа, али да покушате на необавезујући начин да ми дате вашу интерпретацију која је разлика у закону између достављања података и омогућавања приступа евиденција, по вашем разумевању Закона о ЈБС, да бисмо могли да наставимо разговор о овој теми и који је концепт и разлика између те две ствари. Хвала.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Што се тумачења закона, понављам опет, то је нешто како ја видим ствари, подаци су ти којима ова комисија треба да барата и они су ти који смо сви

у обавези дужни да вам их обезбедимо у оној количини и начину који тражите, уз молбу и поштовање закона, ако је то превише података које није могуће технички и физички обратити, да једноставно нам треба више времена, што се тиче података.

Ми немамо спор око тога да сваки податак који ви тражите, а тиче се кретања у ЈБС, или било који начин или је то нешто што вама треба да се обезбеди, и што треба, да ли је министарство у свом делу, референт у оквиру ЈЛС, па ће то радити начелник општинске, односно градске управе и ми немамо никакав спор око тога да сваки податак који тражите, ви треба да добијете, не да треба, него морате да добијете у најкраћем могућем року и ту апсолутно немамо спор било које врсте и сматрамо да је то нешто како је закон предвидео.

Са друге стране, ви помињете увид у евиденције.

6/1 ГД 12.00 – 12.10

ПРЕДСЕДНИК: Омогућавање приступа евиденцијама.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Тако је. Генерално, ја са својим сарадницима, неки су ту и далеко дуже, једноставно тумачимо да приступ евиденцијама је да ми вама омогућавамо приступ подацима свим које ви тражите у достављању на тај начин.

ПРЕДСЕДНИК: Шта значи приступ подацима? Која је разлика између достављања података и приступа подацима?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Сада могу да лицитирам, да се бавим тиме, али оно што кажем...

ПРЕДСЕДНИК: Није у питању лицитација, већ интерпретација закона. Министарство би требало да нам да одговоре на питања, јер тумачите их на један начин, изједначавају ове две категорије.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Имате базе и евиденције. Ми не баратамо евиденцијама, ми баратамо базама, регистрима, ако причамо о матичној књизи. У том смислу ја могу да вам кажем да што се нас тиче ми смо у обавези да вам достављамо податке из наших база онолико колико имамо, а оно што немамо, то јест из извршних модула, то морају референти ЈЛС-а, јер ми не можемо, немамо ту врсту овлашћења и то је једина та разлика.

Опет кажем, да имамо субординацију, ми би вама отворено рекли – никакав проблем, дајте нама, ми ћемо прикупити, па ћемо онда вама дати. Субординација не постоји, тако да у суштини ви имате... При том, принцип децентрализације је врло изражен у овом закону и у овим прописима и по мени није ни случајно што је тако урађено јер јесте идеја да свака јединица локалне самоуправе превасходно одговара за своје бираче, да их ажурира, мења итд. а да то не ради нико ако је, какав год, моћан, утицајан, свезнајући, са нивоа Републике.

Мислим да то уопште није лоше решење, што генерално немамо могућност да утичемо на било који начин на бирачки списак, него само да вршимо надзор над њим. Лично, то је мој став. Е сад, не мора нико да се сложи.

ПРЕДСЕДНИК: Нисам сигуран да сте ми одговорили на питање између разлике достављања података и омогућавања приступа евиденцијама.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Опет кажем, ми не баратамо евиденцијама. То баратају неки други органи. За евиденције би морали да видите са тим органима како они тумаче. Ми

евиденцијама у Министарству државне управе и локалне самоуправе не баратамо, не руководимо се. Ми имамо базе. Ми смо става да када су базе у питању морамо да вам дамо податке, а с друге стране дали смо вам модул где имате двофакторску аутентификацију на основу које, користећи све оне претраге, једноставно можете доћи до података који су двосмислени. Сваки двосмислени ћете проверити кроз контролу превасходно са ЈЛС-ом јер су тамо изворно донета решења и изворно донете промене.

ПРЕДСЕДНИК: У реду. Хвала вам.

Да ли се неко јавља за реч? (Да.)

Изволите, Ана.

6/2 ГД

АНА ГОЂЕВАЦ: Члан 2. Закона о матичним књигама каже: „Матичне књиге су основне службене евиденције о личном стању“. Колико знам, МДУЈС води матичне књиге и надлежан је. Значи, то су евиденције. Због тога се опет враћамо на то питање шта значи приступ евиденцијама.

ПРЕДСЕДНИК: Пре него што наставите, Јоване, имаћете реч, само да замолим и Небојшу да и он постави питање, пошто сам га прескочио у редоследу.

Извињавам се, Небојша.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Поћи ћу од краја. Прво, што се тиче тих појмова – база, евиденција и слично, то сам једном приликом рекао, само у Закону о бирачком списку постоји термин „база“, где се каже – јединствени бирачки списак се води као база података, а све остало, у сваком закону то што ви зовете база се зове евиденција или регистар. Не постоји ништа што се зове база, тако да у том смислу да кажете – ми имамо базе, а не евиденције је потпуно правно бесмислено. Значи, ви имате евиденције и регистре, а то се колоквијално назива база. За почетак.

Друга ствар, рекли сте да ми имамо једнак приступ и исте могућности, када је у питању бирачки списак, као и министарство. Ово ћемо да вам доставимо уз службену белешку о обављеном обиласку, део са ticketing система у коме ви размењујете податке и налоге са јединицама локалне самоуправе. Кажете – омогућена функционалност бирачи на адреси за та и та лица, то су овлашћена лица у јединици локалне самоуправе за рад на бирачком списку, чекирати опцију, и сад им дајете упутство о томе како могу да користе тај модул. Каже – преузети извештај немапиране адресе. Значи, ви имате могућност да креирате извештај који се зове – немапиране адресе. Ми то немамо. Сваког бирача уписаног на неправилној адреси, на пример, улица та и та, број 2-2, бираче видите кроз опцију ту и ту. Каже – један од бирача уписаних на кућном броју 2-2 је у МУП евиденцији на кућном броју 2, стан број 12. Овог бирача пребацити на улица та и та, број 2, па након тога урадити решење и сада им дајте упутство и то урадити за све остале.

Кажите ми како ја могу из ове апликације да видим који бирач има непотпуну адресу, а ви то можете? Можете после у паузи да ми кажете, да узмемо било коју адресу и да ми кажете – ово јесте потпуна, ово није потпуна.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, Небојша.

Изволите, Јоване. Имате реч. Мислим да је за јавност такође важно да се разуме.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Ајде да кренемо од последњег. Непотпуна адреса, претпостављам да мислите на тзв. бб улице или тамо где нема назива?

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Не, не, бб су друго. За бб је јасно. То су оне које се по упутству носе са бројем 0. Оне нису спорне. Оне су други део овог налога из тикетинг система. Ја сам питао само за ове у којима... То су, по правилу, стамбене зграде за које полиција надлежним лицима, односно службеницима за вођење јединственог бирачког списка доставља непотпуне податке у смислу да даје само број зграде, али не и број стана или улаза или све оне податке које они након тога утврђују увидом кроз еЗУП, у ту исту евиденцију пребивалишта које води полиција.

Значи, ово јесу случајеви у којима се ради о стамбеним зградама, где бирачи нису уписани по становима и улазима него само по броју зграде.

6/3 ГД

ПРЕДСЕДНИК: Изволите, Јоване.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Овде је ситуација једноставна. То је база коју води МУП и која је креирана у сарадњи са Републичким геодетским заводом. Податке који они достављају референтима су подаци које ми видимо. То нису подаци на које ми можемо да утичемо на било који начин. Јединствени бирачки списак сам се храни из различитих база. Кажем, МДУЛС у овој ситуацији нема никакав увид зашто је одређена зграда само са улазом или су пописани сви становни. То је већ питање за неки други орган. Није питање за нас. Ми немамо увид зашто је то тако. Једноставно, од стране РГЗ-а и МУП-а се креира адресни регистар Републике Србије и на основу њега се креирају адресе, бројеви станова итд. То није нешто на шта вам ми можемо дати одговор јер нисмо једини орган који креира ЈБС.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Ја уопште не причам о томе да ви можете да утврдите зашто је нешто. Ви имате приступ тој врсти информација до којих ми уопште не можемо да дођемо кроз ову апликацију. О томе се ради. Значи, ви имате те могућности, а ми немамо. То је питање. Ако то све можете кроз ову апликацију јединствени бирачки списак, ја бих стварно волео да нам покажете после у паузи како можемо ту врсту података да прибавимо из овог модула ако мењамо приступ. Нити ми тражимо да било шта ми мењамо. Значи, у том смислу се ми очигледно не разумемо. Ви упорно причате о томе да ми немамо извршна овлашћења, што је потпуно неспорно, немате их ни ви. И ви имате приступ тзв. read only, какав и ми тражимо.

Ја само кажем да нама треба барем тај увид који ви имате – read only, без икаквих могућности за измену. Ништа више од тога, а то је свакако много више него што ми имамо кроз модул у апликацији.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Морам само да нагласим да што се тиче тих делова које не видите, ми видимо као и ви, али постоји тзв. еЗУП, где се кроз размену види. Дакле, еЗУП је превасходно трансакциона база или систем. Заправо, то је систем где се размењују подаци где се тако неке ствари виде. У њему су само лица која се оперативно баве, да ли је то МУП или је то референт или нас обавештавају да постоји нешто, па да скренемо пажњу, јер можда није урађено, али сам ЈБС нема то и не види се тај део. То је само један од алата како би се дошло до чистог ЈБС-а. Нема га у систему ЈБС-а. То хоћу да кажем. То не можете ви видети јер не видимо ни ми. То једино можете видети када одете код

референта на локал и да вам он покаже тачно у комуникацији кроз еЗУП шта је узимао, како је то текло и на који начин се преузимало. Ми можемо за одређена када нам МУП кроз еЗУП достави да има одређени план и да скренемо пажњу да се десило то, то и то у њиховој сарадњи са РГЗ-ом, па да једноставно скренемо пажњу да се посао обави како треба, али то је све у циљу што ажурнијег вођења бирачког списка.

Опет кажем, не видимо кроз систем ЈБС-а и у том смислу не можете га видети кроз модул јер га у самом софтверу ЈБС-а нема. Дакле, није нешто што је неопходно за вођење трансакционе базе као што је ЈБС. Јединствени бирачки списак је трансакциона база која се мења на часовном нивоу и зато је модул који ви имате јако битан јер то што ви видите је потпуно ажурирана база у том тренутку.

7/1 ВС

12.10 – 12.20

Остало све што се спроводи од стране референата, кроз све модуле извршне е-ЗУП, звања референата, комуникација, колегијално, извините, али то су друге ствари које су ван система, а опет људи чине, јер желе да свој посао ураде како треба. И ја разумем ваше питање, али га није једноставно дати на начин на који сте га упутили, само га ја више образлажем да би једноставно пластично објаснио шта је у питању.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Да се придружим ја постављању питања, Јоване, на примеру МКУ-а, да ли МКУ води министарство или ЈЛС као поверени посао, да ли постоји једна књига МКУ, или постоји за сваки ЈЛС посебна.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Да, у суштини ми немамо матичне књиге код себе у Министарству, ми немамо могућност да издамо податак, било који извод или решење и искључиво постоје лица која су овлашћена када су у питању матичне књиге, искључиво матичари које ми као надлежни оран овлашћујемо и опет кажем, ми нисмо надређени и нема субординације, конкретно одговара начелник Градске општинске управе, у том смислу, када причамо о МКУ, матични књиге умрлих се води за сваку јединицу локалне самоуправе у РС, а подаци из њих се генеришу онда у матични регистар и из матичног регистра се онда повлачи. Опет кажем, приступ матичном регистру ми немамо никада јер овде нема ситуације као са изборима па да имамо 15 дана овлашћења доношења решења измене и тога, ми немамо никада и у тој ситуацији не радимо то, ми једино што имамо је тзв. други степен, где одлучујемо када се странка у поступку жали на рад одређеног референта из њој знаних разлога, била у праву, не била у праву, ако јој се не свиди шта ми одговоримо као други степен, иде на управни суд и то је други правосудни, судски поступак и ми ту немамо више шта.

ПРЕДСЕДНИК: Ако могу ја једно питање, молим вас. Рекли смо да по члану 22ј.став 4. Сви органи државне управе треба да комисији доставе све податке и информације и омогуће приступ евиденцијама. Када говоримо о евиденцијама, можете да покушате да ми одговорите шта је централни регистар становништва и оно што пише на сајту МДУЛС, јесте да централни регистар становништва је електронска службена евиденција о становништву РС коју води МДУЛС уз техничку подршку Канцеларије за информациону технологију и електронску управу.

Јасно је да централни регистар становништва функционише као изведени регистар, дакле, МДУЛС нема изворне службене евиденције, али оно води централни регистар

становништва као службену електронску евиденцију. Међу изворним службеним евиденцијама које се налазе у централном регистру становништва налази се 13 различитих службених евиденција које су сакупљене у том централном регистру. Евиденција о матичном броју грађана, евиденција о држављанству, евиденција пребивалишта, боравишта, привременог боравка у иностранству, евиденција о личним картама, евиденција о путним исправама, регистар матичних књига, централни регистар обавезног социјалног осигурања, евиденција порезних обвезника, евиденција о странцима, евиденција о тражиоцима азила, евиденција о странцима који немају дозволу за стално настањење, евиденција о избеглим лицима и адресне регистре. Дакле, не спомињу се базе, већ евиденције и регистри. Кад се вратимо на моје питање, разлика између достављања података и приступа евиденцијама, овде можемо да говоримо о

7/2 ВС

различитим нивоима, можемо да говоримо о нивоу приступа са државним органима који су надлежни за вођење изворних евиденција, у реду, МДУЛС није надлежно за вођење ниједно од ових изворних евиденција. Ја имам сада два питања, уколико МДУЛС води овај Централни регистар становништва као евиденцију, да ли би онда приступ евиденцији Централног регистра становништва могао да се добије у интеракцији са МДУЛС, ако не, са ким, ко је надлежни орган и са ким комисија треба да разговара ради добијања приступа овим евиденцијама.

Друго питање, да ли су ово евиденције по вашем разумевању значење евиденције у нашем правном систему и то су два питања за вас, хвала.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Захваљујем на овом питању и мислим да је врло значајно да рашчистимо јер имали смо неких недоумица око Централног регистра становништва или скраћено ЦРС да не изговарамо све, суштина првог питања јесте да као што сте рекли, то није изворна база, то је изведена база, изворни органи колоквијално говорећи пуне тај регистар и он служи ради комуникације да би једноставно е-грађани е-управе имали комплетније податке. Као што сте набројали све базе, видите да већина база ту није од било каквог значаја нити у вези са вођењем бирачког списка, тј. ми не користимо податке о централном, о осигураницима, о азилу.

Што се тиче свега тога, и када нам се обраћају, а сам Закон о ЦРС, је јасно предвидео ко може имати увид и на који начин и из тога разлога, нама и судови достављају и траже нам информацију за одређено лице где смо ми, водећи се законом, увек у обавези да ли је тужилаштво или суд, у обавези да скренемо пажњу конкретно да се обрате Министарству правде, МУП, у суштини изворним органима који га воде, јер сам ЦРС није конципиран да се подаци стичу кроз њега као стабло него се ти подаци траже од оних који одговарају за њихову истинитост или обавезу, да ли је МУП, правда, да ли је то социјала, и сами сте набројали, у питању је 13 база, евиденција и то је нешто што је врло дефинисано и у том смислу није лоше проћи кроз Закон о ЦРС, видети тачно шта је његова суштина и за шта он све служи и оно што је једино сигурно је да већина података, неки јесу, али мањински подаци из ЦРС су они који се користе и налазе у ЈБС. Већина, заиста није.

Ми знамо да смо у разговору са повереником 2022. Године и 2021. Године, постоји мишљење где је речено да би било какав приступ ЦРС, била прекомерна обрада података

и где би једноставно била угрожена права људи, јер суштински у ЦРС ако га скинете онакав какав јесте, једноставно бисте имали личну карту о сваком човеку са свим његовим подацима који се тичу и финансијских и пензионих и социјалних, а то су подаци који се не тичу права бирања, некога да буде биран или да бира. У том смислу јако је битно да направимо разлику између база и евиденција која су од значаја за вођење бирачког списка и базу и евиденцију које служе у неке друге сврхе.

Оно што знам да те две базе, ни на који начин, ЈБС и ЦРС, нису увезане нити је ЈБС икада вукао и да ли ће некада као што постоји у неким земљама где нешто слично постоји, могуће, али у овом тренутку у нашем законодавству и систему, то није могуће.

7/3 ВС

ПРЕДСЕДНИК: Кад се правио Централни регистар била је интенција да се подаци о бирачима не увезују, али су они и те како евиденција од значаја, јер је то бирачки списак, јер је то део нашег посла, да утврдимо тачност бирачког списка, а ови подаци су изузетно важни, рекао бих 10 од 13.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Вујо, само да кажем нешто, ипак нисмо добили одговор на Срђаново питање и он је питао да ли постоји јединствена евиденција по матичним областима и да ли у РС постоји јединствена евиденција умрлих лица, да ли регистар матичних књига постоји као јединствена евиденција на нивоу РС, ако не постоји реците ми како преко е-управе ми можемо да повлачимо податке из матичних књига рођених, венчаних и свих осталих као корисници, без обзира на место на коме се налазимо, пребивалиште, боравиште или било шта друго.

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Можда ме нисте чули, то сам на самом крају рекао, сваки од 175 јединица локалних самоуправа, има своје књиге и након што попуне у својим књигама, они уносе у матични регистар у јединствену базу. Зашто, па зато што одређено лице не мора преминути на пример, лице које живи у Београду, може да премину у Нишу, Суботици, на путу може у Грчкој на мору и тако даље и из тог разлога и правне сигурности је јако битно да постоје регистар, када матичар унесе преминуло лице у Нишу, унесе да је у Нишу преминуло, оно ће се увезати са његовим изводом за рођење у Суботици и на тај начин ће се објединити. Раније је ту била правна несигурност док то није постојало јер се дешавало да одређено лице премине негде а у матичној књизи рођених не постоји уопште подударње и за овај правни систем је невидљиво и живо и мртво па се дописују људи и траже, а на овај начин буквално од пар секунди се тачно види да су подаци изједначени.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам. Владимир и Огњен су се јавили. Изволите.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Да ли онда за вас, ако кажемо централни регистар, наравно да се слажем са Вујом, већина евиденција из централног регистра су од значаја за јединствени бирачки списак, али верујем да не морам да вас питам да ли је неспорно да је регистар матичних књига свакако евиденција од значаја за јединствени бирачки списак?

Значи, питање је било ако је нама омогућен приступ бирачком списку, а ми из наших овлашћења имамо и приступ осталим евиденцијама од значаја, посебно матичним књигама, а министарство има приступ регистру матичних књига, када ми можемо да очекујмо приступ регистру матичних књига? Да ли можемо да добијемо приступ регистру матичних књига?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Пазите, питање приступа регистру матичних књига и на тај начин подацима свакако, у то нема сумње. Вама закон омогућава коришћење и приступ свим подацима које ви тражите, било то матична књига умрлих, венчаних, рођених, апсолутно неспорно, али сам приступ бази то је већ нешто што би морало више органа да се консултује и да се каже. У овом тренутку ја могу само да лицитирам одговор, а не могу да вам кажем да или не и нисам овлашћен за тако нешто.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Добро, али ви као министарство имате приступ тим подацима?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Ми као министарство имамо надзор над тим. Ми у суштини не приступамо тим подацима. Ми га водимо као софтвер. Нико од нас нема приступ да види било који податак у матичној књизи у том смислу, ако вас то занима.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: У Закону о матичним књигама, у Поглављу V – Регистар матичних књига, члан 35б каже – Министарство, мисли се на Министарство државне управе и локалне самоуправе, преузима податке из регистра матичних књига потребне за редовно ажурирање службених евиденција које се воде као електронске базе података из надлежности министарства, као и ради обраде, анализе података и израде извештаја потребних за обављање послова из своје надлежности.

Дакле, да ли сте ви операционализовали ову одредбу из закона која је, ја мислим, унета пре седам година?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Кажем, ми немамо увид, нити појединачно улазимо у било кога јер нико од нас нема овлашћења матичара. Значи, само матичари у Републици Србији имају увид у матичне књиге.

Даћу вам пластичан пример. И када радимо, на пример, другостепено, када се неко жали на странку, ми прво морамо да тражимо јер ми да имамо приступ било коме ми би на основу тога могли. Ми тражимо од локалне самоуправе, то јест од референта да нам достави податке везано за то лице и све на основу чега ми креирамо другостепено решење. Значи, ми немамо увид у матични регистар. Немамо увид ни у једно лице које се налази у матичном регистру, ни у преминуло, ни уписано, било које.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Значи, ви не можете да преузмете податке из регистра матичних књига?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Како мислите?

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: На основу овога што сте прочитали, на основу законске одредбе ви заправо не можете да урадите оно што закон пише да можете да урадите.

8/2 ГД

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Не можемо да преузмемо личне податке. То је апсолутно оно што не можемо. Ми имамо податке који се тичу статистике и тих ствари које раде референти. Личне податке и индивидуалне то апсолутно немамо.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Ко је надлежан у вашем министарству за регистар матичних књига? Да ли ви водите то одељење?

У том смислу како можемо да дођемо до увида у то какав ви приступ имате, а да није само то да вама верујемо на реч?

Да ли треба да се обратимо министру директно?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Свако ваше питање иде преко министра. Ништа не иде директно на мене.

Свако питање Комисије иде директно на министра који спушта доле, тако да то знате. Ниједно ваше питање није дошло директно на мене.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Јасно, али овде када разговарамо овде иде директно ка вама, па нам ви одговарате. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Ако могу ја још једно питање. Ја сам јако збуњен сада јер добијамо контрадикторне информације.

Ево, из једног разговора са референтима смо разумели да се повремено врши провера на основу регистра умрлих, матичних књига и да се ради, тако да кажем, провера, односно чишћење евиденција с времена на време. Ко ради то?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Матичари.

ПРЕДСЕДНИК: То не раде референти. Ко то ради?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Имате алате у позадини. Не ради нико у министарству, одмах ћу вам рећи.

ПРЕДСЕДНИК: Добро. Раде матичари за сваку општину?

ЈОВАН КНЕЖЕВИЋ: Тако је. Искључиво матичари јер они имају овлашћења. Једина лица која имају овлашћења да било која поступања са матичним књигама су матичари. Нико сем матичара у овој земљи не може да ради ништа са матичним књигама, дословно.

ПРЕДСЕДНИК: Добро.

Изволите, Зоране.

ЗОРАН МИЛИТАРОВ: Вртимо се у круг пре свега из разлога што ми још неке ствари методолошки нисмо дефинисали.

Ми не радимо ревизију бирача у бирачком списку, ми радимо ревизију бирачког списка. Бирачки списак је скуп процедура којима се бирачима омогућује гласање у складу са законом.

И прошли пут када сам говорио рекао сам да нас појединачно бирач не интересује. Ако је неко урадио нешто незаконито није за то надлежна Комисија, него су надлежни други органи и оно што видимо можемо да кажемо.

Даље, морамо се уподобљавати са важећим прописима. Значи, то што референти у општинама раде мимо закона, мислећи да раде нешто што је добро, је врло лепо али није у складу са законом. То је оно додавање станова.

8/3 ГД

Основа увезивања података о адресама је адресни број. Ви податке са адресним регистром можете повезати само преко адресног броја. Он нема у себи број стана, него само број објекта. Значи, ми имамо неку допуну податка.

Број стана се даје само ако су у згради одређени посебни делови, што значи да је извршено етажирање и што значи да објекат има употребну дозволу. Број тих објеката је драстично мало.

Дакле, шта хоћу да кажем? Ово наводим као један пример. Како ја видим разлику између достављања података и евиденције? На пример, коме год је долазила ДРИ, а мени редовно сваке године, како то функционише? Они лепо дођу и кажу – дајте нам податке, извучите нам листинге итд, итд, а онда кажу кључну ствар, потпишите овде и ставите печат. Дакле, разлика између увида у евиденцију и података је управо у томе. Значи, нама увид у евиденцију нас не интересује. Стално се вртимо око заштите података о личности. На овој радној групи ћемо мало причати и о томе. Има оно што је понуђено, а има и другачији приступ, а то је аналитички приступ подацима и евиденцијама који треба да доведу до одређених индиција који се касније може и кроз овај модул који је на располагању без проблема проверити, али је суштина да се сажму и да се уоче евентуални проблеми које постоје. Дакле, то је суштинска разлика.

Ми не можемо се у ревизији бавити тиме шта сам ја претраживањем преко система видео. То не може бити предмет документа о ревизији. Предмет документа у ревизији може оним општим стварима. Мора бити документ податак који је валидан.

Дакле, нико овде не пледира да сада ће имати овлашћење да ако уђе тамо и види непотпун податак у бирачком списку, да нареди референту да то мора да исправи, то не, то нико нема као идеју, него да укаже надлежном органу шта треба да уради.

У овом моменту нама су од посебног значаја подаци који указују на процедуру вођења бирачког списка. Када ми причамо о евиденцији, о увиду, ми причамо само са аспекта тога, а не ако кажемо – треба да се изврши упоређивање адресног регистра и адреса у бирачком списку. Значи, нама сам приступ појединачном запису који нема никакве податке о бирачу није довољан. Нама треба аналитички приступ, филтрирање које неће се вртети са понављањем улице онолико колико има бирача, него исфилтрирате на те.

Ја како разумем и Ерцега и друге, када говоримо о овоме, могућност да се уради ти аналитички подаци, то је нама у овом моменту потребно.

Тражити да се сада раде посебне апликације, по мени је поприлично нереално за ових девет месеци, првих и то сам рекао и прошли пут и не значи да то не треба тражити и тако даље, али бити свестан да ћемо тешко, јер код нас све тешко иде, да ћемо то тешко добити, али треба да се укључимо у то.

Ревизија увек може да се уради, овако или онако и суштина је да се уради на најбржи начин и квалитетни начин, јер се слажем седети за вратом референтима није сигурно решење, јер онемогућавамо људима да раде свој посао, а друго и подаци које можемо да добијемо од њих, јер гледајте, ви можете да тражите да вам доставе решења у штампаној форми и шта смо онда добили. Значи, по мени морамо наћи меру и кроз ову нашу групу да не бисмо сада отварали неке стручније ствари, и у на основу тога обавити разговор са људима из Министарства, не мислим на господина Кнежевића, он је процесно човек број 1. У тој области, али има доле техничких лица. За нас је битан податак, зна се сваки информациони систем укључујући и овај, он има месечне пресеке и треба видети да ли нама ти месечни пресеци које они раде, могу користити или не, не знам у овом моменту. Значи док не седнемо са неким и не попричамо ми то не знамо, а разлог да верујемо једни другима у овом моменту, немамо на основу чега. Покушавам да ствар релаксирам, ова питања су битна али морамо разумети и није овде циљ да неко добије податке о појединчаном бирачу, него да се бави бирачким списком.

ПРЕДСЕДНИК: Дајем реч Огњену и предложио бих паузу.

ОГЊЕН РАШУО: Управо то, мислим да смо се почели вртети у круг и да причамо о нечему о чему нам ни господин Кнежевић ни колеге са супротне стране не могу дати тачан одговор без неких консултација, тако да молим да пређемо на дневни ред и да ову расправу оставимо за неки други дан.

ПРЕДСЕДНИК: Само предлажем паузу и мислим да смо довољно дуго причали и хвала вам заиста и свима на питањима и исцрпним одговорима и мислим да смо боље разумели позиције МДУЛС.

Предлажем паузу да се одморимо, 15 минута, у 12.45 часова настављамо.

Хвала вам.

(После паузе.)

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам.

Настављамо седницу после паузе.

Не бих сада да се враћам на ову тему. Мислим да смо је довољно исцрпели.

Хвала још једном господину Кнежевићу на одговорима.

Знам да је ово мало потрајало, али, као што видите, било је важно да прођемо кроз неколико аспеката.

Предложио бих да се заиста Радна група за правна и процесна питања састане, да се размисли о тумачењу ових законских одредби и да видимо да ли као Комисија имамо, пре свега, јединствено становиште према томе или имамо различита тумачења. И једно и друго је корисно да знамо пре него што наставимо комуникацију са другим надлежним органима.

Предложио бих да се то деси у што скоријем року, да бисмо могли заправо да наставимо да наступамо у интеракцији у вези приступа подацима, добијању података и евиденцијама.

Кажем то из простог разлога због тога што је по Плану рада Комисије успостављање безбедног ИТ окружења за пријем и обраду података и обезбеђивање приступа подацима из база. Рок за то истиче данас. Дакле, од сутра смо у закашњењу са овим. Као што знате, још увек је веома несигурно и једно и друго, тако да је приоритет овога у нашем раду сада ја мислим на првом месту.

Ако нема нико ништа да дода, ја предлажем да се вратимо на расправу о тачкама дневног реда.

Као што знате, објединили смо расправу по свих пет тачака и на прошлој седници, односно на прошлом нашем састанку смо прошли кроз ове тачке. У међувремену смо направили измене и допуне ових нацрта које смо имали у складу са нашом дискусијом, па бих ја предложио да прођемо кроз те измене и допуне.

Нагласићу шта је измењено и онда бих предложио, уколико имате неке финалне корекције, да то сада изнесете. Ако не, онда када их унесемо у радне документе о њима ћемо се изјашњавати када будемо прешли на део одлучивања.

Дакле, прва тачка дневног реда је – Доношење одлуке о присуству стручних лица седницама Комисије.

Прошле недеље када смо се срели променили смо заправо начин на који смо ово уредили и ако можемо да видимо само члан 2. Додато је: „Комисија ангажовала за потребе рада Комисије“. То се односи на присуствовање и учествовање у раду седницама. Дакле, направљена је она разлика између присуствовања и учествовања у односу на два стручна лица ангажована по члановима 1. и 4. Дакле, овде говоримо о стручним лицима које је Комисија ангажовала за потребе рада Комисије.

Следећа промена у тачки 5. где се говори о стручном лицу које је Комисија ангажовала за потребе пружања стручне помоћи у раду члану Комисије које може да присуствује седници Комисије, односно састанку радне групе Комисије без позива Комисије, односно радне групе Комисије. У ставу 2. каже се да стручно лице може да присуствује само оној седници Комисије, односно састанку радне групе коме присуствује и члан Комисије коме пружа стручну помоћ. У ставу 3. каже се да стручно лице нема право да учествује у расправи, односно право да добије реч на седници Комисије. Став 4. каже да стручно лице има право да учествује у расправи, односно право да добије реч само на састанку радне групе Комисије.

Дакле, ово су била решења око којих смо се усагласили претходни пут.

Да ли имате неке коментаре или предлоге за другачије формулацију?

Подсећам још једном, две измене су у питању. Измене су у тачки 2. и у тачки 5.

За реч се јавио Огњен.

Изволите.

ОГЊЕН РАШУО: Мој предлог је да се дода један став. А не инсистирам на њему, али мислим да ће се јавити практична потреба у току рада Комисије да председник Комисије може дозволити стручном лицу да појасни ставове члана Комисије уколико се остали чланови Комисије не противе томе.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, Огњене.

Мислим да смо прошли пут разговарали и о тој могућности и да смо се усагласили да сва комуникација иде преко члана Комисије. Дакле, једноставно мислим да смо већ имали ову дискусију.

После тога смо рекли да може на радној групи о техничким стварима, о професионалним стварима да се изјашњава, али да то може да буде резервисано само за радне групе, а не за седнице Комисије.

Да ли има других предлога, питања, сугестија?

У члану 2. је једина измена која је направљена. Дакле, ту се специфично каже да се односи само на стручна лица које је Комисија ангажовала за потребе рада Комисије.

Можда ово једно питање, када гледам овај члан 3. Ова одредба на образложени предлог члана Комисије односно члана Радне групе, Комисија је стајала ту када није унета разликовање између стручних лица за потреба рада комисије и помоћ члановима и ако можете само да обележиш Владо, можда питање да ли је неопходно да ово остане или је вишак, добро, брише се.

Онда не треба да стоји ни у члану 4.

Можда није лоше да прођемо кроз све чланове, тачке да видимо да ли су конзистентне.

Дакле, у члану 2. Каже се да – седници Комисије и састанку Радне групе могу да присуствују и учествују у њиховом раду без права одлучивања стручна лица које је

Комисија ангажовала за потребе рада Комисије у складу са законом и Пословником. Дакле, специфичност овог члана даје могућност и присуства и учествовања у раду и седница и састанцима радних група, овој категорији стручних лица.

У члану 3. Каже се да стручна лица могу да присуствују седницама Комисије, односно састанку радних група и учествује у њиховом раду, само по позиву Комисије односно радне групе комисије и то је у реду, они не могу да присуствују свакој радној групи и свакој, можда да се дода – на позив члана, али пошто су ова стручна лица ангажована од стране комисије и верујем да је добро да остане да учествују само по позиву радне групе, комисије.

У члану 4. Не треба да стоји – образложени предлог члана комисије. Мислим да не треба ни да постоји, нема више образложеног, али само да видимо и други став овог члана. Да, мислим да треба да се обрише цео члан 4. Јер смо другачији уредили. Може да се обрише. То је остало сувишно после увођења ове разлике, дакле, ово је сада члан 4. Који уређује да стручна лица која је комисија ангажовала за потребе пружања стручне помоћи у раду члана комисије може да присуствује седници без позива комисије, може да присуствује само седници којој присуствује члан комисије, нема право да учествује у расправи, односно да добије реч и има право да учествује реч само на састанку радне групе комисије.

Следећи члан, и ово уређује заправо када стручна лица добијају реч, на седницама комисије.

Добро, да ли имате других коментара везаних за текст ове одлуке?

Члан 1. је остао исти, у члану 2. се прави разлика, избацили смо бивши члан 4. који је уређивао образложени предлог јер нема потребе да се образлаже било шта, ово уређује питање присуства стручних лица на седницама комисије и учествовања на састанцима радних група и члан 5. Уређује начин на који се даје реч ангажованом стручном лицу и да приликом излагања говори о теми за коју је позван на седницу комисије.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Не знам да ли се слажете, али не мора да остане, причам Влада и ја, пошто ми би морали или да коригујемо ону одлуку о ангажовању јер нисмо третирали како ангажујемо и не би требало под истим условима да се ангажују ова лица и она која ће се ангажовати за потребе рада комисије, па у оном члану 2. беше, само мало, присуствује на позив председника комисије, то је то, само по позиву Комисије.

11/2 ВС

Е сада, ту да ли да чисто због назнаке, не због ограничавања, да ставимо нешто када комисија расправља о теми или да се види, да се да на значају, ако расправљамо, ако је неко лице ангажовано из области статистике, нема потребе да присуствује седницама где ми расправљамо о неким решењима, тамо о упису и испису, али не мора.

ПРЕДСЕДНИК: Можда је довољно у члану 5. Да се каже да они могу да говоре само о теми ради које је позвано на седницу комисије, позвано због неке теме.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Ишао сам том логиком, да ли има потребе да за личне консултанте да они могу да буду присутни на свакој седници, јер ћемо имати седнице које су техничког типа где ћемо финансијски план имати.

ПРЕДСЕДНИК: Мислим да је то питање за сваког члана да процени у којој области је потребна стручна помоћ, па да ми сада не уређујемо то.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Очекивање је да ће већина рада и њиховог ангажовања заправо бити на самим радним групама где ће обављати гро послова, а да ће седнице бити формалнијег карактера па неће бити ни потребе да присуствују.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Само још једно питање, а да ли треба да се разради поступак најаве консултаната типа да кажем да члан Комисије је дужан, не знам, може да буде изузетно кратак рок, због техничких детаља и свега, да је дужан да најави присуство стручног лица које му пружа помоћ. Остало је онда океј.

ПРЕДСЕДНИК: То је то што се тиче ове одлуке и хвала вам, не одлучујемо сада о овој одлуци, имаћемо одлучивање о свим тачкама обједињено када прођемо кроз све остале тачке. Сада бих вам скренуо пажњу на измењени текст овог захтева за омогућавање увида у бирачки списак у складу са нашом претходном расправом, пре паузе, и ја бих рекао да је допис сада закаснео и нисам сигуран на који начин да га карактеришемо, мислим да би требало пре слања било каквог захтева МДУЛС, да извршимо консултације унутар комисије и да видимо на који начин ћемо надаље поступати у погледу ових захтева и прављења разлика између тражења података и приступа евиденцијама, тако да бих заправо повукао овај захтев и онда бих га вратио на дневни ред када будемо имали прецизнију формулацију и када будемо имали прецизнија тумачења.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Када је планиран наставак, чисто да се организујемо и да не би ово остало, ово је свима у интересу да се реши што пре, јер ово нам је суштина неке дискусије и полемике коју водимо на седницама а мислим да то никоме не иде, како год било крајње решење и битно је да дођемо што пре до њега а не знам кад је наставак седнице, да би се организовали због те радне групе, која би требало да буде пред седницу.

12/1 ГД 13.10 – 13.20

ПРЕДСЕДНИК: Радна група би требало да буде одржана пре седнице. Ја бих предложио наставак седнице у петак, а радне групе да се организују сутра/прекосутра.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: У реду. Можда не би било лоше да колега Јован нам тачно дефинише које су то базе које тачно „пуне“, из којих се потхрањује бирачки списак, тако да би то дефинисали, да не би остало нама, да кажем, које су од значаја, нису од значаја. Значи, да видимо које су то базе из којих бирачки списак потхрањује податке, односно прикупља податке и онда да се тим институцијама, ја сам узео овај допис, нисам га имао, директно обратимо, али то ћемо на радној групи – како, под којим условима, који закон итд. То је нека идеја ако се слажете.

ПРЕДСЕДНИК: Ми подржавамо ово.

Мислим да би било добро да чујемо шта ви мислите да је од значаја за бирачки списак, а онда можемо и ми да кажемо шта ми мислимо да је од значаја, па да видимо где су преклапања, где су одступања.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Слажем се, с тим што сигурно постоји тачно дефинисано одакле они прикупљају податке.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Очекиваћемо да добијемо неку информацију од вас. Хвала вам.

Предлажем да наставимо даље.

Узимамо да смо већ претходни пут разматрали предлог за ангажовање стручних лица, тако да нећемо сада то спомињати више.

Претходно смо већ прошли кроз упитнике за надлежне органе за МДУЈС и за КИРС. То су они процесни. Исто није било коментара, тако да сматрамо да смо то прошли.

Дакле, овде смо сада на захтевима за омогућавање непосредног увида у извод из бирачког списка са бирачких места.

Ту исто тражимо једну сагласност свих чланова, да видимо да ли има неких сугестија.

У складу са претходном дискусијом, измењена су последња два пасуса тако да се прецизније дефинише на који начин би се непосредно вршио увид и у ком временском оквиру. Прочитаћу две реченице које су додате.

У претпоследњем пасусу стоји да непосредни увид вршио би се у просторијама општинске или градске управе у присуству најмање једног члана општинске или градске изборне комисије. Ово је намењено изборним комисија.

Последњи пасус – непосредни увид у извод из бирачког списка не би требало да на било који начин наруши радње након изборног дана као што су увид у изборни материјал и заштита бирачког права. Дакле, ово је једна од формулација коју смо ми покушали да предложимо да кажемо да ће се то, уколико нам, јер смо рекли тачан термин и локација вршења увида биће накнадно усаглашен директно комуникацијом и у Комисији надлежне изборне комисије, да уколико нам они кажу да су изводи из бирачког списка на неки начин недоступни због ових процеса, да ми кажемо да нећемо нарушавати било какве радње овим захтевом.

Ако се не варам, следећи захтев је другачији на крају.

12/2 ГД

Дакле, ради се о истој формулацији у ова два последња пасуса. Дакле, предлог је да се пошаљу ови захтеви и општинским, односно градским управама у којима су одржани избори и локалним изборним комисијама.

Да ли имате неке сугестије, предлоге?

Изволите, Никола.

НИКОЛА РАДОЊИЋ: Не знам да ли да ставимо без бележења или фотографисања из разлога што, на пример, када се врши увид у бирачки списак обично тако се негде назначи да не би неки чланови...

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Тамо би требало, барем је у РИК-у прописано, на начин на који се обавља без снимања.

Ова реченица би била требала да буде – по правоснажности, на пример, изборних резултата са тог бирачког места. По тој некој логици, ту не би требало више суд да тражи тај материјал као неку доказну радњу.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Али, шта је опасност ту што се тиче нашег увида директно, будући да Комисија у том процесу неће отуђивати изводе, нити може/сме да их користи за било које друге сврхе, осим само за верификовање истовестности података из коначног бирачког списка и извода.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Могу ли само да вам дам на практичном примеру шта може да се деси? Када добијете налог конкретно од Управног суда, Управни суд у налогу наложи – молим вас да доставите целокупан изборни материјал одмах, а најкасније у року од три часа. То је нека пракса. И сада, ми ћемо да договоримо у седам сати одлазак и у међувремену може нешто да се промени. Зато мислим да је ово сигурнија варијанта када се прогласе коначни резултати, када прођу рокови за сва правна средства, да онда можемо без икаквог размишљања да приступимо материјалу. Овако и даље имамо стрепњу да надлежни суд, виши суд може тражити тај материјал.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Најсигурније би било чак и после овога, а то је по правоснажности решења о проглашењу укупних резултата. Ту је онда крај. Ту нема шта.

Ми морамо још једну ствар разумемо. Ми ово радимо ради наших неких анализа, уливања поверења даље да је све било ок. Чак и да се утврди нека неправилност, ми у овом смислу немамо право... Ово су изборни закони, изборни процеси и ми ту не можемо да се... чак и да утврдимо неправилност, нема шта у том смислу да журимо јер не можемо да реагујемо, осим да констатујемо нешто у неком нашем извештају, па у том смислу не видим. Можда је боље сачекати да прођу ти рокови, или један или други, правоснажност решења проглашења изборних резултата тог бирачког места или укупних резултата, па како год.

ПРЕДСЕДНИК: Значи, конкретан предлог је да се последња реченица последњег пасуса преформулише тако да гласи – непосредни увид у извод из бирачког списка би требало да се изврши по правоснажности решења о резултатима са тог бирачког места.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Укупног извештаја. Мислим да се тако зове. „По правоснажности укупног извештаја о резултатима локалних избора“.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Извињавам се, моја дилема је само у томе шта уколико неко бирачко место буде оспорено управо из тог разлога?

12/3 ГД

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Не може. Не постоји. Није предвиђено уопште по том основу.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Био би недозвољен приговор. Не може се подносити приговор из тог разлога.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Зато кажем да нема потребе за толиком журбом, јер ми не можемо.

ПРЕДСЕДНИК: Ово је свакако за потребе ревизије нашег посебног извештаја. Није везано за саму заштиту бирачког права на тим бирачком месту.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Само размишљам из аспекта као грађана и репутације Комисије.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: И да утврдимо нешто, у тој фази уопште не би могао да се поднесе приговор на ту околност.

ПРЕДСЕДНИК: Ако можемо само још једном да чујемо формулацију.

Дакле, да се изврши након правоснажности, последња реченица?

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Правоснажности укупног извештаја о резултатима.

ПРЕДСЕДНИК: Непосредни увид у извод из бирачког списка би требало да се изврши након правоснажности укупног извештаја о резултатима локалних избора. То је последња реченица, дакле, - непосредни увид из бирачког списка требало би да се изврши, или извршиће се након правоснажности укупног извештаја о резултатима локалних избора, иста формулација примениће се у оба дописа.

АНА ГОЂЕВАЦ: Ако може да остане да се ни на који начин не наруше радње након изборног дана, да буде објашњено из ког разлога.

ПРЕДСЕДНИК: Предлог је да се не би нарушиле радње као што је увид у изборни материјал и заштиту бирачког права. И подсећам само у овој верзији која је намењена градским општинским управама, ако може да се подигне на трећи пасус, разлика је да постоји овде овај пасус са подсетником и подсећамо да је одредбом члана 47. став 5. Закона, прописана обавеза градске, односно општинске управе, да се стара о чувању изборног материјала, након завршетка локалних избора а да је одредбом члана 53. Став 1. Закона, контролни лист и извод из бирачког списка, чувају годину дана од дана објављивања укупног извештаја о резултатима избора и то је само напомена која стоји за општинске и градске управе, а горе за изборне комисије не стоји тај пасус.

Да ли имате неки предлог и да ли би требало неки рок да се постави у ком периоду или да остане без рока? Боље да се не обавезујемо.

Можда може да остане без рока, ово је више друга сврха.

То је то што се тиче ових дописа. Ако немате ништа против ово ће Скупштинска служба да припреми и да упутимо локалним изборним комисијама и надлежним општинским, градским управама.

Можемо даље, само још једна ствар око које сам хтео да вас замолим, чисто да се изјаснимо у вези овог одговора који смо добили од ИТ службе и да видим да ли имамо сагласност око тога и подсећам вас да смо поставили питања око коришћења имејл налога на серверу Народне Скупштине и да постоји могућности и да је могуће да се одобри логовање са електронским сертификатом за приступ овим лап топовима које користимо и да ће рачунари бити у посебној заштићеној рачунарској мрежи, којој ће се омогућити безбедно окружење за руковање осетљивим подацима и то је оно питање да ли ћемо ми моћи да податке које добијамо да потхрањујемо на једно место.

Да ли имамо сагласност око тога да ли можемо да разговарамо са ИТ службом, око тога и да ли имате нешто против?

Ако нема нико ништа против, онда ћемо наставити да видимо да се то конкретизује у наредном периоду.

МАРКО ДИМИЋ: Немам ништа против, само једна сугестија, да још видимо око ових електронских система за гласање и за све то и још нешто, око тих техничких питања и питања легитимација и за услове у канцеларијама, то сам причао и са господином Димитријевићем, да се обезбеде тамо неки рачунари и неки штампачи, јер

имаћемо неке ствари некада које ћемо морати да одштампамо и да имамо овде, чисто да се услови за рад обезбеде.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам. Можемо да наставимо даље?

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Имам питање, није ми јасно шта значи, да наставимо да разговарамо са ИТ службом, да ли можемо сада да упутимо захтев да се то успостави и да имамо неки рок до када би могли.

ПРЕДСЕДНИК: За имејлове, за прављење заштићеног сервера и да се приступ рачунарима персонализује уз помоћ.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Није проблем никакав да се добију имејл адресе, имаћемо сви, ја имам већ, име презиме, па ет парламент, тачка, рс. као народни посланици, није ништа спорно, мора тај парламент, не комисија и то је то.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Налози на рачунарима, да се логујемо са својим „јузером“ и безбедно окружење где можемо да потхрањујем када добијем на пример овако неке податке, да можемо да их снимимо и да знамо да су они заштићени и да нико не може да им приступи, јер сада сви подаци снимљени на ове налоге су отворени ко год да има шифру.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Хоћу да вам кажем да нема потребе за дописом и вероватно од петка, можемо да пробамо како функционише електронска седница.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Само да кажем, колеге су радиле софтвер за гласање, он је припремљен, истестиран, него ето из функционалних разлога незгодно је у сред седнице почети, само то. Фактички од следеће седнице, уноси се почетак, па може да буде проблем у пола седнице, али можемо очекивати, може и презентација.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Јел може увођење те опције да не задржава ове остале опције, да ако можемо од петка да имамо те имејл адресе да олакшамо нашу унутрашњу комуникацију да можемо почнемо да користимо.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Овај систем је искључиво за приступ документима и све оно што би се слало као материјал, прва тачка, били би атачовани фајлови везани за прву тачку и били би резултати, могућност гласања путем клика, не дизањем руку и евентуално би се изменило и приказивали би се резултати гласања, по оним кластерима, укупни резултати тако да он је само ограничен на тај део и давање речи, председник ће имати могућност ту, видеће пријаве, ми ћемо се у самој опцији пријављивати за реч, а ви ћете видети у горњем десном углу ко се пријавио и редослед јављања, тако да то ће бити једина новина.

ПРЕДСЕДНИК: То је то што се тиче тих техничких услова и остало је да се осврнемо на измене које смо направили у правилнику о начину чувања и заштити података о личности, дакле, опет то није иста ствар као она изјава поверљивости, ово је питање заштите и чувања података о личности које добијемо у поступку ревизије, када ступамо у интеракцију са државним органима и добијамо неке податке на пример на физичким носачима.

Добили смо претходни пут коментаре од председник Повереника па бих желео да се осврнем на тих неколико измена.

Дакле, у члану 7. Последњи став предлог је био да се унесе додатни став где би стајало, ја сам овако формулисао а ви кажите да ли имате неке другачије предлог да сва лица која имају приступ подацима, на носачу, потписују изјаву о поверљивости која се налази у додатку овог правилника и додата је та изјава о поверљивости као анекс. Такође на предлог представника Повереника у тачки 8. став 2. додато је да се криптографски кључ доставља искључиво овлашћеном лицу за комуникацију у затвореној коверти, уз пропратни акт о органа власти који је потписан од стране овлашћеног лица.

14/1 ГД 13.30 – 13.40

Ово је замена за оно – могућност усменог преношења или телефонским путем. Дакле, решење је најсигурније да буде у затвореној коверти.

Тачка 11. став 2. спецификује да се идентитет члана Комисије који је приступио утврђује јединственом идентификацијом, односно лозинком.

Оно што је моје питање овде и што можда можемо да размотримо, отвара се као питање, пошто смо добили већ од првог органа неке податке које садрже податке о личности на УСБ носачу, да ли ове специфичне захтеве у вези кључа, у вези јединствене идентификационе ознаке корисника итд. да ли то да ставимо као опционо или обавезно, јер то је на неки начин део поступка где би се ти подаци унапред заштитили. Дакле, овај правилник заправо упућује комисију да када се обраћа неком органу и тражи неке податке о личности, предвиди начин на који ће ти подаци бити достављени.

Ја бих само препоручио да се можда то стави као опција, да је то на неки начин препоручено, да не мора сваки пут да се ставља цело ово поступање.

Рекли смо сада да ови подаци који су стигли пре усвајања овог правилника свакако ће бити достављени члану који их је тражио, али нисам сигуран да ли би се врло ригорозним прописивањем свих ових елемената заправо у неким случајевима чак онемогућило да добијемо те податке.

То је моја једина дилема. Ја мислим да је ово све у складу са најбољим праксама заштите података и чувања података о личности, али опет моја дилема је у вези овог целог правилника, да ли је можда мало пренормирано и то је моје питање за вас – да ли имате можда неке предлоге и можда представник Повереника жели нешто да каже?

Изволите.

ЈОВАН СТОЈИЋ: Добар дан свима.

Хвала, председниче.

Не мислим да је пренормирано, али, на крају крајева, одлука је ваша.

Ово што сте сада рекли да ће можда створити потешкоће у прибављању података, разумна је претпоставка. Како ви одлучите, тако нека буде.

Ово је некако ја мислим утегнуто до максимума. Ако је то превише, ви реците.

ПРЕДСЕДНИК: Да ли се неко јавља за реч? (Да.)

Ана, изволите.

АНА ГОЂЕВАЦ: Да ли можемо да додамо „ако је могуће“ и онда у мери у којој је то могуће... Колико разумем, када добијемо на УСБ-у неће бити могуће да се то уради.

ПРЕДСЕДНИК: Владимире, изволите.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Можда бих предложио да, ако добијемо, свакако се слажем да морамо да задржимо неку флексибилност зато што не можемо да ограничимо поступање других органа ако немају капацитете да криптују или да уопште стављају под заштиту, убацимо став или тачку која ће регулисати шта ако добијемо незаштићене податке, како поступамо са њима, то јест да их са носача снимамо у безбедно окружење које ће нам бити успостављено. Вршимо ми његову заштиту лозинком за приступ њему лозинком и на даље поступамо овако, а тај носач се брише или како год је овде регулисано, што би могло већ да се примени на податке које смо управо добили.

14/2 ГД

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Мислим да је то добар предлог, само нам је потребна једна додатна тачка где бисмо заправо рекли на који начин се поступа у случају да нису прошли сви ови корици које смо предвидели. Дакле, уколико добијемо податке о личности на носачу који није криптован, није обезбеђен да ће се спровести све ове процедуре са стране Комисије, а не са стране органа који нам је доставио те податке.

Срђане, изволите.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Само разјашњења ради. Читам сада овде: „Приликом обраде података који су предмет Правилника, подаци се“ итд. „овлашћеним члановима и заменицима“. Да ли смо само јасни и сви на истом становишту да сва она овлашћења која су условно дата члановима, да су то овлашћења Комисије? Дакле, Комисија прибавља податке, а ми смо Пословником прописали пут или начин како се то обавља. Значи, податке које је добио у конкретном случају господин Рашуо се достављају свим члановима и заменицима Комисије и он на основу тога прави белешку јер би то потенцијално сутра била тема неког разматрања овде на Комисији. Зато се и тражи.

Овде како ја читам, а можда читам криво, каже – овлашћеним члановима. Сада не знам да ли се то мисли на све или је овде...

ПРЕДСЕДНИК: Ако могу да понудим разјашњење?

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Да.

ПРЕДСЕДНИК: Овде смо у Правилнику одредили једно лице из реда чланова и заменика чланова које ће бити задужено за техничку координацију са органом власти. Дакле, то може да буде члан Комисије који тражи неке податке, то може да буде и неки други члан, уколико Комисија тражи податке. Ми кажемо ко ће бити техничко лице задужено за техничку координацију. То је овлашћено лице за комуникацију у ставу 1. тачке 3.

Која је била интенција овог става 2. алинеје 1. тачке 5? Сви чланови и заменици чланова су овлашћени да имају приступ просторији, односно подацима о личности. То је ја мислим у духу и Пословника и закона, да једноставно податке до којих долази у поступку ревизије један члан, да сви остали имају приступ. Овим заправо замењујемо оно питање да ли члан који добије неке податке треба да нам шаље на имејл адресе. Дакле, рекли смо да би то било угрожавање података о личности, а да је овај начин најбезбеднији.

Рекли смо у другој алинеји да се, поред чланова и заменика чланова Комисије који су овлашћени, овим Правилником даје приступ просторији у којој се подаци обрађују и стручним лицима ангажованим у складу са чланом 22. став 1. и 4. уз обавезно присуство најмање једног члана, односно заменика члана Комисије. Дакле, не могу стручна лица самостално без чланова или заменика чланова да приступају просторији где се налазе подаци.

Надам се да је ово било довољно разјашњење?

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Баш појашњење око ове друге алинеје. Кажете – најмање једног члана, односно заменика члана Комисије и то је у реду за Комисије које су ангажоване за потребе Комисије, али она стручна лица која су ангажована за потребе члана треба да буду у присуству искључиво тог члана, као што смо направили сада аналогију за присуство на седницама. Нема смисла да долази стручно лице консултант без његовог члана или заменика.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Значи, онда би то могло да се преформулише: „уз обавезно присуство члана, односно заменика члана Комисије које га је ангажовао“.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Мало је незгодно јер смо ставили и једне и друге консултанте из става 1. и става 4. Или да се подели у две алинеје, па да имамо три алинеје, можда би било једноставније, или да додамо на крају – уз присуство једног члана, односно оног члана на чији предлог је ангажован.

ПРЕДСЕДНИК: Дакле, предлог је да се унесе још једна алинеја и да се раздвоје стручна лица која су ангажована у складу са ставовима 1. и 4. тако да друга алинеја гласи: „Стручним лицима ангажованим у складу са чланом 22п став 1. закона, уз обавезно присуство најмање једног члана, односно заменика члана Комисије“, а да трећа алинеја гласи: „Стручним лицима ангажованим у складу са чланом 22п став 4. закона, уз обавезно присуство члана Комисије, односно заменика коме пружа стручну помоћ у раду“.

15/1 ВС

13.40 – 13.55

ЈОВАН СТОЈИЋ: Обзиром да је направљена сада ова дистинкција, у члану 5. морало би и у члану 6. исто став 2. То није мој мандат, али каже да ту исто присуствује уз обавезно чланство, најмање једног члана или заменика члана, ово стручно лице, пружање непосредне техничке помоћи и претпостављам да аналогно исто би морало да буде везано за онога кога је предложио.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Ова тачка се односи искључиво на стручна лица која су ангажована за потребе рада комисије, јел тако? Онда се односи само на њих. Можда да додамо стручна лица из става 1. ове тачке да буде јасно да се односи на њих.

ПРЕДСЕДНИК: Можда је у преформулацији изгубљена та разлика први став тачке 6. се односи на лица из става 1. док се 2. става односи на лица из става 4. јер овде у сврху пружања непосредне техничке помоћи члановима и заменицима чланова, ово су стручна лица из става 4. И ту треба да се дода не уз присуство најмање једног члана и заменика члана већ уз присуство, члана, односно заменика члана коме пружа стручну помоћ у раду.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Али, онда да спецификујемо да се ради о стручним лицима ангажованим у складу са ставом 4.

ПРЕДСЕДНИК: Дакле, у 1.ставу тачке 6. Да буде јасно да су то стручна лица ангажована за потребе рада комисије по основу члана 22п. став 1. А у следећем ставу треба да се дода исто то само у ставу 4. И уз обавезно присуство члана или заменика члана комисије које пружа стручну помоћ у раду.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Једно питање, за вас, ако можете да ми помогнете да разумем, у тачки 5. где се набрајају лица којима је дозвољен приступ просторији, не видим нигде да је омогућен приступ Служби Народне Скупштине. Да ли је то свесно, јер можда ће бити потреба да због обимности података, неких техничких услова да буде присутна и Служба НС, овако како је написано они немају право да присуствују просторији.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: На која лица, стручна лица ангажована од стране комисије или ова.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Не, причамо о лицима Народне скупштине, јер ми кажемо у ставу 2. Тачке 5. Приликом обраде података приступ просторији који се обрађују подаци, дозвољен је, па се набраја и ту нема службе.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, требало би да се дода свакако. То можда може и у првој алинеји да се стави овлашћени чланови, заменици чланови комисије као и скупштинској Служби.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Како је назив службе?

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Служба Народне скупштине.

ПРЕДСЕДНИК: Да ли имате других коментара, питања или предлога везаних за Правилник, опет наглашавам не одлучујемо данас, можемо да пошаљемо још једном ову измењену верзију и надам се када будемо имали систем да нећемо морати оволико да радимо са различитим верзијама докумената, знам да је конфузно када се ради са више верзија, али ако нема више предлога, можемо да фиксирамо ову верзију сада и да вам пошаљемо финалну верзију пре одлучивања.

15/2 ВС

ЗОРАН ДИЗДАРЕВИЋ: Један предлог, обзиром да се стално понавља, оптерећујемо текст, члан 22. Став овај, став онај. Први пут када напишемо стручна лица Комисије, у даљем тексту – стручна лица комисије без тога, стручна лица члана комисије, по томе ћемо направити дистинкцију да сваки пут не објашњавамо и просто ће бити текст читљивији и разумљивији.

ПРЕДСЕДНИК: Можемо на крају да пређемо на враћање расправи о 5.тачки дневног реда, а то је – Акт о поступку ревизије.

Дакле, код Правилника је додата и изјава о поверљивости па бих само предложио да се осврнемо и на њу, а она је састављена на основу модела, обрасца који је доставио представника Повереника, и не бих сада да читам цео текст, ја сам само радио мале модификације и оставио сам жутом бојом, дакле, не ради се само о подацима личности из ЈБС, већ било који податак личности.

То је једина ствар.

ЈОВАН СТОЈИЋ: Хвала . Хајде да видимо тачку 4. Већ је зажућено, коме ћете то доделити и да ли ће то бити овлашћено лице за комуникацију или председник комисије, пошто већ имате овлашћено лице и то је нека понуда, једно или друго а ви сада одлучите

и интенција целе изјаве је само члан и заменик дају ову изјаву и они се обавезују на ово, овом стручном лицу, било ко да је, не сме преносити ову лозинку, може у његовом присуству све као што сам Правилник предвиђа, али без саопштавања, да не буде забуне.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала на томе. Заправо, то је питање због тачке 6. где се каже у ставу 3. да сва лица која имају приступ подацима, дужни су да пре почетка рада потпишу изјаву поверљивости. Да ли на то питање мислите?

ЈОВАН СТОЈИЋ: Не. Значи, предвиђено је да изјаву дају само заменици и чланови комисије и не знам да ли ви то хоћете, али из само Правилника то проистиче да је он непосредно увек са њим, да пред њим, да улази у просторију са њим, са чланом или замеником и било би логично када смо радили изјаве да он само потписује ту изјаву која га обавезује да не може ником другом давати лозинку и то сам хтео да кажем, не знам да ли сам довољно био јасан.

Значи, он сам одређује њу, само је он упознат са њом, само он користи искључиво за приступ, не открива никоме другоме, не омогућава упознавање лозинке са другим лицима, као и од стране коришћења другог лица.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Мислим да је и намера била да стручно лице нема могућност да приступи лозинци, али има могућност да гледа у податке и зато потписује изјаву.

ЈОВАН СТОЈИЋ: У реду, онда је и сама изјава овако конципирана и то сам сматрао за неопходно да напоменем, јер ова изјава носи неке обавезе, да знате, за све вас.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Такође, мислим да је добро да стоји и – обавестити председника или овлашћено лице, можда пре свега овлашћено лице, а председника комисије обавештава, ако овлашћено лице схвати да је лозинка компромитована.

15/3 ВС

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Мислим да је то непотребно, али у суштини је председник који јесте председник са неким разлогом и свака неправилност и проблем који се јави у раду би по правилу требало да се пренесе председнику, а он ће онда да одлучи коме даље, ако је неопходно, да проблем делегира у даљи рад.

ПРЕДСЕДНИК: Предлог је да се избрише или – овлашћена лица за комуникацију из тачке 4. става 2. изјаве о поверљивости.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Или ставити „и“.

ЈОВАН СТОЈИЋ: Сада би можда требало променити у тачку 6. став 3. Ово што је написано у Правилнику, односно ви процените да ли је довољно ово – сва лица која имају приступ подацима дужна су да пре почетка рада, потпишу изјаву о сагласности, пошто потписују само члан и заменик члана.

ПРЕДСЕДНИК: Рекао бих да је можда ово сувишно, да овај 3. став не треба да стоји овде, овде би можда оставио неке претходне верзије а да је сасвим довољно у ставу 7. Где се регулише приступ подацима на носачу и да је ту јасно назначено да сва лица која имају приступ подацима на носачу, потписују изјаву о поверљивости и то се односи на чланове.

Дакле, сва лица која имају приступ подацима на носачу потписују изјаву, јер ту се заправо дефинише.

ЈОВАН СТОЈИЋ: Мислио сам да је била измена у шестици. Онда је по мени ово вишак, нема потребе.

ПРЕДСЕДНИК: Трећи став се у тачки 6. брише.

Да ли имате других коментара или предлога у вези Правилника, а послаћемо финалну верзију наравно, пре наставка седнице. Знам да је скоро 14.00 часова и можда је и време да прекинемо ову седницу па да наставимо у петак са наставком расправе о Акту о поступку ревизије, а предлажем, а ми имамо неколико измена у овом документу, али пре свега на основу коментара члана Зорана Милитарова, нисмо добили друге предлоге, мање више смо све ваше сугестије усвојили и додали неке измене.

Да ли желите да прођемо кроз те измене или да оставимо за наставак.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Могу само да пошаљем ту нову верзију одмах после и да можете да видите, и зажућени су ти делови и додати у принципима методологије који се односе на коментаре које је дао колега Милитаров.

ПРЕДСЕДНИК: Мислим да је то најбољи начин и можда је боље да се вратимо писаним коментарима и до петка пошаљите коментаре на ову верзију коју ћемо вам послати после ове седнице и рекао бих да је то то за данас.

За радне групе треба да ускладимо термине следеће, али то можемо и након затварања ове седнице.

Хвала вам свима.

Прекидам седницу и наставак је у петак у 11.00 часова.

Хвала вам.

(Седница је прекинута у 13.55 часова.)

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
КОМИСИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ, ВЕРИФИКАЦИЈУ
И КОНТРОЛУ ТАЧНОСТИ
И АЖУРИРАЊЕ БИРАЧКОГ СПИСКА
30 Број: 06 -25/26
03. април 2026. године
Београд

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
(нередиговане и неауторизоване)

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
ДРУГОГ НАСТАВКА ЧЕТВРТЕ СЕДНИЦЕ КОМИСИЈЕ ЗА РЕВИЗИЈУ,
ВЕРИФИКАЦИЈЕ И КОНТРОЛУ ТАЧНОСТИ И АЖУРИРАЊА БИРАЧКОГ СПИСКА,
ОДРЖАНОГ 3. АПРИЛА 2026. ГОДИНЕ

(Седница је почела у 11.17 часова. председава Вујо Илић, председник Комисије.)

ПРЕДСЕДНИК: Добар дан свима.

Можемо да почнемо са радом.

Добродошли на Други наставак Четврте седнице.

Имамо присутних девет чланова или заменика чланова.

Члан Горан Вујичић се јавио да неће моћи из оправданих разлога да дође, а немамо заменика.

Члан Младен Младеновић се такође јавио. Имамо заменика.

Дакле, имамо девет чланова или заменика, односно имамо кворум за одлучивање.

Са нама су и представница МДУЛС-а и представник Повереника. Добар дан.

Пре него што почнемо са радним делом, неколико информација, као и обично, у вези комуникација.

Подсећам вас да на допис МДУЛС-а нисмо добили одговор у року од осам дана. Прошло је десет радних дана.

Такође, добили сте јуче белешку члана Огњена Рашуа. Примљен је одговор Општине Савски венац са псеудонимизованим подацима у решењима.

Друга информација за коју нам је члан Рашуо поделио јесте да МУП није доставио у року од осам дана одговор на допис.

Што се тиче активности у међувремену, била је једна седница Радне групе за јавност рада, примедбе грађана и теренске контроле и једна седница Радне групе за правна и процесна питања.

Радна група за анализе података и информатичке контроле би требала такође ускоро да се састане, почетком следеће недеље, ја се надам, па ћу замолити само после да нам Емилија, пошто Младен Младеновић није ту, изложи у пар реченица о чему је било речи на данашњој радној групи, да то установимо као праксу, да се Комисија информише у врло кратким цртама.

Као што видите, ту су легитимације и шифре. Секретар Комисије ме је обавестила да ћете после седници добити упутство у вези коришћења шифри за лаптопове.

Дао бих реч Емилији или ако неко из Радне групе за правна и процесна питања такође жели да подели неколико информација.

Изволите, Емилија.

ЕМИЛИЈА ОРЕСТИЈЕВИЋ: Добар дан.

Ја ћу бити кратка.

Дакле, ми смо се јуче састали. Имали смо неколико тема – постављање формулара за приговоре на веб презентацију Комисије, организација око размене и обједињавања службених белешки са посета локалним самоуправама пред локалне изборе и договор у вези са првим медијским активностима у смислу саопштења или конференција.

Укратко оно што смо договорили и о чему смо обавештени јесте да данас или у понедељак очекујемо тест верзију формулара за достављање приговора и требало би да тај финални програм, односно формулар финални оперативни буде на веб презентацији Комисије до 8. или 9. априла.

Ако сам добро разумела, мислим да ћемо имати неку прилику да тестирамо да ли све функционише како треба.

Оно што је одужило тај процес јесте повлачење података из адресног регистра, што је страшно отежало све те адресе, локалне самоуправе итд. али ми смо се сложили да, иако је то одуговлачило процес у овом моменту, да ће нама олакшати у обради тих примедби које буду стизале јер ће све адресе бити уједначене.

Договор је да се то постави на видљиву позицију на веб презентацији и да се јасно раздвоји од постојеће контакт форме, што је неки дифолтни део сајта државних органа и што се тога тиче договорили смо се да се наша комуникација од сада примарно одвија кроз сајт, кроз саопштења и, наравно, појединачне индивидуалне медијске наступе, где би у суштини сви требало да комуницирамо важност тог формулара за достављање примедби грађана.

У складу са тим договорили смо се и ја позивам све вас да погледате сајт Комисије наше да нам кажете или предложите уколико утврдите неке недостатке или уколико су неке ствари, ако треба да га напунимо додатно неким постојећим информацијама, новим документима или другим стварима. Дакле, већ смо приметили да скенирана верзија Плана рада тренутно није адекватна јер није довољно видљива. То су ствари на којима би требало да радимо, па ето ако имате неки предлог, јавите нам, то јест обавестите нас, па ћемо ми даље прослеђивати информације.

Што се тиче првог саопштења Комисије који нам је на дневном реду, ми смо се јуче договорили да се оно интонира тако да у њему садржи оно што је до сада урађено у смислу аката које смо усвојили и ствари које смо урадили, да то буде један чињенични опис, фактографски, онога што је урађено, да други део буде најава и позивање грађана да погледају формулар, да нам доставе примедбе и најава да радимо на посебном извештају који ће бити предмет посебног, следећег, односно другог саопштења. Идеја нам је негде да ово прво саопштење Комисије буде пласирано у априлу, у суштини, након што нам профункционише формулар за достављање приговора.

Коначно, када је реч о овим службеним белешкама из наших посета јединицама локалне самоуправе, договор је следећи: до 17. априла најкасније, дакле, пожељно је и раније, треба да се свим члановима Комисије доставе све службене белешке са терена по принципу једна локална самоуправа – једна службена белешка. Дакле, договорите се међу својим тимовима, делегацијама, како год се зову, да се састави једна службена белешка иза које би идеално требало да стану сви чланови те делегације. Уколико постоје нека неслагања у ставовима чланова који су посетили локалну самоуправу то треба јасно да буде наглашено у службеној белешци.

Такође, уколико постоје додатни одговори који су пружени од стране јединица локалне самоуправе, укључити их уз вашу службену белешку и ако видите да постоје нека неслагања у усменим и писаним одговорима, такође је то важно нагласити у службеној белешци.

На крају, молим вас да свака службена белешка садржи оно заглавље које смо договарали на почетку кроз онај водич, а то је: када и где је обављен разговор, у којој локалној самоуправи, ко су били чланови делегације и са ким се разговарало.

Служба наше Комисије ће водити рачуна о томе да су све службене белешке прикупљене, тако да вас молим да испоштујемо тај рок и онда након тога да договоримо, претпостављам Радна група за правна и процесна питања или како се већ договоримо око поделе посла, да се сви ти извештаји прочитају, да једну посебну седницу сазовемо око тога, да размотримо шта су заједнички налази, шта су потенцијални закључци и да почнемо да радимо на том посебном извештају.

Ми немамо рок за посебни извештај, али свима нам се чинило јуче на радној групи да је важно да то урадимо што пре, да не бисмо шест или седам месеци након локалних избора правили посебни извештај о локалним изборима.

Мислим да је то то. Хвала.

2/1 ВС 11.25 – 11.35

ПРЕДСЕДНИК: Хвала најлепше на овом врло сажетом, али ја мислим свепокривајућем Извештају са Радне групе.

Чланови Радне групе за правна и процесна питања су Огњен и Владимир, па изволите.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Хвала Вујо. Добар дан, свима. Само да вас известим о томе да је непосредно пред почетак ове седнице, одржана седница, прва седница Радне групе за правно процесна питања на којој смо разговарали о подацима који су од значај за ревизију бирачког списка, од значај за рад ове комисије. Цео ток седнице је протекао заправо у усаглашавању ставова око тога на које сетове податка комисија заправо има право и у том процесу смо одмакли у једном делу. Присутни чланови радне групе су се усагласили за сада да су решења о променама у бирачком списку неспорна категорија података према којој комисија мора имати право приступа, морамо наставити очигледно разговор о томе и ја позивам више правника из комисије да се укључи у ову дебату и да аргументованије са јасним тумачењем законских одредби, дођемо до јединственог става

око тога како бисмо могли јединствено и самопоуздано да наступамо и према другим органима од којих тражимо те податке.

Ја сам вам у ту сврху поделио и ексел фајл који смо припремили који је заправо радни списак који би требало да нам олакша дискусију о том питању па можете видети то на вашим мејл адресама и то је све што смо стигли данас да урадимо и претпостављам да ћемо наставити разговор ускоро.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала пуно Владимире, да на овој радној групи, ако могу само да потврдим да смо наставили разговор заправо са нашег прошлог сусрета где смо разговарали на првом целом делу седнице о разликама између увида, приступа достављања и око тога шта су подаци и евиденције од значаја за бирачки списак. Ја предлажем да се овај разговор настави, али не мора да се настави сада на седници и мислим да бисмо морали да испоштујемо неке рокове и да заправо пређемо на овај радни део што пре, да бисмо успели да завршимо све данас и да одлучујемо о свим тачкама дневног реда. Предложио бих две ствари, ако немате ништа против.

Једна ствар је да се евентуално још једном радна група за правна и процесна питања састане и да вам почетком следеће недеље, да бисмо заузели неки став о томе којим надлежним министарствима се обраћамо, са којим конкретним захтевом. Захтев за одређеним приступом и одређеним подацима. Мислим да би то било добро и као што смо спомињали, ја мислим и на прошлој седници мислим да не би било лоше да се у наредном периоду што пре такође упуте дописи и да се траже састанци са министарствима односно Канцеларији за ИТ, са надлежним министарствима, два најважнија министарства која су овде нама важна су МУП и МДУЛС и верујем да немате ништа против да се такав допис упуту, а наравно и мислим да би такође било врло важно да се настави ово уклађивање да бисмо имали једноставно као комисија јединствен глас око тога шта тражимо, на који начин и од којих органа. И то би било то са моје стране. Ако немате ништа против.

Срђане, изволите.

2/2 ВС

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Хвала председниче. Ја сам само поводом ове друге ствари хтео да сугеришем, да би можда било у смислу ако се организују ти састанци, да из сваке групације можда предложимо по једног представника и да не идемо сви, барем што се нас тиче, океј је један, претпостављам да ћемо организовати састанке на неком највишем нивоу и у том смислу да не идемо сви чланови комисије, него да имамо представнике.

ПРЕДСЕДНИК: Мислим да је то одличан предлог, могли бисмо да пратимо ову трипартитну поделу, да тако кажем па да буде по један представник из сваке групације и ако немате ништа против, може свака групација да предложи и можемо и ова три председавајућа изабрана да иду, а може и нека друга комбинација да се направи, али то би свакако био предлог. Хвала.

Да ли се још неко јавља за реч и замолио бих секретара Комисије ако имате још неку информацију, коју ја нисам поделио? За сада не, добро.

Да ли се још неко јавља за реч и да ли можемо да пређемо на радни део?

Дакле, у радном делу прошли пут смо прошли и заправо траје обједињена расправа о свих пет тачака и прошли смо обједињену расправу о четири тачке. Ја сам рекао да ћу

послати ове документе финалне пошто смо све завршили и урадићу то сада, ако немате ништа против, чисто да имате сви у својим мејловима, нисмо правили никакве измене осим онога што је било на монитору, а предлажем да сада заправо наставимо расправу о Акту о поступку ревизије ЈБС. Ми смо на првом наставку Четврте седнице заправо прошли начелно кроз тај документ, добили смо коментаре члана Зорана Милитарова и нисмо добијали друге писане коментаре и подсетићу вас да је нацрт послат у уторак, у прошли и верујем да сте имали довољно времена и да се упознате са текстом и да пошаљете коментаре.

Сада бих замолио колегу Ерцега, ако није проблем да нам изложи и то на монитору текст нацрта и да нам укаже на поједине измене које смо унели на предлог Зорана Милитарова и да онда видимо да ли има потребе да се уносе још неке измене и ја бих такође предложио када завршимо са овим, практично можемо да пређемо на одлучивање.

Владимире, изволите.

Могу можда ја да читам, овде се ради о овим принципима, ово су основни принципи у складу са коментарима које смо добили и унели смо неколико измена у ове основне принципе и стигла је ево тастатура, и хвала вам. Све измене су обележене жутом бојом.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Хвала. Ако се слажете, можемо проћи само кроз измене или ако желите можемо и кроз све принципе и ја ћу проћи само кроз измене, а ви се јавите ако желите шире.

Дакле, убачен је принцип број 8. За сваки налаз који се односи на одређеног субјекта ревизије, Комисија је дужна да том субјекту упути захтев за изјашњење о наведеном налазу. Дакле, то је по коментару.

ЗОРАН МИЛИТАРОВ: Овде се пре свега мисли на ситуацију када су наложене неке мере, уочени неки недостаци, и то је суштина, а не по сваком налазу, али може да остане овако, али мислим да је много тврдо, може послати, упутити.

3/1 ГД 11.35 – 11.45

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Значи, том субјекту да упути захтев за изјашњење о наведеном налазу.

Следећа интервенција – где год је то могуће, а нарочито у сложеним поступцима ревизије који се односе и на информационо-комуникационе системе, Комисија ће се у поступку ревизије ослањати на опште прихваћене, међународно признате и стручно верификоване методе и стандарде.

Дакле, овај принцип како видим да би могао да се преточи у наш рад, ја мислим пре свега у избору стручних консултаната који ће бити задужени за овај поступак и у неком нашем интервјуисању тих људи, они би на неки начин морали да покажу да начин на који ће они радити информатичку ревизију тих система је по стандардима које можемо да верификујемо да су међународно или стручно верификовани.

Дакле, да сам тај део ревизије не буде нешто провизорно или како неко од нас замишља, већ да је то на нивоу већ опробаних стандарда.

ЗОРАН ДИЗДАРОВИЋ: Просто, номотехнички, када пишемо норму почињемо са: Комисија ће се у току ревизије ослањати на опште прихваћене, међународно признате и

стручно верификоване стандарде где је могуће. Значи, инверзија, увек идемо са субјектом ко ради и шта ради, па тек онда прилози на који начин.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Слажем се. Хвала вам.

Нисмо били оптерећени правним језиком у овом документу, будући да је у питању Акт о ревизији, па смо били мало релаксиранији, али слажем се. Променићемо то.

Тачка 11. интервенција је била следећа: Комисија, односно релевантна радна група дужна је да у току ревизије изради листу појава и припадајућих поступака ревизије рангирану према процени ризика, односно према степену утицаја сваке појаве на интегритет избора, те да се том листом руководи када је потребно извршити приоритизацију поступака. Дакле, идеја јесте да ипак имамо неку хијерархију значаја поступака.

То ће радити радне групе. Нисмо желели то сада да нормирамо у овом делу акта, будући да ће разрадњу ових метода водити практично радне групе, те их овим усмеравамо ка томе да направе и неку ранг листу према ризицима који се препознају у делокругу њиховог рада, а када имамо неки временски рок у коме морамо да бирамо које ћемо поступке спровести, да се ту водимо заправо тиме да нападнемо прво оне процесе, то јест да користимо прво оне поступке који могу бити од највећег значаја.

Последња интервенција, то је број 12 – свака радна група у оквиру спровођења поступка израђује контролну листу корака за његово спровођење и њоме се руководи током спровођења конкретног поступка ревизије.

То би био још један коментар. Верујем да би и без тога то тако изгледало, али није згорег да смо нагласили и овде.

То је што се тиче коментара које смо имали од господина Милитарова. Све остало је остало исто као што је било када смо вам послали овај акт прошлог уторка.

Да ли имате још неких коментара сада?

3/2 ГД

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, Владимире.

Позивам вас опет за питања, коментаре и предлоге везане за овај нацрт Акта о поступку ревизије.

Изволите.

За реч се јавио Владимир Димитријевић.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Само кратко. Да сада не идем појединачно, мислим да је то негде усклађивање са Планом рада, да само терминолошки где год имамо евиденције да буде, на већини места јесте, али да буде терминолошки – приступ података из евиденције или достављање података из евиденција.

Можемо ми данас или у најкраћем року да мапирамо где су то промене, али да буде јасно да се достављају подаци из евиденција. То би био један општи коментар. Остало је, мени лично, све прихватљиво.

ПРЕДСЕДНИК: Изволите, Ана.

АНА ГОЂЕВАЦ: Ја мислим да не би требало да прејудицирамо питање да ли се достављају подаци или постоји приступ ако постоји неки неутрални језик, па онда да имамо ту групу где ћемо дефинисати шта мислимо и како тумачимо закон, јер наше

мишљење је да је приступ подацима изузетно битан и да без приступа евиденцијама самим нећемо моћи да извршимо ревизију и из тог разлога се противимо предлогу промене измена.

ПРЕДСЕДНИК: Изволите, Небојша.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Да нађемо неки компромис у смислу да користимо законску формулацију, да се позивамо на приступ подацима, односно достављање података, односно приступ евиденцијама. Видећемо како се буде даље одвијала ситуација, али ако већ имамо неко законско решење, можда је најбоље да се њега држимо ако већ немамо могућности да се овде на оперативном нивоу усагласимо око тога шта би била најправилнија формулација.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Ја бих исто подржао овај Небојшин предлог, да једноставно због тога што не можемо да предвидимо исход комуникације са надлежним органима, да преузмемо једноставно законску формулацију која каже да се ради о достављању података, односно приступу евиденцијама и да то ставимо где год је то адекватно.

Не знам да ли вам то звучи у реду?

Онда можемо да прођемо кроз цео документ и да то урадимо систематично.

Владимире, изволите.

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ: Јасно нам је. Ово питање које смо имали на радној групи је заправо претходно питање из саме методологије.

Причали смо о томе и на самој радној групи како се остварује тај приступ. Ја сам рекао да ли ће то бити достављање докумената. Можда тако и неће бити, можда ја погрешно тумачим, онда да буде што неутралније, па какав став на крају постигнемо, тако ће и бити.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Можда би било добро да у методологији, ја мислим да смо ми то већ и истакли у принципима, али би можда било добро да у том делу нагласимо... можда да пробамо мало да операционализујемо те појмове, будући да, колико ја разумем, код других државних органа постоји бојазан око термина приступ евиденцијама зато што то може да значи приступ на нивоу некаквих администратора који могу да врше измене у тим базама или да виде неке ствари које нису од значаја за рад Комисије.

Ја мислим да закон, пре свега, мисли на приступ подацима, приступ евиденцијама, односно подацима из тих евиденција, па спрам тога можемо наглашавати где год можемо да је то на нивоу само увида у изворне податке кроз директан приступ евиденцији.

Не знам да ли постоји некаква формулација коју бисмо могли да заузмемо како би смањили тај страх код осталих органа, али претпостављам да је то заправо питање за радну групу, а овде ћемо се држати законске формулације и остати у сигурном ако немате неки други предлог.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Сугестија је да се прође систематично кроз Акт о поступку ревизије и да се унесу ове измене у складу са предлогом. Дакле, да се преузме законска формулација.

А ваш предлог је сада да се унесе и као принцип или да се унесе разликовање између та два термина или не?

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Не бих да компликујем, више сам размишљао наглас, тако да нека остане овако. Ићи ћемо са тиме како је то дефинисано у закону, а онда ћемо видети даље ако је то довољно да се усвоји овај акт.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Да ли се још неко јавља за реч? (Не.)

Ако се нико не јавља за реч, пошто нам је ово сада била последња тачка на делу расправе, да ли има потребе да се направи пауза да се финализују те измене у Акту о поступку ревизије, да вам пошаљемо ту последњу верзију?

Послао сам вам сада мејлом остале документе који су мењани у односу на претходне форме, да се направи пауза, да се унесу измене, да пошаљем то свима на мејл и да онда можемо после паузе да пређемо на одлучивање, ако немате ништа против.

Рекао бих да пауза буде пола сата. Дакле, у 12.15 часова би требало да се нађемо овде. Хвала вам.

4/1 ВС 12.15 – 12.25

(После паузе.)

ПРЕДСЕДНИК: Настављамо седницу после паузе. Хвала вам што сте ту на време.

Ставићемо поново Акт о поступку ревизије са малим изменама које смо направили у међувремену, унет је један додатан принцип, којим ћемо се руководити и са друге стране направљено је неколико језичких корекција, тако да је формулација на пример да се укрштају евиденције, замењена тиме да се укрштају подаци из евиденција, не улазећи у то, на који начин се остварује приступ тим подацима или се они достављају, а Владимир ће сада поделити овај принцип који смо унели.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Дакле, како не бисмо оставили никаквог простора за погрешним интерпретацијама око нашег приступа евиденцијама, покушали смо кроз ове измене да нагласимо да нас интересују подаци из евиденција. Дакле, тако да, овде смо мало променили и овде је било укрштање података и ставили смо ипак шире да буде анализа података, из евиденција и аналитички рад спроводе се у безбедном, спроводе се, само тренутак, свеобухватном и флексибилном информатичком окружењу, тако да различити скупови података се могу повезивати без губитка следивости интегритета и контроле приступа и ту је додат још један поприлично општи принцип, али мислимо да је добро да нагласимо то, да када врши своје надлежности које се односе на анализу података од значаја за ревизију бирачког списка, Комисија податке прибавља у складу са одредбама Закона о ЈБС, као и другим прописима који уређују настанак и одржавање регистара или евиденција који садрже податке од значаја за ревизију бирачког списка.

Дакле, на тај начин, не прејудицирамо ништа овом методологијом, већ преносимо ту дебату заправо на ниво закона.

АНА ГОЂЕВАЦ: Ако могу ја овде да предложим – Комисија податке прибавља, односно има приступ.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Да ли се слажете сви са тим?

Да, да, приступ подацима и то је само питање, приступ подацима у складу са и Законом о ЈБС, али и другим законима које уређују остале регистре.

ПРЕДСЕДНИК: Дакле, формулација комисије – податке прибавља или им приступа у складу са одредбама, јел то предлог?

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Или да ставимо – односно приступа.

ПРЕДСЕДНИК: То је законска формулација, прибавља, односно приступа.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ: Свакако овим не прејудицирамо приступ евиденцијама већ је веома јасно да је у питању приступ подацима. Дакле, на још доста места ту нам је указано да је негде било омашком да се то као врши укрштање евиденција, дакле, нећемо укрштати евиденције, али ћемо укрштати податке из других евиденција и такву промену смо унели на сва ова места која су зажућена, одбачене неусклађености између података из бирачког списка и података из изворних евиденција и стварних чињеница и укрштање података из евиденција, и слично је на још пар места, подаци из ЈБС упоређују се не са евиденцијама него са подацима из кључних изворних евиденција и тако даље.

4/2 ВС

Све остале промене које су означене жутим су промене којима усмеравамо на податке из евиденција а не на саме евиденције, што је оно што нас заправо суштински и интересује.

Само да видим да ли смо имали још негде, да, то је у овом горњем пакету где су заправо само анализе податка, и овде се не помињу евиденције и регистри. То је то.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала Владимире.

Да ли имате неке коментаре, питања или предлоге везане за Акт о поступку ревизије?

Ако не, могу да констатујем да смо исцрпи расправу на овој седници о свим тачкама дневног реда, па бих предложио да приступимо гласању.

Пошто имамо једног члана мање и немамо заменика, предлажем да сваки пут када будемо сада радили гласање да се гласа по групацијама да би били сигурни дакле, да постоје законски услови за одлучивање и ићи ћу по тачкама дневног реда.

Прочитаћу о чему ћемо се изјашњавати.

Прва тачка дневног реда – Доношење одлуке о присуству стручних лица седницама Комисије.

Ради се о одлуци чији сам финални текст послао данас.

Стављам ову одлуку на гласање.

Молим чланове изабране на предлог већине да се изјасне – четири гласа за.

Молим чланове изабране на предлог опозиције да се изјасне – три гласа за.

Молим чланове изабране на предлог удружења да се изјасне – два гласа за.

Констатујем да је девет чланова гласало за и да је ова одлука усвојена.

5/1 ГД 12.25 – 12.30

Друга тачка дневног реда – Разматрање и одлучивање о предлозима за ангажовање стручних лица за потребе Комисије и за потребе пружања стручне помоћи у раду чланова Комисије.

Имали смо један предлог, Миодраг Страка.

Стављам на гласање Одлуку о ангажовању за стручну помоћ чланова Комисије.

Опет бих позвао да се гласа на исти начин.

Молим чланове изабране на предлог већине да се изјасне – четири гласа за.

Молим чланове изабране на предлог опозиције да се изјасне – три гласа за.

Молим чланове изабране на предлог цивилног друштва да се изјасне – два гласа за.

Констатујем да је девет чланова гласало за и да је ова одлука усвојена.

Трећа тачка дневног реда – Усвајање упитника за надлежне органе и иницирање успостављања техничких услова за поступак ревизије јединственог бирачког списка.

Овде могу да констатујем да је усаглашен текст упитника о процесима и капацитетима за надлежне органе уз пратећа писма за Министарство унутрашњих послова и за Комесаријат за избеглице и расељена лица.

Констатујем да су они усаглашени на овој седници.

Дакле, не гласамо о овим дописима. Они ће бити послати данас.

Што се тиче о Правилника о начину чувања и заштити података о личности, он није био на дневном реду. До тог предлога смо дошли пошто смо сазвали ову седницу.

Предлажем да се гласање о овом правилнику одложи за следећу седницу и предлажем то као прву тачку дневног реда, јер је текст већ усаглашен после неколико рунди коментара, тако да се данас не изјашњавамо о њему.

Четврта тачка дневног реда – Размена информација о току поступка ревизије јединственог бирачког списка.

Достављени су вам захтеви за омогућавање непосредног увида у изводе из бирачког списка са бирачких места који ће бити послати општинским, односно градским управама и локалним изборним комисијама.

Констатујем да су текстови тих захтева усаглашени на Комисији. О њима нећемо гласати. Они ће бити упућени, тих 20 дописа, што пре.

Пета тачка дневног реда - Доношење Акта о поступку ревизије јединственог бирачког списка.

Имамо Акт о поступку ревизије јединственог бирачког списка чији је текст усаглашен.

Дакле, финалну верзију ћете добити мејлом.

Стављам на гласање Акт о поступку ревизије јединственог бирачког списка.

Молим чланове изабране на предлог већине да се изјасне - четири гласа за.

Молим чланове изабране на предлог опозиције да се изјасне – три гласа за.

Молим чланове изабране на предлог цивилног друштва да се изјасне – два гласа за.

Констатујем да је девет чланова гласало за и да је усвојен Акт о поступку ревизије јединственог бирачког списка.

Хвала вам.

Овим смо исцрпели свих пет тачака дневног реда на овој седници.

Нисмо се договорили око даљег рада.

Верујем да смо тиме што смо формирали ове радне групе отворили један простор да се састајемо у ужем обиму.

Наравно, ова пракса коју смо почели да успостављамо, а то је да се радне групе састају на начин на који су већ почели да се састају и да извештавају Комисију, да је добра и да би требало да се настави.

Предлажем да се следеће недеље састанемо унутар радних група и да наставимо рад на свему што нам је текуће, а да датум одржавање следеће седнице договоримо у неком наредном периоду.

Верујем да не бисмо могли следеће недеље да се састајемо с обзиром да је петак нерадни дан и да ако бисмо данас заказивали, не бисмо могли у редовном поступку, тако да предлажем да то буде почетком оне тамо недеље, после празника, а да се следеће недеље састајемо у овом ограниченом обиму унутар радних група и да наставимо посао.

Овим смо на неки начин и заокружили конституисање, односно све оно што је закон предвиђао у првих 30 дана, односно 30 дана после Прве седнице смо завршили уз можда дан, два заостатка.

Мислим да имамо због чега да будемо задовољни.

Мислим да смо се конституисали у веома кратком року. За мене лично веома позитиван утисак колико смо брзо радили и уз то смо већ почели да се бавимо и поступцима ревизије, тако да имам двоструко задовољство да смо успели већ оволико ствари да обавимо.

Предлог је да се путем мејла данас у наредним данима консултујемо око ових дописа министарствима, односно Канцеларији за ИТ, да се ти дописи пошаљу и да се састанци организују што пре, идеално почетком следеће недеље.

Наравно, послаћемо ургенцију МДУЛС-у пошто нисмо добили одговор у предвиђеном року.

Да ли имате још неке предлоге или питања пре него што закључим ову седницу?

Изволите, Срђане.

СРЂАН СМИЉАНИЋ: Не знам ко је од колега предложио, али мислим да је добар тренутак, пошто смо усвојили сва општа акта, да направимо једну збирку аката где ћемо на тај начин лакше сви да се организујемо. Сви носимо папире. Просто, да имамо једну такву збирку.

Имамо добро искуство из неких других комисија, тако да можда није лоше, пошто имамо сва усвојена акта општа, да видимо да се изради таква једна књижица, ако се слажете.

ПРЕДСЕДНИК: Звучи одлично. Хвала на предлогу.

Питање је само да ли да сачекамо следећу седницу, да се усвоји Правилник о подацима о личности, па да онда заокружимо?

СРЂАН СМИЉАНИЋ: У реду.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Изволите, Небојша.

НЕБОЈША СПАСОЈЕВИЋ: Вујо, само једно техничко питање. Претпостављам да сада крећемо у комуникацију са овим новим мејловима које смо добили, да нам то буде група која би се формирала.

ПРЕДСЕДНИК: Можемо сада закључим ову седницу да останемо овде и да видимо на који начин ћемо се логовати.

Предлажем да останемо у неформалном кругу.

За следећу седницу би требало да имамо активан систем еПарламента.
Закључујем Четврту седницу.
Хвала вам најлепше.

(Седница је завршена у 12.30 часова.)